

MATEUS TỸ RÁ

Jesus jóg'jóg ve ag

(Lc 3.23-28)

1 ¹Jesus Cristo jóg'jóg ve ag rán ke vĕ. Jesus Cristo vỹ tỹ Davi krĕ'krĕ nĩ, kỹ Davi vỹ tỹ Abraão krĕ'krĕ nĩ. ²Abraão vỹ Isaque han. Kỹ Isaque vỹ Jacó han. Kỹ Jacó vỹ Judá han, ti mré ke ag ke gé. ³Kỹ Judá vỹ Peres han. Zera ti ke gé. Ā prũ tỹ Tamar fi ki tóg ag hyn han, Judá ti. Kỹ Peres vỹ Esrom han. Kỹ Esrom vỹ Arão han. ⁴Kỹ Arão vỹ Aminadabe han. Kỹ Aminadabe vỹ Nasom han. Kỹ Nasom vỹ Salmom han. ⁵Kỹ Salmom vỹ Boaz han, ā prũ tỹ Raabe fi ki. Kỹ Boaz vỹ Obede han, ā prũ tỹ Rute fi ki. Kỹ Obede vỹ Jessé han. ⁶Kỹ Jessé vỹ pã'i mág tỹ Davi ěn han.

Kỹ pã'i mág tỹ Davi vỹ Salomão han, ā prũ ěn fi ki, ù tỹ Urias prũ ja nĩ ěn fi ki. ⁷Kỹ Salomão vỹ Roboão han. Kỹ Roboão vỹ Abias han. Kỹ Abias vỹ Asa han. ⁸Kỹ Asa vỹ Josafá han. Kỹ Josafá vỹ Jorão han. Kỹ Jorão vỹ Uzias han. ⁹Kỹ Uzias vỹ Jotão han. Kỹ Jotão vỹ Acaz han. Kỹ Acaz vỹ Ezequias han. ¹⁰Kỹ Ezequias vỹ Manassés han. Kỹ Manassés vỹ Amom han. Kỹ Amom vỹ Josias han. ¹¹Kỹ Josias vỹ Jeconias han, ti jãvy ag ke gé. Israel ag tỹ cidade Babilônia ra mũ ěn kã tóg ag hyn han, Israel ag tỹ sigse kỹ mũ ěn kã.

¹²Ag tỹ cidade ěn tá vỹnvỹn ke kar kỹ Jeconias vỹ Salatiel han. Kỹ Salatiel vỹ Zorobabel han. ¹³Kỹ Zorobabel vỹ Abiúde han. Kỹ Abiúde vỹ Eliaquim han. Kỹ Eliaquim vỹ Azor han. ¹⁴Kỹ Azor vỹ Sadoque han. Kỹ Sadoque vỹ Aquim han. Kỹ Aquim vỹ Eliúde han. ¹⁵Kỹ Eliúde vỹ Eleazar han. Kỹ Eleazar vỹ Matã han. Kỹ Matã vỹ Jacó han. ¹⁶Kỹ Jacó vỹ José han, Maria fi mén ěn ti. Maria ěn fi ki Jesus tóg mur ja nĩ, hã vỹ: Cristo, he mũ.

¹⁷Hã kỹ ag tóg 14 (ke) nỹtĩ, Abraão krĕ'krĕ ag, Davi mré nĩgrĕn kỹ. Kỹ Davi krĕ'krĕ ag tóg 14 (ke) nỹtĩ gé, ag tỹ ag sigse kỹ nỹtĩ tá ag nĩgrĕn kỹ, ag tỹ cidade tỹ Babilônia tá sigse kỹ nỹtĩ tá ag nĩgrĕn kỹ. Tag pãte ag krĕ'krĕ vỹ 14 (ke) nỹtĩ gé, Cristo mré nĩgrĕn kỹ. Cristo jóg'jóg ve ag hã vĕ.

Jesus Cristo mur

(Lc 2.1-7)

¹⁸Jesus Cristo mur vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ti mỹnh fi vỹ tỹ José prũnh ke fi nĩ, hã ra fag tóg ver jagnẽ mré nỹ ja tũ nĩ. Ën kã fi tóg kufy nĩ ha. Topẽ kuprĩg tỹ fi mỹ gĩr han jan hã vẽ. ¹⁹Kỹ José tóg mẽg mũ sir, fi tỹ kufy nĩ ti, kỹ tóg ti mỹ e ti. Ûn jykré kuryj vẽ mỹr, José ti, hã kỹ tóg fi mỹ'ag han sór tũ nĩ, kỹ tóg fi to vĩ tũ nĩ sir. Hã ra tóg fi pin kỹ fi mỹ: “kỹ inh hỹn ã tỹ prũ nĩnh ke tũ nĩ ha.” he sór mũ sir.

²⁰Ti tỹ ver fi tovãnh to jykrén kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ti mỹ vẽn ven mũ sir, ti vẽn pėti kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “José,” he mũ. “Tỹ ã Davi krẽ'krẽ ag kã ù nĩ,” he tóg. “Maria fi to jykrén kónãnh tũg nĩ. Jatun mỹ fi tỹ prũg nĩ, fi tovãnh tũg nĩ. Û tũ pijé!, fi kósin ti. Topẽ kuprĩg tỹ fi mỹ han ja vẽ. ²¹Ti mur kỹ tóg gré nỹnh mũ, ha vemní. Kỹ ti mỹ: Jesus, hemní. ã povo krenkren han jé tóg ke mũ, ag tỹ Topẽ vĩ mranh mũ ra,” he tóg, José mỹ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

²²Hã ra Topẽ vỹ vãsỹ ã vĩ tó ti ù mỹ tag tó ja nĩ, ha mẽ. ²³“Ûn mên ja tũ fi vỹ kufy nĩnh mũ,” he ja tóg nĩ. “Fi kósin fi ki mur ken kỹ ag tóg ti to: Emanuel, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Emanuel to ke vẽ, hã vỹ: “Topẽ vỹ ãg ki rĩr há han mũ,” he mũ, ãg vĩ ki, hã vỹ: Emanuel, he mũ. José vỹ Topẽ vỹ tag ve ja nĩ.

²⁴Kỹ José tóg rĩr mũ sir, ti vẽn pėti kar kỹ. Kỹ tóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ãn vĩ ki króm mũ sir. Vẽnh prũg han tóg mũ, Maria fi mré. ²⁵Hã ra tóg ver fi mré nỹ tũ nĩgtĩ. Kejẽn fi tóg ã kósin vėg mũ. Kỹ José tóg ti jijin kỹ ti mỹ: Jesus, he mũ. Fi tỹ ti ve kar kỹ tóg vãhã fi mré nỹ mũ sir.

Pã'i ag tỹ Jesus venh kãmũ

2 ¹Fi tỹ Jesus ve ãn kã fag tóg cidade tỹ Belém tá nỹtĩ, ga tỹ Judéia tá. Herodes vỹ tỹ pã'i tỹ rei nĩ, fi tỹ ti ve ja ãn kurã ki. Kỹ kejẽn ù ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kuvar há tá ag tóg kãmũ ja nĩ, rã jur ja tá, ãjag jamã tá. Ûn estudo mág han mũ ag vẽ, krĩg to ag tóg estudar he mág han tĩ. ²Ag tỹ Jerusalém tá junjun kỹ ag tóg sir: “ù tỹ ùri mur mũ vỹ tỹ Israel ag pã'i mág nĩnh mũ,” he mũ. “Ti kri ãg krĩg vé, ãg tỹ ãg jamã tá nỹtĩn kỹ, rã jur ja tá nỹtĩn kỹ. ãg tỹ ti venh kãmũ vẽ, ãg tỹ ti mỹ nén ù há vin sór vẽ. ãg hỹn hẽ tá ti venh ke mũ?” he ag tóg, ù tỹ kuvar há tá kãmũ mũ ãn ag.

³Ag vỹ tag vỹ pã'i tỹ Herodes mỹ e ti, kỹ tóg krĩ kufy nĩ sir. Jerusalém tá ke kar ag mỹ tóg e ti gé. ⁴Kỹ Herodes tóg Topẽ tũ ki rĩr ti to pã'i ag jé prẽr mũ sir, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Kỹ tóg ag mỹ: “Cristo hỹn hẽ tá mur ke mũ nẽji?” he mũ. ⁵Kỹ ag tóg ti mỹ: “Belém tá ke nẽji, ga tỹ Judéia tá,” he mũ. “Topẽ vỹ tó ti ù vỹ vãsỹ ti to tag rán ja nĩ, ha mẽ,” he ag tóg. ⁶“Sĩ ti nĩ, cidade tỹ Belém ti, ga tỹ Judéia tá, he ja tóg nĩ. Ti sĩ nĩ ra tóg cidade mág ag kar kãfór kar nĩ, pã'i mág ãn tỹ tá mur kenh ke tũgrĩn. Pã'i mág ãn vỹ tỹ ãg povo tỹ Israel kri pã'i mág jẽn h ke mũ, ù tỹ Belém tá mur ke mũ ãn ti, he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he ag tóg, professor ag, Herodes mỹ. “Hã kỹ tóg Belém tá mur ke mũ, Cristo ti,” he ag tóg, professor ag.

7Kỹ Herodes tóg vãnh péju ký fóg ên ag mré vēmén mũ sir, ù tỹ krĩg to estudo mág han mũ ên ag mré. Ký tóg ag mỹ: “kurã tỹ hê ki ãjag krĩg ên ve vén?” he mũ. 8Ag tỹ ti mỹ kurã tó ký tóg Belém ra ag jëgnëg mũ sir. “Ãjag tỹ tá junjun ký ti jãvãnh nĩ,” he tóg. “Vãnh kar ki ti jëmëmni. ãjag tỹ ti ve ký inh mỹ tónh kãmũmni. Ký sóg ti venh tĩg sór mũ gé, sỹ ti mỹ nén ù há nĩm jé,” he tóg, Herodes ti.

9Ag tỹ pãli ên vĩ mẽ kar ký ag tóg mũ mũ sir, Belém ra. Ag mũ ên ki ag tóg krĩg ên ve mãn mũ gé sir, ag tỹ rã jur ja tá krĩg vég mũ ên. Krĩg ên vỹ ag jo tĩ mũ. Ag tỹ Belém tá junjun ký krĩg tóg ùn sĩ nĩgja kri hã sa nĩ sir. 10Ag tỹ krĩg ên ve ký ag fe tóg mrin ke mũ sir. 11Ïn kãra ge ký ag tóg ùn sĩ ti vég mũ, ti mĩnh fi ke gé. Ký ag tóg ti krēm grĩhgrĩnh ke mũ, ti mỹ: “tỹ ã Topë kósin nĩ,” he jé. Ký ag tóg sir ti mỹ ãjag tũ ti vin mũ, ouro ti, ka jënjo tỹ incenso ti ke gé, êg tỹ ti pũn ký ger há han jafã ên, kar ký ka tỹ mirra jënjo ke gé, êg tỹ ti pũn ký ger há han jafã ù vë gé.

12Hã ra Topë tóg, ag vãnh péti ki (tóg) ag mỹ: “Herodes mỹ tó tũg nĩ,” he mũ sir. Hã ký ag tóg êpny ù jagma mũ mũ, êmĩn ù jagma mũ ký ag tóg ãjag jamã ra vỹnvỹn ke mũ sir, rã jur ja ra.

José fag tỹ vãnh pigju

13Ag mũ kar ký José tóg kejën Topë tỹ jënë jafã vég mũ, ti vãnh péti ký. Ký Topë tỹ jënë jafã tóg ti mỹ: “nĩ ra,” he mũ. “Ûn sĩ va tĩg, ga tỹ Egito ra, ti mĩnh fi mré. Herodes vỹ ùn sĩ tag tén sór mũ. Hã ký vãnh péju ký Egito ra tĩg. Kejën sóg ã mỹ: ha vỹn ké, henh ke mũ. Egito tá inh vĩ jãvãnh nĩ,” he tóg, Topë tỹ jënë jafã ti, José mỹ. Ti vãnh péti ký tóg ti mỹ ke mũ.

14Kỹ José tóg kuty ên kã jëgnë ký fag tatĩn tĩ mũ sir, ga tỹ Egito ra, vãnh péju jé. 15Tá tóg nĩ nĩ. Herodes tỹ kejën ter ký tóg tá vỹn ke mũ. Hã ra ti tĩg ja tag vỹ rán ký nĩ gé. Vãsỹ Topë tóg ã vĩ tó tĩ ù mỹ: “tag rán ra,” he ja nĩ, hã vỹ: “ga tỹ Egito ra sóg vãnh vĩ jënë, inh kósin tỹ tá vỹn ke jé,” he mũ.

Herodes tỹ gĩr ag kygrën

16Hã ra Herodes tóg fagrĩnh mỹ fóg ên ag jãvãnh ja nĩ, ùn estudo mág han mũ ên ag. Vãhã tóg: “ag tỹ inh mỹ tó tũg hỹn,” he mũ. Ký ti fe tóg gỹm ke mũ sir. Ký tóg ã pãli ag mỹ: “ha mũ jëg, Belém ra,” he mũ. “Tá gĩr ag kygrën kãn nĩ, ùn gré ag, ùn kri prỹg tỹ 2 anos tá krỹg tũ ên ag,” he tóg, ag mỹ. Ag mỹ tóg 2 anos tó, fóg ag tỹ ti mỹ: “1 ano kãfór ti nĩ ha, êg tỹ ti kri krĩg ve ja ti,” hen ký. Ký polícia ag tóg gĩr ag kãgtén mũ mũ sir.

17Hã ra tag tóg rán ký nĩ gé. Vãsỹ Topë vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩgtĩ, ti jiji hã vỹ: Jeremias, he mũ. Ên tóg tag rán ja nĩ, ha mẽ: 18“cidade tỹ Ramá tá êg tóg vãnh kygfỹ mẽg mũ, vësỹrénh mág ke gé. Raquel fi vỹ vësỹrénh mũ, fi krë ag jé. Ag tỹ fi mỹ: fỹ tũg nĩ, he mũ ra fi tóg vësỹrénh mũ. Fi kré ag vỹ tũ' he kãn, hã ký fi tóg fỹ mũ, vësỹrénh mũ,” he ja tóg nĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg tag ri ke nĩ, polícia ag tỹ gĩr ag kygrën mũ ti.

José fag t̄y Egito tá v̄yn ke

¹⁹Kejēn Herodes ēn v̄y ter m̄ũ gé sir, p̄a'i ti. K̄y Topē t̄y jēnē jafā v̄y José m̄y vēnh ven m̄ũ, ti vēnh péti k̄y. Ga t̄y Egito tá tóg ti m̄y venh ven m̄ũ. Tá fag tóg n̄ȳt̄i n̄i, ga t̄y Egito tá. Tá tóg ti m̄y vēnh ven m̄ũ, José m̄y, Topē t̄y jēnē jafā ti. ²⁰K̄y tóg ti m̄y: “n̄i ra,” he m̄ũ. “Ḡir va t̄ig, ti m̄ynh fi pére t̄ig gé, ga t̄y Israel ra. Ū t̄y fi kós̄in tén sór m̄ũ ēn v̄y hur ter,” he tóg, Topē t̄y jēnē jafā ti, José m̄y.

²¹K̄y tóg jēgnē k̄y t̄i m̄ũ sir. Ḡir va tóg t̄i m̄ũ, ti m̄ynh fi pére tóg t̄i m̄ũ gé. K̄y fag tóg Israel ag ga ra m̄ũ m̄ũ sir. ²²Tá jun k̄y tóg p̄a'i mág t̄ag j̄ȳy jēmēg m̄ũ, José ti. Hā ra tóg t̄y Arquelau n̄i. Ti panh t̄y Herodes ri kén tóg t̄y p̄a'i t̄y rei n̄i, ga t̄y Judéia tá. K̄y tóg ti kamēg m̄ũ. K̄y Topē tóg ti vēnh péti k̄y ti m̄y: “ga t̄y Judéia tá n̄i m̄an sór t̄ug,” he m̄ũ. K̄y tóg t̄ig m̄an k̄y ga t̄y Galiléia ra t̄i m̄ũ sir. ²³K̄y tóg cidade t̄y Nazaré tá jamān m̄ũ sir. Hā ra tóg rán k̄y n̄i gé, Nazaré ti. Vās̄y Topē v̄i tó t̄i ū tóg tag rán ja n̄i gé, k̄y tóg: “ti to ag tóg: Nazaré tá ke vē, henh ke m̄ũ,” he ja tóg n̄i, Topē v̄i t̄y rán k̄y n̄i ki, Jesus to. Hā ra tóg ge n̄i.

João Batista t̄y ag j̄yvēn

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

3 ¹Kejēn João tóg ēmā t̄ug ja ra t̄i m̄ũ, ga t̄y Judéia tá ga kórég ra. João Batista ēn vē. Ga kórég tá jē k̄y tóg ag j̄yvēn m̄ũ sir. ²“Ājag j̄ykre tovānh n̄i, ū t̄y kanhkā tá n̄i ēn t̄y t̄y ājag p̄a'i n̄i jé,” he tóg, João ti. ³João ēn to tóg tag rán ja n̄i, vās̄y Topē v̄i tó t̄i ēn ti, Isaiás he m̄ũ ēn, ha mē. “Ēmā t̄ug ja tá tóg jēnh ke m̄ũ, ga kórég tá,” he ja tóg n̄i. “Tá tóg ag m̄y jamā hár(a) ke m̄ũ sir. “Ēg Senhor k̄at̄ig ke jo vēnh jānhkrigkrig n̄i,” he jé tóg ke m̄ũ. “Ēpr̄y kurég ājag tóg t̄i, ēm̄in kurynh ājag tóg t̄i gé, ājag p̄a'i mág jun ken k̄y. K̄y tag ri ke han n̄i, ājag j̄ykre p̄ano togvānh n̄i, ēg Senhor k̄at̄ig ken jo,” he jé tóg ke m̄ũ,” he ja tóg n̄i, Isaiás ti, João to.

⁴Jo João ēn kur tóg t̄y cavalo p̄an̄i sór kyki t̄y há n̄i. Nén ū fár t̄y tóg vēsōgf̄in ja han t̄i gé. Ōpā hā ko ti t̄i, m̄ȳg mré hā, João ti.

⁵K̄y ag tóg ti tá junjun k̄an m̄ũ sir, cidade t̄y Jerusalém tá kāmū k̄y, ga t̄y Judéia kar tá kāmū k̄y, goj t̄y Jordão tá ke kar ag ke gé. João tá ag tóg junjun k̄an m̄ũ sir. ⁶K̄y tóg ag kygpég m̄ũ sir, goj t̄y Jordão ki, ag t̄y: “Topē v̄i mranh ja sóg n̄igt̄i,” hen k̄y.

⁷K̄y ū t̄y Fariseu he m̄ũ ag v̄y ti tá junjun m̄ũ gé sir, ū t̄y Saduceu he m̄ũ ag ke gé, p̄a'i ag. Ōn k̄y ag tóg ti to kāmū m̄ũ, ti t̄y ag kygpe jé. K̄y tóg ag j̄yvēn tar han m̄ũ sir, João ti. “P̄yn ri ke ājag tóg n̄ȳt̄i, ājag j̄ykre p̄ano tāv̄i n̄in k̄y,” he tóg ag m̄y. “Ū n̄y ājag m̄y: “Topē j̄ũ venh ke t̄ũ ājag n̄i,” he t̄i? ⁸Ājag j̄ykre si tovānh n̄i, ājag t̄y ti j̄ũ ve jāvānh t̄in k̄y. Vēnh j̄ykre há han n̄i, ēg t̄y ājag j̄ykre t̄ag hā ve jé. ⁹Hā ra ājag tóg jagnē m̄y: “Abraão v̄y t̄y ēg jóg'jóg ve n̄i, k̄y Topē h̄yn tóg ēg to j̄unh ke t̄ũ n̄i, ēg t̄y t̄y Abraão krē'krē n̄ȳt̄in t̄ugr̄in,” he t̄i. Ke t̄ũ vē hā ra. Ājag j̄ykre kórég ēn to ājag tóg jagtar ke m̄ũ, ha vemn̄i. Topē v̄y Abraão krē'krē h̄yn han ki kanhró n̄i, pó tag t̄y m̄ȳr, ti t̄y Abraão krē'krē ve sór k̄y, Topē ti. ¹⁰Hā ra tóg ājag t̄y t̄ũ' henh ke m̄ũ, ājag t̄y ājag j̄ykre kórég tovānh t̄ũ n̄in k̄y. Ēg t̄y ka

gÿn ri ke tóg nĩ. Ti kanĕn vānh kÿ ěg tóg ti gÿn tĩ, ti tÿ pĩ han jé. Ri ke han jé tóg ke mũ, Topĕ ti, ājag tÿ vĕnh jykre há han sór tũ nĩn kÿ. Kÿ tóg pĩ ki ājag vānh ke mũ, Topĕ ti,” he tóg ag mÿ, João ti, Fariseu ag mÿ, Saduceu ag mÿ ke gé.

¹¹Kÿ João tóg vĕnh kar mÿ: “goj hã tÿ sóg ājag kygpég tĩ, ājag tÿ ājag jykre tovānh kÿ,” he mũ. “Inh nón tóg kătĩg mũ hã ra, Cristo ti. Inh káfór ti nĩ. Tÿ sóg ti camarada nĩ jāvānh nĩ, sÿ tÿ ti krĕm ke pĕ jĕn kÿ. Ěg camarada ag vÿ ěg pĕn né gé mÿgtĩ, ěg pĕn to ró ti. Sÿ ti mÿ gé tĩg ke vĕ vĕ, hã ra sóg tÿ ti krĕm ke pĕ nĩ, ti tÿ inh káfór nĩn kÿ. Ĕn hã tóg Topĕ kuprĩg tÿ ājag jagrĕ han ke mũ. Kÿ tóg tÿ pĩ nĩ ve nĩ. Ti tÿ ājag kygpenh ken hã vĕ,” he tóg, João ti, Jesus to.

¹²“Ti kătĩg vÿ ěg tÿ ràgró rĕn ri ke nĩ. Ti rĕn kar kÿ ěg tóg ti fár pũn tĩ. Ti kanĕ hã vin han ěg tóg tĩ. Cristo kătĩg ken kÿ tóg ge nĩnh mũ. Ti to há nÿtĩ ag mÿ tóg: “ha kāmũ jĕg,” henh ke mũ. Ti to há nÿtĩ tũ ag vānh jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pĕ nĩ,” he tóg, João ti.

João tÿ Jesus kypé

(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³Ĕn kã kejĕn Jesus tóg João tá jun mũ gé sir, goj tÿ Jordão tá. Ga tÿ Galiléia tá tóg kătĩ mũ. Kÿ tóg João mÿ: “ha inh kypé gé,” he mũ sir. ¹⁴Hã ra tóg João mÿ e tĩ, kÿ tóg ti mÿ: “ã hã tÿ inh kypenĕ ke vĕ vĕ,” he mũ. “Inh mÿ tóg e tĩ, ã tÿ inh mÿ: ha inh kypé, henh kÿ,” he tóg mũ, João ti, Jesus mÿ. ¹⁵Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. Hã ra tóg isÿ vĕnh jykre kuryj han kãh há tĩ,” he tóg, João mÿ. Kÿ tóg ti kypég mũ sir.

¹⁶Ti tÿ Jesus kype kar kÿ ag tóg goj kătã kãpa mũ sir. Kÿ Jesus tóg kanhkã nor nĩ ĕn vĕg mũ, ha mĕ, kÿ tóg Topĕ kuprĩg kătĕre ĕn vĕg mũ. Sórãg ri ke tóg nĩ, ti kătĕre ti. Jesus kri tóg kătĕre mũ. ¹⁷Kÿ vĕnh vĩ tóg mĕ há tĩ, kanhkã tá, kÿ tóg: “inh kósĩn pir vĕgtĩ,” he mũ. “Inh fe pĕ vĕgtĩ,” he tóg, ù tÿ kanhkã tá vĩ mũ ti.

Japo tÿ Jesus krĩn kónãh sór

(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 ¹Kÿ Topĕ kuprĩg vÿ Jesus mÿ: “ĕmã tũgja ra tĩg,” he mũ. Kÿ tóg tĩ mũ. Ĕmã tũgja tá nĩn kÿ Japo vÿ ti tÿ ã jóg vĩ mranh han sór mũ, hã ra Jesus tóg ke jāvānh nĩ. ²Kurã tÿ 40 (ke) han tóg, ĕmã tũgja tá nĩn ki. Kÿ tóg jĕg tũ nĩ, kurã tÿ 40 (ke) ĕn ki, kuty mrĕ ke gé. Kar kÿ tóg sir kókĩr mũ, vĕjĕn tũ nĩn kÿ. ³Kÿ Japo tóg ti to kătĩ mũ sir, ù tÿ ěg tÿ Topĕ vĩ mranh han sór mũ ĕn ti. Kÿ tóg Jesus mÿ: “Topĕ kósĩn vÿ tÿ ã nĩ,” he mũ. “Á tÿ tÿ Topĕ kósĩn nĩn kÿ pó tag tÿ ĕmĩ han, ã tÿ kon jé,” he tóg ti mÿ, Nén-Kórég ti, Jesus mÿ. ⁴Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “hã ra tag tóg rán kÿ nĩ, ha mĕ,” he mũ. “Ĕg pi(jé) ĕmĩ tãvĩ jamĕn kÿ rĩnrĩr mũgtĩ, hã ra ěg tóg Topĕ vĩ hã jamĕn kÿ rĩnrĩr mũgtĩ, he tóg, Topĕ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki. Kÿ tóg isÿ ti vĩ mranh jāvānh tĩ, ĕmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mÿ.

⁵Kÿ Japo vÿ ti pére tĩ mũ, Jerusalém ra, cidade mág ĕn ra. Tá ag tóg Topĕ jo ĩn kri nÿtĩnh mũ mũ. Hã ra kãgnó tóg tá nĩ, Topĕ jo ĩn mã tá. ⁶Kÿ Japo tóg Jesus

mỹ: “ã hã ne tóg tỹ Topê kósín nĩ,” he mũ. “Ha kema ki hũm,” he tóg. “Topê ví ki tag tóg rán kỹ nĩ, hã vỹ: ã tỹ jěgně jafã ag mỹ tóg tónh mũ, Topê ti, kỹ ag tóg ã jy nĩgãn mũ, he mũ. Kỹ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. ã pẽn vỹ rỹj ke tũ nĩ, ag tỹ ã ki rĩr kỹ, he tóg, Topê ví tỹ rán kỹ nĩ ki. Kỹ ki kema hũm,” he tóg, Japo ti. “Rỹj ke tũ ã nĩ ã tỹ tỹ Topê kósín nĩn kỹ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ. ⁷Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé, ha mẽ,” he mũ. “Topê mỹ: ã mỹ ã tỹ tó ja ěn han mũ vỹ? he tũg nĩ, he tóg mũ gé, Topê ví tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ sóg ti tỹ inh mỹ nén to: “han ra,” he mũ ěn hã han tĩ, kỹ sóg hũm ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

⁸Kỹ Japo tóg ti mré tĩg mãn mũ. Pãnónh těj ra ag tóg mũ mũ sir. Kỹ Japo tóg ti mỹ ga kar ven kãn mũ, ga kri mũ kar ag ke gé. Ti sínvi kar ěn ven tóg ti mỹ. ⁹Kỹ tóg ti mỹ ke mũ. “Isũ vě, tag kar ti,” he tóg. “Hã ra sóg ã mỹ tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ ã jakrĩ tỹ krỹ' hen kỹ, inh krēm, inh mỹ: Topê vỹ tỹ ã nĩ, he jé,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mỹ. ¹⁰Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ha tĩg, Satanás,” he mũ. “Ěg pãlĩ tỹ Topê hã krēm ěg tóg ěg jakrĩ tỹ krỹ' he tĩ, ti hã to ěg tóg: Topê vě, he tĩ, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topê ví tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mỹ.

¹¹Kỹ Japo vỹ tóg sir tĩ mũ, ti tovãnh kỹ. Kỹ Topê tỹ jěgně jafã ag tóg sir ti tá junjun mũ, Jesus ki rĩr jé. ã jóg vỹ mranh ja tũ tóg nĩ.

Jesus tỹ Galiléia tá Topê ví tó

(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹²Kejěn ag tóg João ség mũ sir, kỹ Jesus tóg měg mũ, ag tỹ ti se ti. Kỹ tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ, věnh pěju jé. ¹³Cidade tỹ Nazaré tá kãkutě kỹ tóg cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ, tá nĩ jé, goj nig tá, Zebulom ag jamã tá, Naftali ag jamã tá. ¹⁴Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsỹ Topê ví tó tĩ tóg tag rán ja nĩ, Isaías ti, kỹ tóg: ¹⁵“Zebulom ag jamã tá ti nĩnh mũ, Naftali ag jamã tá, goj nig tá, goj tỹ Jordão mã tá. Fóg ag jamã tá ti nĩnh mũ, Israel tũ ag jamã tá, ù tỹ Topê ki kagtĩg ag jamã tá, goj nig tỹ Galiléia fyr ki. ¹⁶Tá ag tóg Topê ki kagtĩg nỹtĩ, hã kỹ tóg tá ag kri kuty ri ke nĩ. Ti tỹ tá jun kỹ tóg ag kri kurãg ěn ri ke han mũ, ag kanhrãn kỹ. Ag kãgter ke vě vě, hã ra tóg ag kanhrãn mũ ag krenkren jé,” he tóg, Topê ví rán ki. Kỹ tóg ge nĩ, Jesus tỹ tá nĩn kỹ. ¹⁷Ga ěn tá nĩ kỹ tóg ag jyvěn mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ãjag jykre si tovãnh ra,” he mũ, “ãjag tỹ ùri ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pãlĩ nĩ ve jé,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ki kagtĩg ag mỹ Topê ví tón hã vě.

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag jé prěr

(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸Kỹ tóg kejěn goj nig tỹ Galiléia ěn fyr jagma tĩ mũ. Kỹ tóg tá ùn régre ag vég mũ. ù vỹ tỹ Simão nĩ, ag tỹ ù to: Pedro, he mũ tag ti. Kỹ ti jãvy vỹ tỹ André nĩ. Kur tỹ pirã kugmĩ jafã tỹ ag tóg goj kãki fón mũ, pirã kugmĩ jé. Ag rãnrãj vě, pirã kugmĩg tĩ ag vě. ¹⁹Kỹ Jesus tóg ag ve kỹ (tóg) ag to tĩ mũ sir. Kỹ tóg ag mré ví mũ. “Inh mré kãmũjěg,” he tóg mũ ag mỹ. “Pirã kugmĩ há ãjag nỹtĩ. ãjag kanhrãn jé sóg ke mũ, ãjag tỹ ěprã ke ag tỹ inh ki ge han jé,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ²⁰Kỹ ag tóg věsỹmér ãjag tỹ nén tovãnh kỹ mũ mũ, ti mré, Pedro ti, André ti ke gé.

21Kỹ ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra Jesus tóg ùn régre ù ag ve mǎn mũ gé. Tỹ ti Tiago nĩ, Zebedeu kósın, kỹ ti jǎvy vỹ tỹ Joǎo nĩ gé. Canoa kǎki ag nỹtĩ, kur tỹ pirǎ kugmĩ jafǎ ki ag tóg han nỹtĩ nĩ. Ag panh vỹ ag mré nĩ nĩ. Kỹ Jesus tóg ag jé prěr mũ sir. 22Kỹ ag tóg vėsỹmér (ag tóg) ǎjag tỹ nén tovǎnh kỹ ti to kǎmũ mũ, canoa tovǎnh kỹ, ǎjag panh ti tovǎnh kỹ ke gé. Jesus mré ag tóg mũ mũ, Tiago ti, ti jǎvy tỹ Joǎo ti ke gé.

Jesus tỹ ag tỹ há' he

(Lc 6.17-19)

23Kỹ Jesus tóg ga tỹ Galiléia kar mĩ tĩ mũ sir, ag mré. Judeu ag vėnh kanhrǎn jafǎ krēm tóg ag kanhrǎn mũ. Ag mỹ tóg Topě vĩ sér tó mũ, ù tỹ kanhkǎ tá nĩ tỹ tỹ ęg pǎ'i nĩ tĩ. Ûn kagyga kar ag hyn han tóg, fag kar ke gé, gĩr kar ke gé. 24Hǎ kỹ ti kǎme tóg vėnh kar kri rũm mũ sir, ga tỹ Sírıa tá ke kar kri. Kỹ ag tóg sir ùn kagyga ag tatĩn kǎmũ mũ, ti to, vėnh kaga vėnhmỹ han mũ ag mré hǎ, kỹ tóg ag tỹ há' he kǎn mũ sir. Vėnh jagrě kórég ag pan kǎn tóg mũ gé. Û tỹ ter ti han mũ ag tỹ hághá' he tóg mũ gé, ùn grĩngrĩn kỹ nỹtĩ ag tỹ ke gé, fag kar tỹ ke gé. 25Hǎ kỹ ùn tỹ hěn ri ke ag tóg ti mré mũ mũ sir. Û ag tóg ga tỹ Galiléia tá kǎmũ mũ, kỹ ù ag tóg cidade tỹ Decápolis tá kǎmũ mũ gé, cidade tỹ Jerusalém tá ke gé, ga tỹ Judéia tá ke gé, goj tỹ Jordǎo mã tá ke gé.

Jesus tỹ ag kanhrǎn

(Lc 6.20-23)

5 1 Ûn e ag tỹ Jesus venh kǎmũ kỹ tóg ag mré pǎnónh ra tǎpıy mũ. Tá tóg nĩ mũ, kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nĩgnĩ mũ, ti rǎ hǎ. 2Kỹ tóg sir ag kanhrǎn mũ, ag mỹ kǎmén kỹ. Kỹ tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mē.

3“Topě vỹ ǎjag ve há han mũ, ǎjag tỹ: kórég inh nĩ, hen kỹ. Sỹ Topě kuprıg tỹ jagrěn kỹ nĩ tũ nĩ ra sóg tỹ ùn kórég nĩnh mũ vė, hemnĩ. Kỹ Topě vỹ ǎjag ve há han mũ. Kỹ ǎjag tóg ti tỹ tỹ ęg pǎ'i nĩ venh ke mũ, kanhkǎ tá,” he tóg, Jesus ti.

4“Topě vỹ ǎjag ve há han mũ, ǎjag fỹn kỹ. Kỹ tóg ǎjag fỹ ẽn tỹ tũ' henh ke mũ,” he tóg.

5“Topě vỹ ǎjag ve há han mũ, ǎjag tỹ vėnh kar mỹ koměr hǎ vĩn kỹ. Kỹ ǎjag tóg ga kar kri tỹ pǎ'i nỹtĩnh ke mũ, ùn mág pē,” he tóg.

6“Topě vỹ ǎjag ve há han mũ, ǎjag tỹ vėnh jykre kuryj ve sór nỹtĩn kỹ, ti tỹ ǎjag mỹ ǎjag kókĩr ri ke tĩn kỹ, ǎjag tỹ vėnh jykre kuryj ve sór nĩn kỹ. Kỹ ǎjag tóg venh ke mũ,” he tóg.

7“Topě vỹ ǎjag ve há han mũ, ǎjag tỹ jagně jagǎgtǎn kỹ. Kỹ Topě vỹ ǎjag jagǎgtǎn ke mũ gé,” he tóg.

8“Topě vỹ ǎjag ve há han mũ, ǎjag jǎnhkri nỹtĩn kỹ. Kỹ ǎjag tóg Topě venh mũ, ǎjag jǎnhkri nỹtĩn kỹ,” he tóg.

9“Topě vỹ ǎjag ve há han mũ, ǎjag tỹ jagně krĩ tỹ kǎnhvy' hen kỹ. Kỹ Topě tóg ǎjag to: “inh krě ag vė,” henh ke mũ, ǎjag tỹ jagně krĩ tỹ kǎnhvy' hen kỹ,” he tóg.

10“Topē vỹ ājag ve há han mũ, ag tỹ vãnh jykre kuryj to ājag vóg kónān mũ ra. Topē vỹ tỹ kanhkā tá ājag pā'i nĩn mũ, ag tỹ ti tugrĩn ājag vóg kónān mũ ra,” he tóg.

11“Topē vỹ ājag ve há han mũ, ag tỹ isugrĩn ājag mỹ vỹ kónān mũ ra, ag tỹ ājag vóg kónān mũ ra. Ag tỹ ón kỹ ājag to vỹ vỹ he kỹ tóg há tĩ, ag tỹ ón kỹ ājag jykre pāno tó mũ ra, isugrĩn. 12Mỹ sér nỹtĩmnĩ, ājag fe tỹ há' hemnĩ, ag tỹ ón kỹ ājag kato vĩn kỹ. Kanhkā tá ājag tóg nén kar há venh ke mũ, vãnh kato. Ge ja ag tóg nĩgtĩ vāsỹ, Topē vỹ tó tĩ ag mỹ, ājag jo ke ag mỹ. Ag ri kén ājag tóg tag venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Sa to comparaçāo
(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

13“Sa ri ke ājag nỹtĩ, ājag tỹ ga kri mũn kỹ. Sa kāhór nĩn kỹ ěg tóg ti tỹ sa há han mǎn ki kagtĩg nỹtĩ. Kórég ti nĩgtĩ, ti kāhór nĩn kỹ. Kỹ ěg tóg ti vǎm tĩ sir, kỹ tóg tũ' he tĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ěg tỹ ti jykre tovǎnh ke tú kǎmén hǎ vė.

Jěngrė kǎme
(Mc 4.21-23; Lc 8.16-17)

14“Ga kri mũn kỹ ājag tóg jěngrė ri ke nỹtĩ, ājag tỹ vãnh jykre há han kỹ, ag tỹ ājag ki ve jė, Topē jykre há ti. Cidade mág vỹ ve há tĩgtĩ, kuvar há tá jė kỹ, ti tỹ pānónh kri nỹn kỹ. Ti pi(jė) vãnh péju kỹ nỹ'. 15Ri ke ti nĩ, néj gru ti. ěg tỹ ti grug kỹ ěg pi(jė) lata krēm ti fėg tũ'. Ti fėg jafǎ kri ěg tóg ti fėg tũ. Kỹ vãnh kar tóg ěn vėg tĩ sir, ĩn kǎtǎ nỹtĩ kar ěn ti. 16Gemnĩ, néj gru ri ke nỹtĩmnĩ. Topē jykre han nĩ, vãnh kar tỹ ājag ki ve jė, ājag jykre há ti. Hǎ kỹ ag tóg ěg jóg tỹ Topē mỹ vỹ há han mũ, ěg jóg tỹ kanhkā tá nĩ ěn mỹ,” he tóg, Jesus ti.

Topē tỹ Moisés mỹ vãnh jykre nĩv

17“Ājag hỹn iso: ti hǎ ne tóg Moisés tỹ ěg mỹ nén tó ja tỹ tũ' he sór mũ', he mũ, ti hǎ ne tóg Topē jykre ěn tỹ tũ' he sór mũ', he ājag hỹn tĩ. Vāsỹ Topē vỹ tó tĩ ag vỹ ěg mỹ tó ja nĩgtĩ, Topē jykre ěn ti, hǎ ra tóg tỹ tũ' he sór mũ', he ājag hỹn tĩ iso. Hǎ tũ vė. Sỹ ki króm kǎn sór vė, Moisés tỹ nén tó ja ěn ki, sỹ ki króm kỹ sóg tỹ ājag kanhrǎnrǎn kǎn ke mũ,” he tóg. 18“Topē vỹ ā jykre ěn tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ha mē. Ga tỹ ver kanhkā mrė nỹn kỹ tóg ā jykre tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ga tỹ ver tũ' he tũ nĩn kỹ. Sỹ ki króm kǎn ke vė, kỹ tóg ki krov kǎn kỹ nỹnh mũ, Topē jykre kar ti mỹr, ha mē,” he tóg. 19“Kỹ ājag tỹ tỹ tũ' he sór kỹ tóg kórég nỹ, ājag tỹ ti vỹ pir tỹ tũ' he sór kỹ. Ājag tỹ ti vỹ pir to ũ mỹ: han tũg nĩ, hen kỹ ājag tóg tỹ ũn kǎsir nỹtĩnh mũ, vãnh kar krēm, kanhkā ki. Ājag tỹ hǎ ra han kǎn kỹ ājag tóg tỹ ũn mág nỹtĩnh mũ, ājag tỹ vãnh kar mỹ: “ki króm kǎn sórnmnĩ,” hen kỹ. Kỹ ājag tóg tỹ ũn mág nỹtĩnh mũ, kanhkā tá,” he tóg, Jesus ti.

20“Fariseu ag ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ. Topē vỹ to professor ag ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ gé. Ón kỹ ag tóg Topē vỹ ki króm tĩ, hǎ ra ag tóg ki króm há han tũ

nĩgtĩ. Ag jykre pi(jé) kuryj nỹ! Ǻjag tỹ kanhkã ve sór nỹtĩn kỹ vẽnħ jykre kuryj han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ǻg tỹ jagnē to há nỹtĩnh ke to vẽnħ jykre

21 “Topē tỹ vãsỹ ěg si ag jyvẽn mē Ǻjag huri, hã vỹ: ũ tén tũg nĩ, he mũ. Ǻ tỹ ũ tén kỹ ag tóg Ǻ senh ke mũ, Ǻ tỹ ti mré ter jé, he ja tóg nĩ, Topē vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. 22 Sỹ ũri Ǻjag jyvẽn hã vẽn, ha mē. Ǻ régre to Ǻ fe tỹ gỹm ke tũg nĩ. Ǻ tỹ Ǻ régre to Ǻ fe tỹ gỹm ke kỹ tóg Ǻ tỹ ti tén ri ke nĩ. Kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ tag to Ǻ se kỹ. Kỹ Ǻ régre mỹ vĩ kónãn tũg nĩ gé. Ǻ tỹ Ǻ régre mỹ vĩ kónãn kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ag tỹ tag to pã'i mág mỹ Ǻ ven kỹ. Kỹ Ǻ régre mỹ féfén tũg nĩ gé. Ǻ tỹ Ǻ régre mỹ féfén kỹ Ǻ tóg nũgme ki kutẽnħ ke mũ, inferno ki, pĩ ěn ki,” he tóg, Jesus ti.

23 “Tag to jykrén nĩ, Ǻ tỹ Topē mỹ nén ũ pũn sór kỹ. Topē jo ĩn krēm. Ǻ tỹ tá jẽn kỹ Ǻ régre kar mĩ ěkrén nĩ. “Ũ mỹ iso jykrén kónãn tũ nĩ vỹ?” he jé Ǻ tóg ke mũ. “Inh mỹ ũ jũ han tũ nĩ vỹ?” he jé Ǻ tóg ke mũ. 24 Ũ tỹ Ǻ to jykrén kónãn kỹ ti venħ tĩg nĩ ver, Topē mỹ nén ũ pũn tovãnh nĩ ver. Ǻ régre ěn mỹ: “inh mỹ vẽnħ pãte fón nĩ,” hemnĩ ver. Kar kỹ Topē mỹ nén ũ pũn sórmnĩ sir, Ǻ tỹ Ǻ régre mré vĩ kar kỹ,” he tóg, Jesus ti.

25 “Kejẽn Ǻ tóg Ǻ mré ke ũ mỹ név(e) jě, kỹ tóg pã'i ag mỹ Ǻ kãmén tĩg ke mũ. Ti tỹ pã'i ag mỹ tónħ tĩg ke mũ ěn ti to hã ti mré vĩmnĩ, ti mỹ: “kajãm jé sóg ke mũ,” hemnĩ. Ke tũ nĩ (mũ) ra pã'i vỹ Ǻ jykre pãno venħ ke mũ, kỹ tóg polícia mỹ: “ti se ra,” henh ke mũ sir, kỹ tóg sir Ǻ senh mũ. 26 Ha mē, ki hã sóg tó mũ. Tá Ǻ kãnhmar kãkutē mãn ke tũ nĩ. Ǻ tỹ kajãm kãn kar Ǻ tóg kãkutē mãn mũ, tá, hẽn ri ke mũn,” he tóg, Jesus ti.

Ǻ prũ tũ fi mré nỹ tũ to vẽnħ jykre

27 “Topē tỹ ěg si ag jyvẽn ũ tag mē Ǻjag huri, ke gé, hã vỹ: “Ǻ prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ,” he mũ. 28 Sỹ ũri Ǻjag jyvẽn hã vẽn, ha mē: Ǻ tỹ ũn týtá ũ fi ki vė'ĩ kỹ tóg Ǻ tỹ fi mré nỹ sỹ han ěn ri ke nĩ sir, Ǻ tỹ fi ki vė' ĩ mũ ti. Ǻ tỹ ũn týtá ũ fi mré nũr sór kỹ tóg Ǻ tỹ fi mré nũr ri ke nĩ sir, Ǻ tỹ fi to ěn mũ ti. Ke tũg nĩ. 29 Ǻ tỹ nén ũ ki vė'ĩ tugrĩn Topē vĩ mranh kỹ Ǻ kanē tỹ nám kemnĩ, Ǻ tỹ ki vė'ĩ jagy han mãn tũ nĩ jé. Ǻ kyvó nĩn kỹ tóg jagy tĩ gé vẽn vẽn. Ǻ tỹ hã ra nũgme ki kutē kỹ tóg jagy kãfór nĩ. Jagy pē ti nĩ, Ǻ tỹ inferno ki kutē ti. Kỹ tag hã ve sór tũg nĩ. 30 Ǻ tỹ Ǻ nĩgé tỹ nén ũ kórég han kỹ Ǻ nĩgnó kym nĩ, Ǻ tỹ ke mãn tũ nĩ jé. Ǻ nĩgnó pir nĩn kỹ tóg jagy tĩ gé. Ǻ tỹ hã ra nũgme ki kutē kỹ tóg jagy kãfór nĩ sir, kỹ tag hã kamėg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ǻ prũ fón tũ to vẽnħ jykre

(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

31 “Tope tỹ ěg si ag jyvẽn ũ hã vỹ nỹ gé, hã vỹ: “Ǻ tỹ Ǻ prũ fi fón sór nĩn kỹ tóg há tũ nỹ,” he mũ. “Ǻ tỹ ge ra fi fón sór nĩn kỹ fi mỹ vẽnħ rán kỹ nĩm nĩ, fi tỹ vẽnħ rán ma tũg jé,” he ja tóg nĩ. 32 Sỹ ũri Ǻjag jyvẽn hã vẽn, ha mē: Ǻjag prũ fón tũg nĩ. Ǻ tỹ fi fón kỹ fi tỹ ũ mré nỹ mãn kỹ fi tóg Ǻ tugrĩn

Topê vî mranh mũ sir, ã tỹ tỹ fi mén pẽ ra. Fi tỹ ã jãvo vêsóg ki ù mré nỹ ja nĩn kỹ tóg há sĩ nỹ, ã tỹ fi mỹ: ha tĩg, hen kỹ. Kỹ fi mén tỹ fi fón kỹ fi tỹ prũg sór tũg nĩ gé. A prũ tũ fi vẽ, fi mén tỹ fi fón ja nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jagnê to ón ke tũ to vẽnĥ jykre

³³“Vãsỹ Topẽ tỹ ěg si ag jyvẽn ù tag mẽ ãjag tóg huri ke gé, hã vỹ: “jagnê mỹ ón tũg nĩ,” he mũ. “Ã tỹ ù mỹ: Topẽ vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ti mỹ ón sór tũg nĩ. Kỹ hã han nĩ gé, ã tỹ Topẽ mỹ: tag hã han jé sóg ke mũ, hen kỹ. Ón kỹ vỹ tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, ěg si ag mỹ, Topẽ ti. ³⁴Sỹ ùri ãjag jyvẽn hã vẽ, ha mẽ: “Topẽ vỹ ki kanhró nĩ,” he sór tũg nĩ, ón kỹ. “Û tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he sór tũg nĩ gé, ón kỹ. Topẽ nigja vẽ, kanhkã tá, kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. ³⁵Kỹ: “ù tỹ ga kri ke ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Topẽ tũ vẽ, ga ti, hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. Kỹ: “ù tỹ Jerusalém tá ke ag ki rĩr tĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. ěg pã'i mág tũ vẽ mỹr, Jerusalém ti, hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ. ³⁶Kỹ: “ù tỹ inh krĩ han mũ ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. ã tỹ ã gãnh kuprig sór mũ ra ã tóg ã tỹ nén tỹ ã gãnh kuprig ke mũ ěn ki kagtĩg nĩ, ã tỹ ã gãnh sán sór mũ ra ã tóg ã tỹ nén tỹ sán ke mũ ěn ki kagtĩg nĩ gé. Hã kỹ ón kỹ tag tó sór tũg nĩ gé. ³⁷Ki hã tómnĩ, jagnê mỹ, ón sór tũg nĩ. Ón kỹ Topẽ jiji tó sór tũg nĩ gé. Û tỹ ã mỹ ki hã tó kỹ: hỹ, hemnĩ. Ti tỹ ki hã ke tũ nĩn kỹ: vó, hemnĩ gé. ã tỹ han ke nĩn kỹ: hej, hemnĩ. ã tỹ han ke tũ nĩn kỹ: nejé, hemnĩ. Ki hã tómnĩ, jagnê mỹ. ã tỹ ón sór kỹ ã tóg Nén-Kórég jykre hã han ke mũ. Ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ vẽnĥ kajãm ke tũ to vẽnĥ jykre

(Lc 6.29-30)

³⁸“Topẽ tỹ ěg si ag jyvẽn ù tag mẽ ãjag huri, hã vỹ: “ù tỹ ã kanẽ pir ki tãnh kỹ vẽnĥ kato ti kanẽ pir ù ki tãnh nĩ gé,” he ja tóg nĩ. “Û tỹ ã jã pir ki tãnh kỹ mranh kỹ vẽnĥ kato ti jã pir ki tãnh kỹ mranh nĩ gé. Pátén tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. ³⁹Sỹ ùri ãjag jyvẽn mũn hã vẽ, ha mẽ: ù tỹ ã vóg mũ ra ti vóg tũg nĩ. Ti tỹ ã jamẽ ki tãnh kỹ ti mỹ ã jamẽ ù ti ven nĩ, ti tỹ ã mỹ ki tãnh jé gé. ⁴⁰Ti tỹ ã palitó mãn sór kỹ ti mỹ ã camisa mré nĩm nĩ gé. ⁴¹Ti tỹ ã mỹ: “mũ nỹ, tag tá, kakó ja tá inh fón nĩ,” hen kỹ ti mré tũg nĩ, hã ra ti mỹ: “kór há tá inh ã fón tũg mũ ha,” hemnĩ. ⁴²Ti tỹ ã mỹ nén ù to: “inh mỹ nĩm,” hen kỹ ti mỹ nĩm nĩ. Ti tỹ ã mỹ: “inh mỹ prestar hemnĩ,” hen kỹ ti mỹ: vó, he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ ěg kato vãsãn mũ ag tó há nỹtĩnh ke

(Lc 6.27-28; 32-36)

⁴³“Topẽ tỹ ěg si ag jyvẽn ù mẽ ãjag huri, hã vỹ: “ã mré ke ag to há nĩmnĩ, kỹ ù tỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag to jũ nĩmnĩ gé,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. ⁴⁴Isỹ ùri ãjag jyvẽn hã vẽ, ha mẽ: ù tỹ ãjag kato vãsãnsãn mũ ag to há nỹtĩmnĩ, ù tỹ ãjag vóg kónãn mũ ag to Topẽ mré vĩmnĩ. ⁴⁵Hã ki ãjag tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, ti ri ke han kỹ, ãjag jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ri ke han kỹ. Ti hã ne tóg rã han!, ti tỹ vẽnĥ kar kri jẽngrêg kỹ san jé, ùn jykre kuryj ag kri, ùn jykre pãno

ag kri ke gé. Ta han ti ke gé, ti tỹ věnh kar há han jé, ũn jykre kuryj ag, ũn jykre pãno ag ke gé. Ver tóg věnh kar to há nĩ, Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

46“Ājag mré ke ũ ag tóg ājag to há nỹtĩ. Ājag tỹ tag ag hã to há nỹtĩn kỹ tóg tỹ nén ũ tũ tĩ ver. Ũn jykre kórég ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé, governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag. Ũ tỹ ājag to há nỹtĩ ag hã to ag tóg há nỹtĩ, věnh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. 47Kỹ ājag tỹ ājag mré ke ag hã mỹ: ā mỹ há? hen kỹ tóg tỹ nén ũ tũ nĩ gé ver. Ũ tỹ Topě vĩ ki kagtĩg ag vỹ ge nỹtĩgtĩ gé. Ājag mré ke ag hã mỹ ag tóg: ā mỹ há? he tĩ gé, hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. 48Hã kỹ věnh kar to věnh jykre kuryj han kỹ nỹtĩmnĩ, ũ tỹ ājag kato vãsãnsãn mũ ag mré hã, ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ri ke han nĩ. Ti hã ne tóg věnh kar to věnh jykre kuryj han kỹ nĩ nĩ!. Ti ri ke han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ ũ jagãgtãn ke to věnh jykre

6 1“Kỹ ājag tỹ Topě jykre han sór kỹ ũ tỹ věnh jykre pãno han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ón kỹ ag tóg věnh kar rĩnve Topě jykre han sór tĩ, věnh kar tỹ ag ve jé, ag tỹ Topě jykre han mũ ěn ti. Kar kỹ ag tóg hã ra hã tũ han tĩ sir. Kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ tóg ājag mỹ ven ke tũ nĩ, ājag tỹ ěg jóg jykre han mũ ěn kaja ti,” he tóg. 2“Hã kỹ ājag tỹ ũn jagãgtar ag jagãgtãn kỹ ũ mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tũg nĩ. Ũ tỹ věnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kỹ ũ jagãgtãn kỹ ag tóg ěpry jagma mũ kỹ (ag tóg) věnh kar mỹ: “ag jagãgtãn inh tĩ,” he tĩ. Ěg věnh kanhrãn jafã jo ĩn krēm ag tóg tag tó tĩ gé. Ag tỹ ěprã ke ag tỹ ag mỹ vĩ há han ve sór vē, hã jé ag tóg ón kỹ ũn jagtar ag jagãgtãn tĩ. Ag ganho hã vē, ěprã ke ag tỹ ag mỹ věnh vĩ há tó mũ ěn ti. Kanhkã tá ag ganho ũ ve mãn ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

3“Ag ri ke han tũg nĩ. Ũn jagtar ag jagãgtãn nĩ. Ũ mỹ tó tũg nĩ, ājag tỹ ũn jagãgtãn mũ ěn ti, ājag mré ke fag mỹ tó tũg nĩ gé. 4Kỹ ājag tỹ ag jagãgtãn kỹ ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn tóg ājag vėg mũ sir, kỹ tóg ājag mỹ nĩm ke mũ sir, ājag ganho ti. Ěg tỹ věnh vatãnh tá nén han mũ ěn ve kãn tóg tĩ (mỹr), Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ Topě mré vėmėn to věnh jykre

(Lc 11.2-4)

5“Kỹ ājag tỹ Topě mré vėmėn kỹ ũ tỹ věnh jykre régre han mũ ěn ag jykre ri ke han tũg nĩ gé. Ag tỹ ón kỹ Topě mré vĩ kỹ ag tóg ěg věnh kanhrãn jafã jo ĩn kãki jėgję kỹ nỹtĩ, ke tũ nĩ kỹ ěmĩn kri, ĩn to hã. Kỹ věnh kar vỹ ag tỹ Topě mré vĩ mũ tag vėg mũ sir. Kanhkã tá ag tóg ganho ũ ve mãn ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. 6Ag jãvo ājag tỹ Topě mré vėmėn kỹ ājag ĩn kãra gemnĩ. Kỹ jãnkã nĩfėnh nĩ. Kỹ tá Topě mré vĩmnĩ sir, ěg jóg mré, ěg tỹ ũn vėg tũ ěn mré. Kỹ tóg kanhkã tá ājag mỹ nĩm ke mũ, ājag ganho ti. Ěg tỹ věnh vatãnh tá nén han mũ ěn vėg tóg tĩ (mỹr), Topě ti,” he tóg, Jesus ti.

7“Ājag tỹ ti mré vēmén kỹ fagrĩnh mỹ ti mré vēmén mág han tũg nĩ. Ũ tỹ Topẽ vĩ ki kagtĩg ag ri ke han tũg nĩ. Ājag jãnjãnh kỹ ag tóg ón kỹ vĩ mág han ti. “Ēg tỹ vĩ mág han kỹ ti hỹn ěg vĩ mĕg mũ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. 8Ag ri ke han tũg nĩ. Ēg jóg vỹ nén kar ki kanhró nĩ, ājag tỹ ti mỹ tó tú ra tóg ki kanhró nĩ,” he tóg.

9“Ājag tỹ Topẽ mré vĩ kỹ tag tómnĩ, ha mĕ:

“Ēg jóg mág, kanhkã tá ã tóg nĩ nĩ.

Ā jji tó ěg tóg tĩ, kỹ vĕnh kar jé ã tỹ tỹ ũn mág nĩ vé.

10Ēg jé kãnhmar ã tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vé.

Vĕnh kar jé ã tỹ nén to jykrén mũ ěn han sór, ga tá ke kar, ag jé kanhkã tá ke kar ag ri ke han.

11Ēg mỹ ũri ěg jĕn ti nĩm, ěg tỹ kurã kar ki ko tĩ ěn.

12Kỹ ěg mỹ vĕnh pãte fón nĩ, ěg tỹ ã vĩ mranh ja ti.

Hã jé ěg tóg ěg tỹ jagnĕ to jũ tỹ jagnĕ mỹ vĕnh pãte fón ke mũ gé.

13Kỹ ěg tỹ ã vĩ mranh sór kỹ ěg kren han nĩ, ěg tỹn mranh tũ nĩ jé.

Nén-Kórég jo ěg vemnĩ.

Ā hã ne tóg tar nĩ'.

Ā hã ne tóg mág nĩ inhhã'.

Ā jykre tóg tũ' henh ke tũ nĩ,”

hemnĩ, Topẽ mỹ,” he tóg, Jesus ti.

14“Hỹ, ge ti nĩ,” he tóg. “Ũ tỹ ājag to jũ kỹ ti mỹ vĕnh pãte fón nĩ. Ũ tỹ ājag mỹ vĩ kónãnh kỹ ti mỹ vĕnh pãte fón nĩ gé. Ājag tỹ gen kỹ ěg jóg vỹ ājag mỹ vĕnh pãte fón ke mũ gé. 15Ājag tỹ tag han tũ nĩn kỹ, kỹ ěg jóg tóg ājag mỹ vĕnh pãte fón ke tũ nĩ gé, ājag tỹ ti vĩ mranh ja ti,” he tóg, Jesus ti.

Ēg vãkre to vĕnh jykre

16“Kỹ ājag vãkre kỹ fe ũ nỹtĩ tũg nĩ, ājag tỹ Topẽ mỹ há nỹtĩ jé jĕg tũ nỹtĩn kỹ. Vãkre ki ũ tỹ vĕnh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón kỹ vãkre kỹ ag tóg fe ũ nỹtĩnh mũ sir, vĕnh kar tỹ ag vãkre ve jé. Ag ganho hã vĕ. Kanhkã tá ag tóg ganho ũ vĕnh ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mĕ. 17Ājag vãkre kỹ ājag gãnh tãg nĩ, ājag jamĕ kupemni, festa han nỹtĩ ve nĩmnĩ, ājag vãkren kỹ. 18Hã kỹ ag tóg vég tũ nĩ, ājag vãkrég mũ ti. Ēg jóg hã ne vég mũ inhhã', ěg tỹ ũn vég tũ ěn hã vỹ vég mũ. Kỹ tóg kanhkã tá ājag mỹ nĩm ke mũ, ājag ganho ti. Ēg tỹ vĕnh vatãnh tá nén han mũ vég tóg tĩ (mỹr), Topẽ tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ēg rico to vĕnh jykre

(Lc 12.33-34)

19“Ga kri mũn kỹ ricon ke to vãsãnh sór tũg nĩ. Ga vỹ ājag tỹ nén kar ti konh ke mũ, ājag tỹ rico hã to vãsãnh mũ ra. Kỹ ājag jãnkamy vỹ vĕso jãgfanh ke mũ gé sir, ti e nỹtĩn kỹ. Kỹ ag tóg pigju kỹ ma mũnh ke mũ gé sir, ājag tỹ nén ti, ti e nỹtĩn kỹ. 20Ājag tỹ inhhã kanhkã tá tũ mág pĕ nỹtĩn kỹ tóg inhhã ājag mỹ há tĩnh mũ. Tá ti pi(jé) tỹ ga nĩ', ājag tũ ti, tá ti pi(jé) vĕso jãgfanh mũ'. Tá ag pi(jé) pĕju kỹ ma mũnh mũ'. Hã kỹ tá ājag tũ vin han sórmnĩ. 21Ājag tỹ ga kri tỹ nén ũ mág

nýtĩn kŷ ājag tóg ga kri mũ mág sór mũ. Ājag tŷ hã ra kanhkã tá tŷ nén ũ mág nýtĩn kŷ ājag tóg kanhkã ra mũ sór mũ, kŷ tag hã ne há nĩ!," he tóg, Jesus ti.

Ēg kanē tŷ ěg mŷ kurā han

(Lc 11.34-36)

22“Ēg kanē tŷ ěg vég tĩ. Kŷ tóg tŷ ěg mŷ kurā ri ke nĩ, ěg kanē ti, ti há nĩn kŷ. Tŷ ěg tóg kurā ve há han tĩ, ěg kanē há nĩn kŷ. 23Ēg kanē kórég nýtĩn kŷ tóg ěg mŷ kuty tĩnh mũ. Kŷ tóg ěg mŷ kurā vég tĩ ěn mŷ (tóg) kuty nĩ sir, kŷ kuty tag vŷ kuty kar kãfór nĩ. Ge ti nĩ, ěg jykre kórég nĩn kŷ. Ēg kanē kórég ri ke vē sir, ěg jykre kórég ti,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tŷ ga kri rico to vāsãn sór ke tũ

(Lc 16.13; 12.22-31)

24“Ā jagrē régre nĩn kŷ tóg vēnhmŷ tĩ. Ā tŷ Topē hã tŷ jagrē nĩn kŷ jãnkamy tãn ěn tŷ jagrē nĩ sór tũg nĩ. Ā tŷ jãnkamy e ve sór kŷ ti há mĩ ěkrén kŷ ti há vŷ tŷ ā jagrē nĩnh mũ. Kŷ ěg tóg Topē tŷ ěg mŷ nén tó mũ ěn to jykren há han tũ nĩgtĩ. Ā tŷ Topē to há nĩn kŷ ā tóg sir ga kri rico to vāsãn sór ke tũ nĩ. Ā tŷ ga kri rico nĩ sór kŷ ā tóg Topē mĩ ěkrég tũ nĩ, há vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. 25“Hã kŷ sóg ājag mŷ tó mũ. Ājag tŷ nén ve sór mág mũ to krĩ kufy han tũg nĩ. “Inh hŷn ũri ne konh mũ!, inh hŷn ne tunh mũ!” he tũg nĩ. Topē tŷ ěg han ja vē mŷr, ěg tŷ ga kri mũ jé. Hã kŷ tóg ěg mŷ ěg jēn ki rĩr mũ gé sir, ěg kur ki ke gé, Topē ti. 26Sēsĩ to jykren nĩ. Ag mŷ ěkrãn tí? Vó. Ag mŷ pãjõ krēm vin tí? Vó, ke tũ ag tóg nĩgtĩ. Ge ra ěg jóg tŷ kanhkã tá nĩ ěn tóg ag ki rĩr nĩ nĩ. Ājag mŷ jēsĩ kãfór tũ nŷtĩ!, Topē mŷ! Vó, sēsĩ kãfór ājag tóg nŷtĩ. 27Topē tŷ ěg kã ũ jé prēr kŷ ěg tóg ter ke mũ, ěg ter sór tũ ra. Ter jé ěg tóg ke mũ gé, ěg tŷ to krĩ kufy han mũ ra. Ēg krĩ kufy ěn pi(jé) ěg kren han mũ!.

28Kŷ kur to krĩ kufy han tũg nĩ gé. Ka fej hã to jykren nĩ. Jatun mŷ tóg mog tĩ. Rãnhraj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. 29Hã ra tóg sĩnvĩ nŷtĩ, ka fej ti. Kŷ pãĩ mág tŷ Salomão kur tóg ri ke tũ nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ra, vēnh kar kur sĩnvĩ kãfór ti nĩ, Salomão kur ti. Hã ra tóg ka fej sĩnvĩ ri ke tũ nĩ. Ki hã sóg tó mũ mŷr. 30Topē hã ne ka fej sĩnvĩ han, tŷ tóg kur sĩnvĩ ri ke nĩ, ka fej ti. Hã ra tóg kãnhmar kãgter tĩ, ka fej ti, ti sĩnvĩ ra. ũri tóg há nŷtĩ. Kŷ tóg vaj kŷ kógungun kŷ pũr mũ sir, re mré. Hã kŷ Topē tóg ājag ki rĩr kãfór han mũ, ājag kur mré hã. Hã kŷ Topē ki ge kŷ nŷtĩmnĩ, ti vĩ kri fi kŷ. 31Krĩ kufy han tũg nĩ. “Inh hŷn ne konh mũ!? Inh hŷn ne kron mũ!? Inh hŷn ne tunh mũ!” he tũg nĩ. 32Ū tŷ Topē vĩ ki kagtũg ag vŷ tag to jykren mág tũ, hã ra ěg jóg tŷ Topē vŷ ěg vég tũ, ěg tŷ nén ve sór mág mũ ti. Kŷ to krĩ kufy han tũg nĩ. Ti há ne ěg vég mũ, ěg jóg tŷ Topē ti. 33Topē tŷ tŷ ěg pãĩ nĩ ěn hã ve sórmnĩ. Kŷ tag hã to vāsãn nĩ. Ti jykre kuryj tag hã to vāsãn nĩ. Kŷ tóg ājag mŷ ājag tŷ nén ve sór mág mũ ěn tŷ ājag mŷ vin ke mũ sir. 34Hã kŷ ājag tŷ vaj kŷ nén venh ke to krĩ kufy han tũg nĩ. Vaj kŷ ājag tóg venh ke mũ, kŷ ājag tóg to jykren ke mũ sir. ũri ājag tŷ nén tŷ ũri vég mũ hã to jykren há han nĩ. Ājag tŷ ũri nén ũ jagy vég mũ vŷ há nĩ, kŷ ājag tŷ vaj kŷ nén venh ke to jykren tũg nĩ, ũri,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tȳ ũ to jykrén kónān ke tū
(Lc 6.37-38; 41-42)

7 ¹“Ā régre to jykrén kónān tūg nī, ti jykre kórég ra. Kȳ Topē vȳ ā to jykrén kónān ke tū nī gé. ²Ā tȳ ũ to jykrén mū ěn ri ke han jé tóg ke mū, Topē ti, ā mȳ. Ā tȳ ũ mȳ kāmūn mū ri ke han jé tóg ke mū, ā mȳ, Topē ti. ³Jykre kórég mág ā tóg nī gé, hā ra ā régre jykre pāno sī ěn ne ā mȳ kórég nȳ! ⁴Kȳ ā hā ne tóg ā régre mȳ: ā jykre kórég kurynh jé sóg ke mū, he mū!, ā tȳ ā jykre pāno tāvī ěn kurynh jāvānh (hā) ra! ⁵Ke tūg nī. Ke tū nī (mū) ra ā tóg jykre régre nȳtī. Ā jykre kurynh vén nī. Kar kȳ ā tóg sir ā régre jykre kurynh há han mū,” he tóg, Jesus ti.

⁶“Hā ra cachorro jykre ri ke ag mȳ Topē jykre sīnvī tó tūg nī. Porco jykre ri ke ag mȳ Topē jykre sīnvī ěn tó tūg nī gé. Jykre kavéj ag nȳtī, hā kȳ ag tóg Topē jykre to é henh ke mū. Ti tȳ tū! he sór ag tóg tí, ti sān kȳ, Topē jykre sīnvī ěn ti. Kar kȳ ag tóg sir ā mré vēnh génh sór mū gé, ha vemnī, ā tȳ ag mȳ Topē jykre sīnvī ěn tó kȳ,” he tóg, Jesus ti.

Topē tȳ tȳ ũn vī há nī
(Lc 11.9-13)

⁷“Topē mȳ nén kar to vīmī, kȳ tóg ājag mȳ han mū. Ājag tȳ ti mȳ nén ũ to vī mū ěn jāvānh nī, kȳ ājag tóg venh ke mū. Ti mré vī kȳ ěg tȳ ti jānkā tȳ tórón tórón ke ěn ri ke han nī. Kȳ tóg ājag mȳ nón ri ke han mū sir, ti tȳ ājag mȳ ājag tȳ nén to vī mū ěn han kȳ. ⁸Hȳ, hā vē. Ājag tȳ ti mȳ nén (ũ) to vīn kȳ tóg ājag mȳ han mū sir. Ājag tȳ ti jāvānh kȳ ājag tóg ti venh mū sir. Ājag tȳ ěg tȳ jānkā tȳ tórón tórón ke ri ke han kȳ tóg ājag mȳ nón ri ke han mū sir,” he tóg.

⁹“Kejēn ājag kósín tóg ājag mȳ ěmī to vī mū. Kȳ ājag pí(jé) ti mȳ pó nīm ke mū! Ti mȳ ājag tóg ěmī hā nīm ke mū. ¹⁰Ājag kósín tȳ ājag mȳ pírá to vīn kȳ, kȳ ājag pí(jé) ti mȳ pȳn nīm ke mū! Pírá hā nīm jé ājag tóg ke mū. ¹¹Jykre pāno ājag nȳtī. Ge ra ājag tóg ājag krē mȳ nén ũ há vīn tí. Ge ti nī gé, ājag tȳ Topē mȳ nén ũ to vīn kȳ. Nén ũ há hā nīm jé tóg ke mū. Hā ra tóg ājag kāfór han tí, ěg jóg tȳ kanhkā tá nī ti. Ājag tȳ ti mȳ nén (ũ) to vīn kȳ tóg ājag mȳ nén ũ há tāvī han tí mȳr,” he tóg.

¹²“Ājag tȳ ājag mré ke ũ to: “ti tȳ ěg mȳ tag han há tóg tí vē,” he mū ra ěg hā tóg ti mȳ han ke mū. Moisés tȳ ěg jyvēn hā vē, Topē vī tó tí ag tȳ ěg jyvēn hā vē,” he tóg, Jesus ti.

Jānkā régre
(Lc 13.24)

¹³“Ū tȳ inh ki rá mū vȳ tȳ jānkā sī fīn rām ke ri ke nī. Jānkā sī fīn rām jé ěg tóg vāsān tí. Ri ke ti nī, ũ tȳ inh ki rānh ke mū ti. Jānkā mág vȳ nī gé. Hā ra ũ tȳ fīn rām ke mū ag vȳ kāgter pē han ke mū. Ājag tȳ jānkā mág ěn fīn rām sór kȳ tóg ver jagy tū nī, fīn rām há tóg tí. Kȳ nūgme to ěpry jagma tūg, pí to ěmīn jagma tūg pí(jé) jagy tí!, ti mág pē nīn kȳ. Hā kȳ ũ tȳ hēn ri ke ag vȳ jagma mū mū. Kar kȳ ag tóg kāgter pē han mū sir, pí ki vár kȳ. ¹⁴Ag jāvo

jānkã sĩ ěn fĩn rãm nĩ, ājag tỹ rĩr krỹg ja tũ ve jé. Sĩ ti nĩ, kanhkã to ěpřy ti, kanhkã to ěmĩn ti. Ũn pipir ag vỹ jagma mũnh mũ. Ā sĩ san kỹ tóg vég tũ sag tĩ, hã kỹ ũ tỹ jagma mũnh ke mũ ag vỹ pipir nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ŏn kỹ Topě vĩ tó tĩ ag

(Lc 6.43-44)

15“Ŏn kỹ Topě vĩ tó tĩ ěn ag vĩ kri fig tũg nĩ. Há nỹtĩ ve ag tóg nỹtĩ, hã ra ag tóg ājag kókén sór nỹtĩ. Ājag kókén sór to ag tóg mĩg jũ ěn ri ke nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. 16Ājag tỹ ag jykře tugnỹm kỹ ājag tóg ag tỹ Topě vĩ mřanh mũ ěn ki kanhró nỹtĩ. Ha vé, vānh tỹ jóhó ki ěg tóg uva vég tũ nĩgtĩ mỹr. Kỹ ěg tóg sónh ki pěnva vég tũ nĩgtĩ gé. 17Ka vỹ ge nỹgtĩ. Ti há nĩn kỹ tóg kaně há han tĩ, kỹ ěg tóg ko tĩ. Ti kórég nĩn kỹ tóg kaně kórég han tĩ, kỹ ěg pi(jé) ko tĩ! 18Ka há vỹ kaně kónān ki kagtĩg nĩ, kỹ ka kórég vỹ kaně há han ki kagtĩg nĩ gé. 19Kỹ ěg tóg ka kórég ěn gỹn tĩ, tỹ ěg pĩ han tĩ. Ka tỹ kaně há han vānh ěn tỹ ěg pĩnh ti. 20Ge ti nĩgtĩ, ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ag tỹ. Ag tỹ Topě vĩ mřnyhmřanh kỹ ag tóg ón kỹ Topě vĩ tó tĩ. Ag tỹ nén han mũ ki ěg tóg ag jykře kórég vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ Topě vĩ ki króm ke

(Lc 13.25-27)

21“Věnh kar tóg iso: “pā'ĩ vē, pā'ĩ vē,” he tĩ. Hã ra ũ ag tóg Topě tỹ nén tó mũ ěn han vānh nỹtĩgtĩ. Há kỹ ag tóg Topě tỹ tỹ ěg pā'ĩ mág nĩ venh ke tũ nĩ. Ũ tỹ inh jóg vĩ han mũ ěn ag hã vỹ Topě tỹ tỹ ěg pā'ĩ nĩ venh ke mũ. 22Kurā ěn kã, isỹ věnh kar jykře tugnỹm ke kurā ěn kã ag tóg inh mỹ tag tónh mũ, ha mẽ. “Senhor, Senhor, ā jykře tó ěg mỹr,” he jé ag tóg ke mũ. “Ā jykře hã ki ěkrén kỹ ěg tóg ěg tỹ nén han vānh han ja nĩgtĩ mỹr. Ā jykře hã tỹ ěg tóg věnh jagřě kórég pan mỹr,” he jé ag tóg ke mũ, inh mỹ. 23Hã ra sóg ag mỹ: “ājag pi(jé) tỹ inh mřé ke nỹtĩ,” henh ke mũ. “Ājag ki kagtĩg sóg nĩ mỹr. Ha mũ jěg. Jykře kórég ājag tóg nỹtĩ,” he sóg ke mũ, ũ tỹ inh panh vĩ han vānh ag mỹ,” he tóg, Jesus ti.

Īn nũna gunh gunh kãme

(Lc 6.47-49)

24“Ha mẽ, inh vĩ mẽg ājag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Ājag tỹ inh vĩ ki króm kỹ ājag tóg sir ũn há ri ke nỹtĩ. Īn han ken kỹ tóg to jykřén mũ. To jykřén há nĩn kỹ tóg ga kũm kỹ pãró kri ĩn nũna ka fěg mũ sir. 25Kỹ vāhã ta tóg kutě mũ, kỹ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtĩ mũ, ĩn to, hã ra tóg kutě tũ nĩ sir, ĩn ti. Pãró kri tóg nỹtĩ, ti nũna ti, hã kỹ tóg kutě tũ nĩ. Ge ti nĩ, ājag tỹ inh vĩ kri fi kỹ. 26Ājag tỹ inh vĩ mẽg mũ ra ki króm tũ nĩn kỹ ājag tóg ũn jykře kórég ri ke nỹtĩ. Īn han ken kỹ tóg to jykřén kónān mũ, kỹ tóg ga tỹ rỹnhřỹj hã ki ka fěg mũ, krĩg mỹ, ĩn nũna ti. 27Kỹ ta tóg kutě mũ, kỹ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtĩ mũ gé, ĩn to, kỹ ĩn tóg vom ke tere kỹ kutě mũ sir. Mřáj kãn tóg mũ sir, ĩn ti. Ge ti nĩ, ājag tỹ inh vĩ kri fig tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus vī t̃y vėnh kar vī kăfór nī

²⁸Hā ki Jesus tóg kr̃ỹg he m̃ũ sir, ag kanhr̃ān ki. K̃y tóg vėnh kar m̃y e t̃i sir, ti vī ti. ²⁹Ti vī tóg vėnh kar vī kăfór nī, Topē vī to professor ag vī kăfór ti nī, k̃y tóg pā'i vī kăfór pē nī gé, ti vī ti. Hā k̃y tóg ki hā tó m̃ũ. K̃y tóg ag m̃y e t̃i sir.

Jesus t̃y ũn kaga kren vānh t̃y há' he

(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 ¹Jesus t̃y ag m̃y tó k̃ān k̃y tóg pānónh ěn to tere m̃ũ sir. K̃y ũn e ěn ag tóg ti nón m̃ũ m̃ũ sir. ²K̃y vāhā ũ tóg ti tá jun m̃ũ. Vėnh kaga kren vānh han k̃y tóg nī, vėnh kaga t̃y lepra he m̃ũ ěn, ũ t̃y tá jun m̃ũ ti. K̃y tóg ti krēm gr̃nh ke k̃y ā jakr̃i t̃y jē nī, k̃y tóg ti m̃y: “Senhor,” he m̃ũ. “Ā m̃y is̃y há' he sór tū nī? Ā hā tóg is̃y há' henh m̃ũ, ā t̃y is̃y há' he sór k̃y,” he tóg ti m̃y.

³K̃y Jesus tóg ti m̃y: “hej,” he m̃ũ. “To há sóg nī, há' he ja há ā tóg nī,” he tóg ti m̃y, Jesus ti. K̃y tóg ti kaga kren vānh ěn t̃y kren han m̃ũ vės̃ymér. Jānhkri tóg nī, ti fár ti. ⁴K̃y Jesus tóg ti m̃y: “ker ũ m̃y tó hē', ā han tag ti,” he m̃ũ. “Ha t̃ig, Topē tū ki r̃ir t̃i to. Ti há m̃y tómnī. K̃y ti m̃y nén ũ nīm nī, ti t̃y Topē m̃y pūn jé, Moisés t̃y vās̃y ěg m̃y nén tó ja ěn ti. Hā tugr̃in vėnh kar ṽy ā t̃y há' he m̃ũ tag ki kanhr̃ān m̃ũ,” he tóg ti m̃y, Jesus ti. K̃y tóg ti m̃y, há' hen k̃y.

Jesus t̃y pā'i mág camarada t̃y há' he

(Lc 7.1-10)

⁵K̃y Jesus tóg kejēn cidade t̃y Cafarnaum tá jun m̃ũ. K̃y fóg t̃y capitāo tóg ti venh k̃ātī m̃ũ, ti m̃y nén ũ to vī jé. ⁶K̃y tóg ti m̃y: “Senhor,” he m̃ũ. “Inh camarada tóg ñy nī, inh ĩn tá. Kānhgr̃in k̃ān k̃y tóg ñy nī, hā ra tóg kaga jagy ñy,” he tóg ti m̃y, capitāo ti, Jesus m̃y. ⁷K̃y Jesus tóg ti m̃y: “k̃y inh h̃yn tóg ti venh t̃ig ha, ā mré, s̃y ā m̃y ti han jé,” he m̃ũ. ⁸Hā ra capitāo tóg Jesus m̃y ke m̃ān m̃ũ. “Ā m̃yn h̃yn jagy nī, ā t̃y inh ĩn k̃āki s̃ān ke ti, is̃y t̃y fóg ñin k̃y,” he tóg ti m̃y. “Ā vī pir ki inh camarada ṽy há' henh m̃ũ. Ā vī há t̃y ā tóg ti t̃y há' henh ke m̃ũ,” he tóg, capitāo ti. ⁹“Ha vé, t̃y sóg pā'i krēm ke nī gé, k̃y soldado ag tóg t̃y inh krēm ke ñytī gé. Hā k̃y sóg pā'i jykre ki kanhró nī. Is̃y soldado ũ m̃y: kutig, hen k̃y tóg ti m̃ũ. S̃y ti m̃y: kunig, hen k̃y tóg k̃ātī m̃ũ gé. Is̃y inh camarada m̃y: tag han ra, hen k̃y tóg han m̃ũ. Inh vī t̃y sóg ag jėgnėg t̃i. Hā k̃y sóg ki kanhró nī. Ā vī t̃y ā tóg inh camarada t̃y há' he há nī,” he tóg, capitāo ti, Jesus m̃y. ¹⁰K̃y tóg Jesus m̃y e t̃i, ti vī tag ti. K̃y tóg ā mré m̃ũ ag m̃y: “ha mē, Israel ag ṽy ti ri ke tū ñytī,” he m̃ũ. “Ki kanhró tóg nī (m̃ỹr), k̃y tóg inh ki r̃ā k̃y jē. Ge ve ja tū sóg nī,” he tóg. ¹¹“Ha vé, ũ t̃y hēn ri ke ag ṽy k̃āmūnh ke m̃ũ, r̃ā jur ja tá ag k̃āmūnh m̃ũ, r̃ā pur ja tá ke gé. Abraão mré ag tóg ũ t̃y kanhkā tá nī ěn t̃y t̃y ěg pā'i nī venh ke m̃ũ, Isaque mré, Jacó mré ke gé, Topē tóg ag ki r̃ir ke m̃ũ. ¹²Ag jāvo Israel krē'krē ag tóg kuty ki ṽar ke m̃ũ. Ag t̃y ũ t̃y kanhkā tá nī ěn t̃y t̃y ěg pā'i nī venh ke vē vē, hā ra ag tóg venh ke

tũ nĩ. Kĩ ag tóg vēsýrénh ke mũ, ãjag já tỹ ag gángán ke mũ, tỹ gangan ke mũ, vēso jũn kỹ,” he tóg, Jesus ti. Á mré nỹtĩ ag mỹ tóg ke mũ.

¹³Kỹ tóg capitão mỹ: “ha tĩg ge,” he mũ. “Inh ki rã kỹ ã tóg jẽ nĩ, hã kỹ ã tóg venh ke mũ sir, ã tỹ nén ve sór mũ ti. Á camarada tỹ inh hur há' hẽ,” he tóg, Jesus ti, capitão mỹ. Kỹ tóg tĩ mũ sir. Hã ra ti camarada tóg há' he mũ. Hora ên ki tóg há' he mũ, Jesus tỹ hora ki tó mũ ên ki.

Jesus tỹ ãn kagyga ag tỹ hághá' he

(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)

¹⁴Kỹ Jesus tóg sir Pedro ãn kãra rã mũ. Kỹ tóg ti prũ fi mỹnh fi vég mũ. Kaga fi tóg nỹ nĩ, rỹg kỹ. ¹⁵Kỹ tóg fi nĩgẽ mẽg mũ sir. Kỹ fi rỹg ên tóg tũ' he mũ sir. Kỹ fi tóg nĩ kỹ ag ki rĩr mũ sir. ¹⁶Kuty ên kã ag tóg ãn jagrẽ kórég ag tatĩn kãmũ mũ ti to. Kỹ tóg ag mỹ vĩ mũ, kỹ ag tóg pa kãn mũ sir, vẽnũ jagrẽ kórég ag. ãn kagyga ag hyn han tóg mũ gé sir, Jesus ti. ¹⁷Hã ra tag tóg rán kỹ nĩ gé. Vãsý Topẽ vĩ tó tĩ tỹ Isaías vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ: “ẽg kaga nỹtĩn kỹ tóg ẽg han, kỹ ẽg tóg há' he kãn mũ, ti tỹ ẽg jagfy jagtar tugrĩn,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. Hã ra tóg ge nĩ.

ũ tỹ Jesus mré mũ sór mũ ag

(Lc 9.57-62)

¹⁸Kejẽn ag tóg Jesus pẽnĩn e nỹtĩ, kỹ Jesus tóg ag ve kỹ: “mũ jé ha,” he mũ, ã mré mũ ti ag mỹ. “Goj kafã ã ra ẽg mũnh mũ,” he tóg.

¹⁹Ag mũnh ke to hã Topẽ vĩ to professor ã tóg ti mré vĩnh kãtĩ mũ. “Senhor,” he tóg. “Sỹ ã mré tĩg há tóg tĩ. Á tỹ hẽ ra tĩg kỹ sóg ã mré tĩ mũ,” he tóg. ²⁰Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “hã ra tóg jagy tĩ,” he mũ. “In tũ sóg nĩ,” he tóg. “Mĩg vỹ kré nỹtĩgtĩ. Sēsĩ vỹ jagfe nỹtĩgtĩ gé. Ag jãvo isỹ hẽ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²¹Kỹ Jesus mré tĩ ã tóg Jesus mỹ vĩ mũ gé. “Á mré sóg tĩ mũ, hã ra sóg ver inh panh tỹ ga ki ti fón sór mũ,” he tóg, Jesus mỹ. ²²Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Tĩ kénh tĩ tũg,” he tóg. “Inh mré kãtĩg,” he tóg. “Inh ki ge tũ ag vỹ ã panh ti kej han mũnh mũ. Á tỹ inhhã inh mré kãtĩg há tóg tĩ,” he tóg, Jesus ti. ²³Kỹ tóg sir canoa kãki rã mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ki ge mũ gé sir, goj kafã ã ra mũ jé.

Jesus tỹ kóho jũ tỹ tũ' he

(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)

²⁴Ag tỹ goj kãmĩ mũ (hã) ra kóho jũ tóg sir krog he mũ, ha mẽ. Kỹ goj tóg canoa kãki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra Jesus tóg nũr kỹ nỹ nĩ. ²⁵Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Èg kren han nĩ,” he ag tóg. “Èg kãgter ha mẽ tóg tĩ,” he ag tóg.

²⁶Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nejé mũmẽgmẽg nẽ?” he mũ. “Ãjag mỹ inh ki ge há han tũ’?” he tóg. Kỹ tóg nĩ kỹ jẽgnẽ mũ sir, kỹ tóg goj mỹ vĩ

mũ sir, kóho mĩ. Kĩ tóg tũ! he mũ sir. Katy! he tóg mũ, katy tãví tóg tí mĩr, ha mẽ. ²⁷Kĩ tóg vênh kar mĩ e tí. “Ti jykre tóg ãg mĩ e tí,” he ag tóg mũ. “Kóho tóg ti ví han, goj ti ke gé,” he ag tóg.

Jesus tỹ vênh jagrê kórég pan

(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸Kĩ tóg goj fĩn rãm kỹ nig kafã ù tá jun mũ sir, Gadara tá, Jesus ti, ti mré mũ tí ag ke gé. Kỹ ùn régre ag tóg ti kato tẽgtẽ mũ, ùn jagrê kórég ag. Vênh kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vë, vênh kej ti. Jũ mẽ ag tóg nỹtĩ, kỹ ù ag tóg hên ra mũ vãnh nỹtĩ, ag kamẽg kỹ. ²⁹Jesus kato ag tóg kãmũ mũ, ùn jagrê kórég ãn ag. Ti ve kỹ ag tóg sir prër mũ, ha mẽ. “!..Ã hỹn ãg tỹ hẽ ri kenh mũ ha, Topẽ kósin!..!” he ag tóg mũ. “!..Ã mĩ ãg vóg kónãn sór mũ ha, ãg kurã to hã..!” he ag tóg. Jesus mỹ.

³⁰Hã ra porco tóg ki e nỹtĩ. Kakó tá ag tóg jẽg nỹtĩ. ³¹Kỹ Nén-Kórég ag tóg Jesus mỹ: “ã tỹ ãg pan kỹ ã tỹ porco to ãg jẽgnẽnh há tóg tí,” he mũ. ³²Kỹ tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. “Ha mũ jẽg ge,” he tóg. Kỹ ag tóg ãn ag togvãnh kỹ porco ki ge mũ sir, Nén-Kórég ag. Kỹ vãhã porco ag tóg rán ki re kãn mũ sir, goj nig ki ag tóg vár kãn mũ. Nãgnãr kãn ag tóg mũ sir, tũ! he ag tóg mũ sir, porco ãn ag, mĩr, ha mẽ. ³³Kỹ porco ki rĩr tí ag tóg pétẽ kãn mũ sir, cidade ra, kamẽg kỹ. Tá ag tóg kãmén kãn mũ. Nén-Kórég tỹ jagrê ja ãn ag tóg ag tóg mũ sir, Jesus tỹ ag pan ãn ti.

³⁴Kỹ vãhã cidade tá ke kar ag tóg sir Jesus vênh kãmũ mũ. Kãmũ kãn ag tóg mũ. Kỹ ag tóg tá junjun kỹ (ag tóg) Jesus mỹ to ví mũ, ti tỹ tá kutẽ jé, ti tỹ ag rã hã nĩ tũ nĩ jé, hã kỹ tóg tí mũ.

Jesus tỹ ùn kãnhgrĩn kỹ nỹ tỹ há! he

(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 ¹Kỹ Jesus tóg canoa ki rã kỹ goj nig kafã ù ra tĩg mãn mũ. Kỹ tóg ã jamã tá jun mũ. ²Ti tỹ ã jamã tá jun kỹ vãhã ag tóg ti mỹ ù vyn kỹ junjun mũ, ùn kónhgrĩn kỹ nỹ ãn, ha mẽ. ã cama kri tóg nỹ nĩ. Kỹ Jesus tóg ag tỹ ti ki ge mũ vég mũ sir. Hã kỹ tóg ùn kãnhgrĩ mỹ: “inh kósin!,” he mũ. “Ã fe tỹ há! he. ã tỹ Topẽ ví mranh ja ãn tỹ tũ! hen hã vë ha,” he tóg, ti mỹ, ùn kónhgrĩ mỹ.

³Hã ra Topẽ ví to professor ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti ví mẽ kỹ ag tóg to jykren mũ. “Topẽ to ví kónãn tóg mũ mĩr. Vësỹ tóg Topẽ han mũ mĩr,” he ag tóg mũ, Jesus to, ti tỹ ti mỹ: “ã tỹ Topẽ ví mranh ja ãn tỹ tũ! hen hã vë,” hen kỹ. Kỹ tóg ag mỹ tỹ ù nỹ, ti jykre ti.

⁴Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykren mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tog nén ù vènhmỹ to jykren mũ!,” he mũ. ⁵“Ne nỹ ãjag mỹ vènhmỹ nỹ?” he tóg. “Ùn tĩg vãnh tag mỹ sóg: “ã tỹ Topẽ ví mranh ja ãn tỹ tũ! hen hã vë ha,” he mũ mĩr. Kỹn mỹ ãjag mỹ vènhmỹ?” he tóg. “Sỹ ti mỹ: “nĩ ra, tĩg ra,” henh ke vë gé. Kỹn mỹ ãjag mỹ vènhmỹ ke gé!” he tóg. ⁶“Hã ra isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vë. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ.

Tá sóg krÿg ke mÿ, Topê vÿ mranh tÿ vënh pãte fón ke tá, ùn kãnhgrÿ tag mÿ. Sÿ tá krÿg mÿ ven jé sóg ke mÿ, ãjag mÿ,” he tóg.

Hã kÿ tóg ùn kónhgrÿ mÿ: “nÿ ra, jêg ra, ã kur gé (g) tÿg ra, ã ñn ra,” he mÿ. ⁷Kÿ tóg vym ke nÿ mÿ, kÿ tóg sir jêgnê kÿ tÿ mÿ. ã ñn ra tóg tÿ mÿ (mÿr) sir, ha mē. ⁸Kÿ vënh kar ag tóg vég mÿ. Kÿ tóg ag mÿ e tâvÿ tÿ. Topê mÿ ag tóg vÿ há han mÿ, ti tÿ Jesus mÿ vënh jykre há ñim kÿ. Êg mré ke vë mÿr, Jesus ti, êprã ke, hã ra Topê tóg ti tar han, hã kÿ tóg ti tÿ há! he mÿ.

Jesus tÿ Mateus mré vÿ
(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Kÿ Jesus tóg ã jamã tá kã kutê kÿ tÿ mÿ sir. Kÿ tóg Mateus vég mÿ sir. Governo mÿ tóg jãnkamy mãg tÿ, imposto kaja ti, kÿ tóg ã rãnhràj han kÿ nÿ nÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “inh mré kãtÿg,” he mÿ, Mateus mÿ. Kÿ tóg jêgnê kÿ ti mré tÿ mÿ sir.

¹⁰Kÿ tóg kejën ti mré jêg mÿ, Jesus ti. Kÿ ù tÿ hën ri ke ag tóg tá vënh mãn mÿ, ti ñn krêm, governo mÿ jãnkamy mãg tÿ ag, Topê vÿ mranh tÿ ag. Jesus mré ag tóg jêgjêg mÿ, Jesus mré mÿ tÿ ag mré ke gé. ¹¹Kÿ Fariseu ag tóg vég mÿ. Kÿ ag tóg ti mré mÿ tÿ ag mÿ vÿ mÿ. “ãjag pã!i ne tóg ag mré jêg mÿ!, governo mÿ jãnkamy mãg tÿ ag mré. Topê vÿ mranh tÿ ag mré hã tóg jêg mÿ!” he ag tóg, Fariseu ag, Jesus mré mÿ tÿ ag mÿ.

¹²Hã ra Jesus tóg mēg mÿ, ag vÿ ti. Kÿ tóg ag mÿ kãmén mÿ, ha mē. “Ùn kagyga tÿ ag vÿ médoco venh mÿ tÿ ñigtÿ,” he tóg. “Hã ra ùn kagyga ag hã vÿ ti venh mÿ tÿ,” he tóg. ¹³“Ha vé, tag to jykrén, Topê vÿ tag to, ha mē. “ãjag tÿ jagnê jagãgtãn kÿ tóg inh mÿ há tÿ inhhã,” he tóg, Topê ti. “ãjag tÿ inh mÿ nén ù pÿn kãfór tóg nÿ, ãjag tÿ jagnê jagãgtãn mÿ ti,” he tóg, Topê ti. Hã kÿ jagnê jagãgtãn nÿ, ag to vÿ tÿg nÿ,” he tóg, Jesus ti. “Inh pi(jé) ù tÿ vënh jykre kuryj han mÿ ag mÿ: “ãjag jykre tovãnh nÿ,” he sór tÿ!. ù tÿ Topê vÿ mranh ja nÿ ên ag hã mÿ sóg: “ãjag jykre kórég tovãnh nÿ,” he sór tÿ. Hã jé sóg ãjag mÿ vënh ven,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ êg vãkre kãmén
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Kÿ João mré mÿ tÿ ag tóg ti tá junjun mÿ sir, Jesus tá. Kÿ ag tóg ti ki jēmēg mÿ. “Êg hã ne tóg vãkrég tÿ!, Fariseu mré ke ag ke gé. Êg jãvo ã mré mÿ tÿ ag tóg vãkre vãnh ñÿtÿgtÿ. Hë ri ke jé?” he ag tóg, Jesus mÿ, João mré mÿ tÿ ag.

¹⁵Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “hÿ,” he mÿ. “Vënh kyprüg to kãmÿ ag pi(jé) vãkrég tÿ!” he tóg. “Festa vë mÿr, vënh prügprüg ti, kÿ ti mré ke ag tóg ùn prüg mÿ ên venh kãmÿ tÿ. Hã ra sóg ùn prüg mÿ ên ri ke nÿ, hã kÿ tóg inh mré mÿ tÿ ag mÿ sér tÿ ver,” he tóg. “Vãhã tóg jun mÿ, inh kurã ti. Kÿ hã ag tóg inh pére mÿnh mÿ. Ên kã hã ag tóg ãjag vãkrenh ke venh mÿ, kurã ên kã, inh mré mÿ tÿ ag,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶“Ti si fag pi(jé) vãfe kygnej tũ tỹ kur si jar ki hyn han tĩ ja nỹtĩgtĩ! Õn kygnej tũ tỹ ki hyn han mũ ra tóg jaran kenh mũ. Kỹ kur si jar ên tóg mág mũ. Õn kygnej hã tỹ fag tóg ki han han tĩ, kỹ tóg jaran ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tón hã vë, hã ra tóg kur kygnej ja tũ ri ke nĩ.

¹⁷Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ vinho vỹ ge nĩgtĩ gé,” he mũ gé. “Ëg pi(jé) vinho kajãg mũ tỹ ti fãr si tỹ sacco ki kujëg tĩ! Ke tũ nĩ (mũ) ra tóg kunãnh kỹ jaran ke mũ, kógnãj kỹ. Kỹ vinho ên tóg tũ! he mũ, sacco ke gé. Vinho kajã tỹ ti fãr tãg tỹ ki kujën ke vë mỹr!,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã jykre tãg tó vë, hã ra tóg vinho kajãg mũ ri ke nĩ gé.

Jesus tỹ ãn kagyga fag tỹ há! he

(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸Ti tỹ ver ag mré vëmén kỹ pã!i ù tóg tá jun mũ, ha mẽ. Ti krêm tóg grĩnh ke mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Inh kósín fi tóg ter ke mũ. Fi venh kãtĩg. ã tỹ ã nĩgé tỹ fi mẽ kỹ fi fe tóg mrin kenh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, pã!i ti, Jesus mỹ. ¹⁹Kỹ Jesus tóg jëgnë kỹ ti mré tĩ mũ sir. Jesus mré mũ tĩ ag vỹ ti mré mũ mũ gé sir. ²⁰Ti tỹ ti mré tĩg mũ ra ù fi tóg ti tá jun mũ, ùn kaga ù fi. Kyvénh krỹg ja tũ han kỹ fi tóg nĩ, prỹg tỹ 12 (ke) ki. Jesus vatánh tá fi tóg ti kur mëg mũ sir, ti kur mráj ki. ²¹“Sỹ hën ri ke mũn ti kur mẽ kỹ inh hỹn han mũ,” he fi tóg, to jykrén kỹ. Hã kỹ fi tóg ti kur mënh kãtĩ mũ. ²²Hã ra Jesus tóg vĩrĩn ke kỹ fi vég mũ. Kỹ tóg fi mỹ: “inh kósín!,” he mũ. “Kamëg tũg nĩ,” he tóg mũ. “ã tỹ inh ki rã hã kỹ ã tóg há! he mũ,” he tóg. Kỹ fi tóg há! he mũ sir vësýmér, ha mẽ.

²³Kỹ tóg tĩg mãn mũ, Jesus ti. Kỹ ag tóg pã!i ên ãn tá junjun mũ sir. Kỹ tóg tá fôr nĩ, ùn kygfỹ mũ fag tỹ, ag tỹ ëg jënky tỹ vãkyr ên kynkyn tĩ ag tỹ ke gé, ti kósín fi ter kỹ. Kỹ Jesus tóg fag vég mũ. ²⁴Kỹ tóg: “ha mũ jëg,” he mũ. “Gĩr sĩ fi vỹ ter tũ nĩ. Nũr fi nỹ nĩ,” he tóg. Hã ra fag tóg ti nyg mũ. ²⁵Hã ra tóg fag pan kãn mũ sir. Kỹ tóg gĩr fi nĩgé kãgmĩg mũ sir. Kỹ fi tóg nĩ mũ sir. ²⁶Kỹ tag kãmë tóg vënh kar kri rũm ke mũ, ga ên kar mĩ hã, Jesus tỹ fi rĩn mãn mũ ti.

Jesus tỹ ãn kyvó ag tỹ ëvãnh há hyn han

²⁷Kỹ Jesus tóg tá kãkutë mũ sir. Kỹ ãn kyvó régre ag tóg ti nón mũ mũ. Ti nón mũ kỹ ag tóg ti jé prër mũ: “!..Davi kósín!..!” he ag tóg. “!..Ëg jagãgtãn ra..!” he ag tóg, prënprër kỹ.

²⁸Kỹ Jesus tóg ãn kãra rã mũ sir. Kỹ ãn kyvó ên ag tóg ti nón ge mũ gé sir, ãn kãra. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “inh mỹ ãjag mỹ ãjag hyn han há nĩ?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. ²⁹Kỹ Jesus tóg ag kanë mëg mũ sir, ã nĩgé tỹ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãjag tóg há! henh mũ,” he mũ. ³⁰Kỹ ag kanë tóg mrin ke mũ sir. Ëvãnh há! he ag tóg mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ tar han mũ. “Ker ù mỹ tó hẽ!” he tóg ag mỹ. ³¹Hã ra ag tóg mũ kỹ (ag tóg) vënh kar mỹ tugtó mũ. Kỹ ti kãmë ên tóg vënh kar kri rũm ke mũ sir.

Jesus t̄y ũn v̄i v̄anh v̄in

³²K̄y ag m̄u k̄y ũ tóg ti tá jun m̄u gé, ũn jagrē kórég. Ti jagrē tóg ti v̄i v̄anh han. ³³K̄y Jesus tóg ti jagrē kórég kutēm m̄u sir. Ti t̄y ti kutēm k̄y tóg sir v̄i há han m̄u sir, ũn v̄i v̄anh ja ěn ti. K̄y tóg v̄enh kar m̄y e t̄i. “Ge ve ja tũ ěg tóg n̄yt̄i, ěg povo t̄y Israel k̄am̄i,” he ag tóg m̄u.

³⁴H̄a ra Fariseu ag tóg m̄eg m̄u. K̄y ag tóg ón k̄y Jesus to v̄i kónãn m̄u. “V̄enh jagrē kórég pan há tóg n̄igt̄i. H̄a ra tóg v̄enh jagrē kórég ag p̄a’i jykre t̄y ag pan t̄i n̄i, ti t̄y t̄y Japo mré ke n̄in k̄y,” he ag tóg, ón k̄y, Fariseu ag. Ag t̄y Jesus to ón h̄a v̄e.

Jesus m̄y ũn jagtar ag

³⁵K̄y Jesus tóg cidade kar m̄i t̄i m̄u, ěm̄a kar ěn m̄i. ěg v̄enh kanhr̄an jaf̄a krēm tóg ag kanhr̄an t̄i. Ag m̄y tóg ũ t̄y kanhk̄a tá n̄i ěn t̄y t̄y ěg p̄a’i n̄i ěn t̄o t̄i sir. K̄y tóg ũn kagyga ag hyn han t̄i gé sir. ³⁶V̄enh e ěn tóg ti m̄y jaḡagtar n̄yt̄i. ũ t̄y ag ki r̄ir há han ke tóg tũ t̄igt̄i, jo ag tóg v̄enh ki r̄ir há han ki kagt̄ig n̄yt̄i gé. Ti t̄y ag ve k̄y tóg carneiro t̄y m̄eg m̄i ěkrég m̄u sir. ũ t̄y carneiro t̄y m̄eg ki r̄ir tũ n̄in k̄y ag tóg véké m̄ugt̄i. Tag ri ke ag tóg n̄yt̄i, Jesus m̄y, ũn e ěn ag. ³⁷K̄y tóg ā mré m̄u t̄i ag m̄y: “s̄y ag ve k̄y sóg ěg jakré m̄i ěkrég t̄i,” he m̄u. “Ti e n̄in k̄y ěg tóg kej̄en kre k̄an tũ n̄igt̄i, ěg pir n̄yt̄in k̄y. Ge ti n̄igt̄i. ũn e ag tóg inh ki ge to há n̄yt̄i, h̄a ra tóg ver ũ t̄y ag m̄y tónh ke tóg tũ t̄i,” he tóg, Jesus ti. ³⁸“H̄a k̄y Top̄e mré v̄i, ti t̄y ũ j̄egn̄e jé, ag t̄y ag m̄y ti v̄i tó jé,” he tóg, Jesus ti, ā mré m̄u t̄i ag m̄y.

Jesus t̄y apóstolo ag kupr̄eg m̄u

(Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)

10 ¹K̄y Jesus tóg ũn t̄y 12 (ke) ag jé pr̄er m̄u sir, ti mré m̄u t̄i ěn ag jé. K̄y tóg ag m̄y v̄enh jykre n̄im m̄u, ag t̄y v̄enh jagrē kórég pan jé, ag t̄y ũn kagyga ag hyn han jé ke gé. V̄enh kaga kar t̄y ag tóg h̄e ri ke m̄u sir, ti t̄y ag m̄y tag to v̄enh jykre n̄im k̄y. ²ũ t̄y 12 (ke) ag j̄ijin h̄a v̄e, ha m̄e, Jesus t̄y ũn vin m̄u ag j̄ygjyn h̄a v̄e, ha m̄e. ũn ve v̄y t̄y Simão n̄i, k̄y ti j̄iji ũ h̄a v̄y: Pedro, he m̄u. Kar k̄y ti j̄avy v̄y n̄i gé, h̄a v̄y: André, he m̄u, Tiago ke gé, Zebedeu kósin tag ti, ti j̄avy t̄y João ke gé, ³Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Tomás ke gé, Mateus ke gé, governo m̄y j̄ankamy m̄ag t̄i tag ti, Tiago ũ ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, ⁴Simão ke gé, ag t̄y ũ to: Zelote, he m̄u tag ti, kar k̄y Judas Iscariotes ke gé, Jesus vatánh tá p̄a’i ag m̄y ti k̄am̄en ke tag ti.

Jesus t̄y apóstolo ag j̄egn̄e

(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵Ěn ag j̄egn̄eg tóg m̄u sir, Jesus ti, ag t̄y v̄enh kar m̄y Top̄e k̄am̄en jé. ũ t̄y 12 (ke) ěn ag j̄egn̄eg tóg m̄u, Jesus t̄y ũn kupr̄eg ja ěn ag. K̄y tóg ag m̄y: “ver fóg ag m̄y inh k̄am̄en m̄u t̄ug n̄i, kanhgág ag m̄y k̄am̄en t̄ug n̄i gé ver,” he m̄u. “K̄y Samaria tá ke ag jam̄a ki ge t̄ug n̄i gé,” he tóg. ⁶“Israel ag t̄av̄i m̄y tómn̄i inh̄a.

Topê mÿ ag tóg tÿ carneiro vāfor ri ke nÿtĭ, kÿ ag hā mÿ tómnĭ ver,” he tóg. 7“Ājag tÿ ag mÿ tó kÿ tag tómnĭ, ha mē. Ũ tÿ kanhkā tá nĭ ěn tÿ tÿ ājag pā'i nĭnh ke vē ũri, hemnĭ, ag mÿ. 8Ũn kagyga ag hyn han nĭ gé. Ũn kāgter mÿ ag rĭnrĭn mān nĭ. Ũn kaga kren vānh ěn kren han nĭ. Vēnh jagrē kórég ag pan nĭ. Ājag mÿ sóg ge ra inh jykre nĭm mÿ, kÿ ge ra ag mÿ han nĭ gé. Ag mÿ: inh mÿ kajām, he tŭg nĭ. 9Kÿ jānkamy ma mÿ tŭg nĭ, jānkamy mág, jānkamy sĭ ke gé. 10Kÿ sacco ma mÿ tŭg nĭ gé, bolso ěn. Kur tÿ vēnh kri rĭnh tŭg nĭ, pēn né ũ gé mÿ tŭg nĭ gé, pēn to ró ěn. Kÿ vátó vyn tŭg nĭ gé, kátó ti. Inh rānhrāj han ājag tóg mÿ. Kÿ ag tóg to ājag jĕn ke mÿ, vēnh kato, ha vemnĭ,” he tóg, Jesus ti.

11“Kÿ ājag tóg kejĕn ěmā ũ tá junjun ke mÿ. Tá ũn jykre há jāvānh nĭ. Kÿ ěn ĩn ra gemnĭ. ěn ĩn krĕm ājag tÿ kurā ki kā panh ke ěn tá krÿg nĭ. 12Kÿ ĩn ěn krĕm nÿtĭ fag mÿ: “Topê jé ājag ki rĭr, kÿ ājag jé jatun mÿ nÿtĭ nĭ,” hemnĭ. 13Fag tÿ ājag mÿ vĭ há han kÿ fag tóg jatun mÿ nÿtĭ. Fag tÿ ājag mÿ vĭ há han tŭ nĭn kÿ fag tóg jatun mÿ nÿtĭ tŭ nĭ. Fag javo ājag tóg jatun mÿ nÿtĭ. 14Kejĕn ũ tóg ājag mÿ: “kāge jĕg ra,” henh ke tŭ nĭ, ěmā ũ tá. Kÿ tá kāpamnĭ, ag tÿ ājag vĭ mē jāvānh nÿtĭn kÿ. Tá kāpa kÿ ājag pĕn hā kykŭnh nĭ. Kÿ ag tóg ki kanhró nÿtĭ, Topê tÿ ag to kórég nĭ ti. 15Ha mē, ki hā sóg tó mÿ. Kurā tÿ ěgno ki, isÿ vēnh kar jykre tugnÿm ke kurā ěn ki ag tóg jagāgtar nÿtĭnh mÿ sir, ag tÿ ājag vĭ mē jāvānh nÿtĭn kÿ. Cidade tÿ Sodoma tá ke ag tóg jykre pāno nÿtĭ ja nĭgtĭ, cidade tÿ Gomorra tá ke ag ke gé. Kÿ ag tóg jagāgtar nÿtĭnh mÿ gé, kurā ěn kā. Hā ra ũn tÿ ājag vĭ mē jāvānh ěn ag tóg ag jagāgtar kāfór han ke mÿ (mÿr), ha mē,” he tóg, Jesus ti.

Ag tÿ Jesus tugrĭn ěg to jŭnh ke
(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)

16“Carneiro vÿ vēnh jy nĭgān han ki kagtĭg nÿtĭ, mĭg tÿ ag mān sór nĭn kÿ. Carneiro ri ke ājag nÿtĭ, hā ra sóg ājag jĕgnĕg mÿ, ũ tÿ mĭg ri ke ag to, kÿ Topê hā tóg ājag jy nĭgān ke mÿ sir. Hā kÿ vēnh ki rĭr há han nĭ. Pÿn jykre han nĭ. Vājig ti tĭ, pÿn ti, kÿ ěg tóg kānhmar ti tÿ hē ri ke tŭ nĭgtĭ. Pÿn ri ke han nĭ. Kÿ sórāg jykre han nĭ gé. Jŭ vānh pē ti nĭ, nĕn ũ vēnhmÿ han tŭ ti nĭ. Kÿ sórāg ri ke han nĭ gé. 17Ēprā ke ag tóg ājag vóg kónān ke mÿ, isugrĭn. Ājag pā'i ag mÿ ag tóg ājag kāmĕn ke mÿ, ag tÿ ājag vóg kónān jé. Ājag vēnh kanhrānrān jafā krĕm ag tóg ājag mrānmrān ke mÿ. Hā kÿ vēnh ki rĭr há han nĭ. 18Fóg tÿ pā'i mág mÿ ag tóg ājag ven ke mÿ, pā'i mág ũ ag mÿ ke gé. Isugrĭn ājag tóg vēnh jagtar tag venh ke mÿ, ājag tÿ ag mÿ inh vĭ ti tó jé, fóg ag kar mÿ ke gé, kanhgág ag mÿ ke gé. 19Pā'i ag tÿ ājag jé ke kÿ to jykren tŭg nĭ, ājag tÿ ag mÿ nĕn tónh ke mÿ ěn ti to. Topê kuprĭg hā ne ājag krĭn ke mÿ, kÿ ājag tóg ti tÿ ājag mÿ nĕn tó mÿ ěn hā tónh ke mÿ, hora ěn kā. 20Hā kÿ ājag tÿ tó tŭ vē sir. Ēg jóg kuprĭg tÿ ājag tÿ vēmĕn hā vē,” he tóg.

21“Hā ra ũ ag tóg ājag mré pafa mÿ fag kāmĕn ke mÿ, pā'i ag mÿ, ag tÿ fag kagtĕn jé. Kÿ ũ ag tóg ājag krĕ kāmĕn ke mÿ gé. Kÿ ũ ag tóg ājag han mÿ fag kāmĕn ke mÿ gé, pā'i ag mÿ, ag tÿ fag kagtĕn jé, mÿr, ha mē.

22Vênh kar vỹ ãjag to jũ kỹ ãjag vóg sór nỹtĩ, isugrĩn. Hã ra ù tỹ isovãnh tũ ên hã krenkren ke mũ, kurã tỹ êgno ki,” he tóg, Jesus ti.

23“Ag tỹ cidade ù tã ãjag vóg kónãn kỹ, kỹ cidade ù ra pétẽmnĩ. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Israel ag cidade fin rãm kãn ke tũ ãjag nĩ, kurã ên kã. Sĩ ti nĩ, ag tỹ ãjag vóg kónãn ke kurã ti. Kãtig jé sóg ke mũ, ag tỹ ge kỹ ãjag vóg kỹ, mỹr, ha mẽ. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ, mỹr, ha mẽ. 24Aluno pi(jé) ã professor kãfór nĩ!. Ûn camarada pi(jé) ã patrão kãfór nĩ!. 25Aluno tỹ ã professor ri ke nĩn kỹ tóg há tí. Ûn camarada tỹ ã patrão ri ke nĩn kỹ tóg há tí gé. Iso ag tóg: Belzebu, he ja nĩgtĩ, inh kato vãsãnsãn mũ ag, hã vỹ: Japo, he mũ, hã vỹ: Belzebu, he mũ. Tỹ sóg ãjag professor ri ke nĩ, ãjag patrão ri ke. Ag tỹ iso: Japo, hen kỹ ag tóg ãjag to ví kónãn ke mũ gé, ha vemnĩ, ãjag tỹ inh jykre hã han ti kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Êg tỹ Topê hã kamêg ke

(Lc 12.2-7)

26“Ge ra ag kamêg tũg nĩ, pãli ag. Êg tỹ péju kỹ nén han mũ tóg vênh ven kãn ke mũ, êg tỹ vênh kar vatánh tá nén to jykrén mũ tóg vênh ven kãn ke mũ. 27Isỹ vênh kar vatánh tá ãjag mỹ nén tó mũ tag tỹ vênh kar mỹ tó kãn nĩ. Isỹ komêr hã ãjag mỹ nén tó mũ tag tỹ vênh kar mỹ jamã há ra tómnĩ. 28Mũmêg tũg nĩ, ag kamêg tũg nĩ, pãli ag. Êg tén há ag nỹtĩ, hã ra ag tóg nũgme ki êg vãm ke kagtĩg nỹtĩ, pãli ag. Ûn pir kamêg nĩ, hã vỹ: Topê, he mũ. Ti hã ne êg tén kar kỹ nũgme ki êg vãm ki kanhró nĩ!, inferno ki, kỹ ti hã kamêg nĩ. 29Ha vé. Sêsĩ vender he ag tí, jãnkamy to, kỹ ag tóg ùn régre to jãnkamy pir mäg tí. Hã ra Topê tóg jêsĩ ag ki rĩr tĩgtĩ. Ti tỹ: “hej,” hen kỹ êg tóg ag pin tí, ke tũ nĩn kỹ êg tóg ag krenkren tí. 30Hã ki Topê tóg ag ki rĩr tĩgtĩ, sêsĩ ag ki. Êg ki rĩr tóg tí gé, Topê ti. Êg tỹ nén vég mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg êg gãnh kar nĩgkrén ja nĩ gé, Topê ti. 31Hã kỹ pãli ag kamêg tũg nĩ. Jêsĩ kãfór ãjag tóg nỹtĩ, Topê mỹ. ãjag kãmĩ ùn pir tóg sêsĩ e kãfór nĩ, ti mỹ,” he tóg, Jesus ti.

Êg tỹ Jesus kãmén ke

(Lc 12.8-9)

32“Hã kỹ inh kãmén nĩ, êprã ke ag mỹ. ãjag tỹ ag kamêg tũ nĩn kỹ ag mỹ inh kãmén kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ên mỹ ãjag kãmén ke mũ gé, kurã ên kã. 33ãjag tỹ hã ra inh kãmén tũ nĩn kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ên mỹ ãjag kãmén ke tũ nĩ gé, kurã ên kã, ãjag tỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” hen kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Êg tỹ êg jykre finh ke

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34“ãjag hỹn iso: “vênh kar tỹ jagnê to há han jé tóg ke mũ,” he tí. Hã tũ vê, ù tỹ hên ri ke tỹ jagnê to jũ han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ. 35Hã kỹ ù tóg ã panh kato tênh mũ, kỹ ù fi tóg ã mỹnh fi kato tênh mũ gé. Kỹ ù fi tóg ã má fi kato tênh mũ gé, mỹr, ha mẽ. 36Ti mré ke ag vỹ tỹ ti kato vãsãnsãn

mũ ag nýtĩnh mũ, k̄y fi mré ke fag tóg fi kato vāsãn ke mũ gé, ha mẽ. ³⁷Iso há kãfor nýtĩmnĩ, ãjag han mũ fag kri, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg inh m̄y há tũ nýtĩ. Iso há kãfór nýtĩmnĩ, ãjag krẽ kri, ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg inh m̄y há tũ nýtĩ. ³⁸Is̄y inh cruz va tĩg ri ke han nĩ gé, is̄y tá ter ke ti, hã vỹ: iser ẽn ri ke han sór mũ, he mũ. Ke tũ nĩ (mũ) ra ãjag tóg inh m̄y há tũ nýtĩ. ³⁹Ãjag t̄y iser ri ke han sór tũ nýtĩn k̄y ãjag tóg nũgme ki kutẽnh mũ, ãjag t̄y ãjag jykre tovãnh sór tũ nýtĩn k̄y. ãjag t̄y isugrĩn kãgter sór k̄y ãjag tóg rĩr kr̄y ja tũ ẽn venh ke mũ, ãjag t̄y ãjag jykre tovãnh k̄y,” he tóg, Jesus ti.

Topẽ t̄y ẽg m̄y nén ù há tónh ke

(Mc 9.41)

⁴⁰“Û t̄y ãjag m̄y: hej, hen k̄y tóg inh m̄y: hej, he mũ gé sir, k̄y tóg inh ki rã mũ sir. Ti t̄y inh ki rã k̄y tóg ù t̄y inh jẽnẽg mũ ẽn ki rã mũ gé sir, hã vỹ: Topẽ, he mũ. ⁴¹Û tóg Topẽ vĩ tó tĩ ag m̄y: “ha kãrã,” he tĩ, ag t̄y Topẽ vĩ tó tĩ tugrĩn. Ti t̄y ag m̄y vĩ há han k̄y tóg Topẽ m̄y há nĩ sir. K̄y tóg kejẽn ti m̄y nén ù há tónh ke mũ, Topẽ ti, ù t̄y ti vĩ tó tĩ ag m̄y: “ha kãrã,” he mũ ẽn m̄y. Û tóg ùn jykre kuryj ag m̄y: “ha kãrã,” he tĩ, ag jykre kuryj nýtĩ tugrĩn. Ẽn m̄y tóg nén ù há tónh ke mũ gé, Topẽ ti. ⁴²Û tóg kejẽn ùn sĩ m̄y nén ù nĩm tĩ, goj hẽn ri ke mũn. Ûn sĩ t̄y inh ki rã nĩ tugrĩn tóg ti m̄y nén ù nĩm tĩ. Ẽn m̄y tóg nén ù há tónh ke mũ gé, Topẽ ti. Ti pi(jé) to nén ù há venh ke tũ nĩ!” he tóg, Jesus ti.

João Batista t̄y Jesus ki jẽmẽ

(Lc 7.18-35)

11 ¹Jesus t̄y ã mré mũ tĩ ag m̄y tó kãn k̄y tóg tá kãkutẽ mũ sir, ù t̄y 12 (ke) ag mré. K̄y tóg cidade kar mĩ tĩ mũ sir, vẽnẽh kar kanhrãn k̄y, ag m̄y Topẽ vĩ tón k̄y. ²K̄y kejẽn João tóg ti kãme mẽg mũ. Se k̄y tóg nĩ nĩ, João ti, hã ra tóg Jesus t̄y nén han mũ mẽg mũ sir. K̄y tóg Jesus m̄y vẽnẽh vĩ jẽnẽg mũ, ã mré mũ tĩ ag t̄y, João ti. ³K̄y tóg Jesus m̄y: “ã hã m̄y?” he mũ. “Ẽg t̄y ùn jãvãnh mũ m̄y t̄y ã nĩ? Topẽ t̄y ùn jẽnẽg mũ hã m̄y t̄y ã nĩ?” he tóg. “Ẽg m̄y ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha! ã pãte!” he tóg, João Batista ti, Jesus m̄y.

⁴K̄y Jesus tóg ti m̄y vẽnẽh vĩ jẽnẽg mũ gé sir. “Ha João m̄y ãjag t̄y nén vэг mũ tag ti tómnĩ, ãjag t̄y nén mẽg mũ tag ti, ha mẽ,” he tóg. ⁵“Tag han inh tĩ, ha mẽ: ùn kyvó ag vỹ isugrĩn ẽvãnh há nýtĩ. Ûn kãnhgrĩ ag vỹ mũ há han mũ, ù t̄y vẽnẽh kaga kren vãnh han mũ ẽn ag krenkren han inh tĩ, lepra han mũ ag. Ûn kutu ag vỹ ẽmẽ há nýtĩ ha, ùn kãgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn nýtĩ. Ûn jagãgtar ag vỹ Topẽ vĩ mẽg tĩ, ù t̄y kanhkã tá nĩ ẽn t̄y t̄y ẽg pãl'i nĩnh ke to. ⁶K̄y tóg ti t̄y iso jykren kónãn tũ nĩn k̄y há! he mũ. K̄y Topẽ tóg ti ve há han mũ. Tag tómnĩ, João m̄y,” he tóg, Jesus ti. ⁷K̄y ag tóg sir mũ mũ, João m̄y tó jé, ti mré mũ tĩ ag.

Ag mũn k̄y Jesus tóg vẽnẽh e ag m̄y João kãmén mũ. “Ãjag t̄y ẽmã tũg ja ra mũn k̄y, ti ve jé, k̄y ti jykre h̄yn ne ri ke nĩ, ãjag m̄y?” he tóg. “Kejẽn kãka tóg goj jagma krã t̄y man man ke tĩ. João jykre m̄y ãjag m̄y tag ri ke tũ nĩ? H̄y, ri ke tũ ti nĩ. ⁸K̄y ti jykre h̄yn ne ri ke nĩ, ãjag m̄y? Tĩ m̄y ãjag m̄y ùn kur

sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó, ùn kur sĩnvĩ ag vỹ cidade mág tá nỹtĩ, pã'i mág ãn krēm. ⁹Kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ãjag mỹ? Ti jykre mỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó ti jykre ri ke nĩ? Hỹ, Topẽ vĩ tó ti vẽ mýr. Hã ra tóg Topẽ vĩ tó ti ag kãfór kar nĩ, João ti. ¹⁰Topẽ vỹ João jẽnẽ, ti tỹ ijo tĩg jé. Hã kỹ tag tóg ti to rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ ki, ha mẽ. “Ha vé, ã jo sóg ù jẽnẽnh mũ, ti tỹ vẽnẽ kar jykre tỹ há' hen jé, ã tĩg ken jo,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti, João to, iso ke gé,” he tóg, Jesus ti. “Ag jyvẽn jé tóg ke mũ, kỹ tóg ep̄ry kure ri ke nĩ, emĩn kuryñh ri ke,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, João to. ¹¹Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ, ha mẽ. Ep̄rã ke ag kãfór kar ti nĩ, João ti, Topẽ vĩ tón ki. Û tỹ ga kri mũ ag kãfór kar ti nĩ. Hã ra ù tỹ hẽn ri ke ag tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke ãn venh ke mũ. Ag tỹ venh ke mũ (hã) ra ag tóg kãsir nỹtĩnh mũ. Ûn kãsir ãn ag tỹ ãgno pẽ ãn tóg João kãfór nĩnh mũ, hã ra,” he tóg, Jesus ti.

¹²“João Batista kãtĩg kar kỹ ãg tóg vãsã kỹ (ãg tóg) ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ. ãg vãsã kỹ ãg tóg venh ke mũ. ¹³Topẽ vĩ tó ti ag kar vỹ Topẽ vĩ tó ja nĩgtĩ. Kỹ tóg rán kỹ nĩ gé, Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ ti. Kỹ João tóg tó ja nĩ, ag nón. ¹⁴João vỹ Elias ri ke nĩ. Tag to jykrén. Rán kỹ tóg nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, Elias kãtĩg mãn ke ti, Cristo kãtĩg ken jo. Ti hã vẽ, João hã vẽ, Elias kãtĩg mãn ãn ti. ¹⁵Û nĩgrẽg nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé, to jykrén jé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶“Ûri ke ag vỹ ge nỹtĩ gé, ha mẽ. Gĩr ag ri ke ag tóg nỹtĩ. Gĩr ag vỹ jagnẽ mrẽ kanhinhir mũgtĩ. Kỹ ag tóg ãjag mrẽ ke ag jé prẽr tĩgtĩ, “mũ nỹ, kanhinhir jé,” hen kỹ. Kỹ ag tóg kejẽn jũgũ tĩ. ¹⁷“Ãjag mỹ ãg tóg vãkyn, kanhinhir kỹ, hã ra ãjag ne vẽnẽ gringrén jãvãnh nỹtĩ!,” he ag tóg tĩ, gĩr ag, jagnẽ mỹ. “Ãjag vẽnẽ gringrén jãvãnh nỹtĩnh kỹ ãg tóg vêsýrẽnh mũ sir, ãg kanhinhir kỹ, hã ra ãjag tóg ãg mrẽ fỹ jãvãnh nỹtĩ gé,” he ag tóg tĩ gé, ón kỹ jagnẽ to jũ kỹ, gĩr ag. ¹⁸Gĩr tag ag ri ke ãjag nỹtĩ, João to, iso ke gé. João vỹ vãkre ja nĩgtĩ, jẽn mág tũ, kron tũ. Kỹ ãjag tóg ti to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he ja nĩgtĩ, ti vãkre to. ¹⁹Ti jãvo sóg vãkrég tũ nĩgtĩ, jẽg sóg nĩgtĩ, kron sóg nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg iso: “ti hã ne jẽn mág nĩgtĩ!, ti hã ne kronkron nĩgtĩ!, ti hã ne governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag to há nĩgtĩ!, ti hã ne Topẽ vĩ mranh tĩ ag hã to há nĩgtĩ!,” he ãjag tóg sir, iso, ep̄rã ke fi kósĩn to. Kỹ João jykre tóg ãjag mỹ kórég nỹ, ti vãkre to. Jãvo inh jykre tóg ãjag mỹ kórég nỹ gé, inh vãkrég tũ to. Hã ra ãg tỹ ù jykre tugnỹm kỹ ãg tóg ti jykre há ãn ki kanhró nỹtĩ sir. Kỹ tóg tỹ Topẽ krẽ nĩ sir, ùn jykre há ti, kỹ ãg tóg ti ki Topẽ jykre ki kanhró nỹtĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ João kãmẽn hã vẽ.

Jesus tỹ cidade ù tá ke ag mỹ vĩ kónãn

(Lc 10.13-15)

²⁰Kỹ Jesus tóg cidade tá ke ag mỹ vĩ kónãn mũ sir. Cidade tỹ hẽn ri ke ki tóg ãg tỹ nẽn han vãnẽ hyn han ja nĩgtĩ, milagre ti, hã ra ag tóg ãjag jykre tovãnẽ sór ja tũ nĩgtĩ, ti ki ag tóg ge sór ja tũ nĩgtĩ. Hã kỹ tóg sir ag to vĩ kónãn ja nĩ, ha mẽ. ²¹“Sỹ cidade tỹ Corazim ki ke ag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ,” he tóg. “Kórég ve jé ãjag tóg ke mũ,” he tóg. “Sỹ cidade tỹ Betsaida ki ke ag mỹ tag tó

sór mū, ha mē,” he tóg. “Kórég ve jé ājag tóg ke mū gé,” he tóg. “Milagre tỹ hēn ri ke hyn han isóg ājag mỹ, hā ra ājag tóg ājag jykre tovānh sór tū nĩgtĩ,” he tóg. “Cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá sóg ěg tỹ nén han vānh ěn hyn han ja tū nĩ. Sỹ tá milagre ěn hyn han mū ra ag tóg ājag jykre tovānh mū vē, vāsỹ,” he tóg. “Kỹgfỹ ag mū vē, ājag mỹ e tĩn kỹ, ag jykre pāno ěn, sỹ ag mỹ tó (hā) ra. Ag jāvo ājag tóg tovānh sór tū nĩ, to jykren sór tū nĩ,” he tóg. ²²“Tiro tá ke ag vỹ vēsỹrénh ke mū, kurā tỹ ěgno ěn ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pāno to. Hā ra ājag tóg ag vēsỹrénh káfór han ke mū, ha vemnĩ, ājag tỹ inh vég mū ra inh ki ge sór ja tū nĩn kỹ. Ki hā sóg tó mū,” he tóg, Jesus ti.

²³“Sỹ cidade tỹ Cafarnaum ki ke ag mỹ tag tó sór mū, ha mē,” he tóg. “Ūri tóg ver ājag mỹ sér tĩ,” he tóg. “Ājag tỹ kanhkā jykre vég nỹtĩ ra ājag tóg to jykren tū nĩ, hā kỹ ājag tóg nũgme ki vār ke kān mū. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag vỹ ājag jykre pāno to kāgter. Ag tỹ sỹ ājag mỹ nén han mū vég mū ra ag vāsỹ to jykren mū vē, kỹ ag kāgter ke tū nĩ vē. Kỹ ěg tỹ ūri ag jamā ve vē vē. ²⁴Kurā tỹ ěgno ki ag tóg vēsỹrénh ke mū, Sodoma tá ke ag. Hā ra ājag tóg ag vēsỹrénh káfór han ke mū, sỹ vėnh kar jykre tugnỹm ke kurā ěn kā, ājag tỹ inh vég mū ra inh ki ge sór tū nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ěg krĩ tỹ kānhvy' henh ke

(Lc 10.21-22)

²⁵Kỹ Jesus tóg tag tó mū gé, ha mē. “Jóg!,” he tóg. “Tỹ ā tóg kanhkā tān ag káfór kar nĩ, kar ā tóg tỹ ěprā ke ag káfór kar nĩ gé,” he tóg. “Inh mỹ tóg há tĩ, ā tỹ nén han mū ti. Ū tỹ: “ki kanhró mág inh nĩ,” he mū ag mỹ ā tóg ā jykre ven ja tū nĩ. Ag mỹ ā tóg kāmén ja tū nĩ. Ū tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hā mỹ ā tóg ven ja nĩ, ā jykre ti,” he tóg.

²⁶“Hỹ, hā vē. Ā tỹ nén to jykren mūn hā vē, hā kỹ ā tóg ag hā mỹ ā jykre ti nĩm. Hā ra tóg há tāvĩ nĩ, jóg!,” he tóg, Jesus ti.

²⁷Kỹ tóg ag mỹ: “inh jóg tóg inh mỹ tovānh kān, ā tỹ nén han ja kar ti,” he mū. “Kỹ ū pi(jé) ti kósin ki kanhró nĩ!. Inh jóg hā ne inh ki kanhró nĩ!. Kỹ ū pi(jé) inh jóg ki kanhró nĩ gé!. Inh hā ne ti ki kanhró nĩ!, isỹ tỹ ti kósin nĩn kỹ. Hā ra sóg ājag mỹ ti kāmén jé kātĩ mū, inh jóg ti. Isỹ tag to ūn kuprėg mū ag hā mỹ sóg ti kāmén tĩ, inh jóg ti,” he tóg. ²⁸“Ājag jagāgtar nỹtĩn kỹ, ājag tỹ Topė vĩ ki króm ki kagtĩg nỹtĩ tigrĩn jagtar nỹtĩn kỹ iso kāmū jėg. Nén ū tỹ ājag mỹ jagy tĩn kỹ iso kāmū jėg. Ājag krĩ tỹ sóg kānhvy' henh mū mỹr, ha mē,” he tóg. ²⁹“Inh mrė kāmū jėg. Ājag kanhrān jé sóg ke mū. Komėr hā sóg vĩ tĩ. Inh pi(jé) vēsỹ ūn mág han tĩ!, vĩ tar han vānh sóg nĩgtĩ. Ājag tỹ iso kāmū kỹ ājag krĩ tóg há! henh mū, ha vemnĩ. Kuprā! he jé tóg ke mū, ājag krĩ ti, ha vemnĩ,” he tóg. ³⁰“Inh jykre pi(jé) kufy nĩ!, ājag mỹ!. Isỹ ājag mỹ nén tó mū pi(jé) han kórėg nĩ!,” he tóg, Jesus ti.

Jesus t̄y v̄enhkán ke kurā to pā'i
(Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 ¹Kejēn Jesus tóg trigo jo ēp̄y mī tī mū, ti mré mū tī ag tóg ti mré mū mū. Vēnhkán ke kurā ki ke vē, hā ra ag tóg kókinkir mū, vējēn vég tū n̄in k̄y. Hā k̄y ag tóg trigo mó ēn t̄y kam ke k̄y ko mū sir. ²K̄y Fariseu ag tóg ag vég mū. K̄y ag tóg Jesus m̄y vī mū. “Ha vé,” he ag tóg mū ti m̄y. “Ā mré mū tī ag ne tóg ājag t̄y n̄én han ke tū han mū ha', vēnhkán ke kurā ki'. Vēnh rānhrāj vē m̄y, ag t̄y trigo t̄y kam ke ti,” he ag tóg, Jesus, m̄y.

³Hā ra Jesus tóg ag m̄y: “vó,” he mū. “Davi t̄y n̄én han mū to jykrén nī,” he tóg. “Ti kókir n̄in k̄y tóg ā t̄y n̄én han ke tū han gé, ti mré mū tī ag mré, hā ra Topē pí(jé) ti to jū mū', ti t̄y ā t̄y n̄én han ke tū han mū ra. ⁴Tag han ja ti nī, ha mē. Topē jo īn kāra rā k̄y tóg tá Topē jamī ēn kó, t̄y ā t̄y konh ke tū ra. K̄y tóg ā mré mū tī ag m̄y vin gé, Topē jamī ēn. Topē tū ki r̄ir tī ag t̄y konh ke ja vē vē, Topē jamī ēn, hā ra tóg ko ja nī, ti t̄y t̄y Topē tū ki r̄ir tī tū ra, Davi ti. Hā k̄y tóg rán k̄y nī, Topē vī t̄y rán k̄y nī ki,” he tóg, Jesus ti.

⁵“K̄y Topē tū ki r̄ir tī ag jykre to jykrén nī gé. T̄y vēnhkán ke kurā ra ag tóg rānhrāj mügtī, Topē jo īn krēm, hā ra ag tóg Topē tū ki r̄ir tī. Hā k̄y ag tóg t̄y vēnhkán ke kurā ra ki vēnhkán tū n̄igtī gé, ge ra ag jykre tóg há nī, Topē m̄y. Hā k̄y tóg rán k̄y nī gé, Topē vī t̄y rán k̄y nī ki. ⁶Ha mē, Topē jo īn v̄y t̄y Topē tū nī. K̄y ag tóg ti tū ki r̄ir tī, t̄y vēnhkán ke kurā ra. Hā ra sóg Topē jo īn kāfór nī, Topē m̄y. Hā k̄y inh mré mū tī ag tóg Topē m̄y há n̄ytī, ag t̄y vēnhkán ke kurā ki vēnhkán tū ra,” he tóg, Jesus ti.

⁷“K̄y Topē vī tag to jykrén nī gé, ha mē. “Ājag t̄y jagnē jagāgtān k̄y tóg inh m̄y há tī,” he ja tóg nī. Topē ti. “K̄y tag tóg inh m̄y ājag t̄y inh m̄y n̄én ū pūn kāfór nī, ājag t̄y jagnē jagāgtān tag ti,” he ja tóg nī. Topē ti. Ājag t̄y tag to jykrén mū ra ājag tóg inh mré ke ag to jūnh ke tū nī vē. Ag kókir vē m̄y. Nén ū kórég han ja tū ag tóg nī,” he tóg, Jesus ti. ⁸“Hā ra sóg t̄y vēnhkán ke kurā to pā'i nī. T̄y sóg ēprā ke fi kósín nī” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag m̄y.

Jesus t̄y ūn n̄igé tóg t̄y há' he
(Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹K̄y tóg ēmā ēn tá kutē k̄y ēmā ū ra tī mū, k̄y tóg ēg vēnh kanhrān jafā kāra rā mū sir. ¹⁰Tā ū tóg nī nī, ti n̄igé tóg tóg ja nī. K̄y ag tóg Jesus m̄y: “m̄y há n̄y v̄y, ēg t̄y vēnhkán ke kurā ki ū kygtāg ke ti?” he mū. Hā ra ag tóg pā'i ag m̄y: “vēnhkán ke kurā ki tóg Topē vī mranh tī, ū kygtāg k̄y,” he sór mū. Hā k̄y ag tóg ti ki jēmēg mū. Ag m̄y tóg t̄y vēnh rānhrāj nī, ū kygtāg ti. Vēnhkán ke kurā ki ēg n̄eji ū kygtāg ke tū nī.

¹¹Hā ra Jesus tóg ag m̄y: “ājag m̄g t̄y vēnhkán ke kurā ki kāgnó ki kutē k̄y, ājag m̄y ti kunūnh ke tū nī, t̄y vēnhkán ke kurā n̄in k̄y?” he mū. “Ti kunūnh jé ājag tóg ke mū. K̄y to jykrén nī. ¹²Ēg mré ke v̄y ēg m̄g kāfór nī,” he tóg. “K̄y tóg há nī, ēg t̄y ēg mré ke kygtāg k̄y, t̄y vēnhkán ke kurā ra,” he tóg.

¹³Kỹ tóg ùn nĩgé tóg ěn mĩ: “ã nĩgé tỹ krỹg' hé,” he mũ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir. Hã ra tóg há' he mũ. Ti nĩgé há ěn hã ri ke tóg nĩ, ti nĩgé kórég ja ti.

¹⁴Kỹ Fariseu ag tóg jũgũ kỹ pa mũ sir, ĩn ěn ki. “Ěg hỹn hẽ ri kenh mũ, ti tén jé?” he ag tóg mũ, Jesus to. ¹⁵Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti tén sór mũ ti. Kỹ tóg sir tá kãkutẽ mũ, ěmã ù ra tĩg jé.

Isaías tỹ Jesus kãmén ja

Ti tĩg kỹ ùn tỹ hẽn ri ke ag tóg ti nón mũ mũ sir, ùn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé, Jesus ti. ¹⁶Kỹ tóg ag mĩ: “ker isỹ ãjag tỹ há' he kãmén hẽ!,” he mũ. ¹⁷Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, ti tỹ ag tỹ há' he mũ tag ti. Isaías ti, ù tỹ vãsỹ Topẽ vĩ rán tĩ ěn hã vỹ Jesus to tag rán ja nĩ, ti tỹ Topẽ vĩ tó kỹ. ¹⁸Topẽ vĩ tag tó ja ti nĩ, ha mẽ: “ha vé, sỹ ùn kuprẽg mũ ěn,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. “Inh camarada ri ke ti nĩ, ti tỹ isỹ nén tó mũ ěn ki króm há han kỹ. Inh fe pẽ vëgtĩ, sỹ ti ve kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ti hã mỹ sóg inh kuprĩg jẽnẽnh mũ, kỹ tóg inh vĩ tónh mũ sir. Fóg ag mỹ tóg tónh mũ, kanhgág ag mỹ ke gé, isỹ ag jykre tugnỹm ke ti,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. ¹⁹“Vĩ jũ han ke tũ ti nĩ, jũ kỹ vĩ tar han ke tũ ti nĩ gé. Re tá ag tóg ti vĩ mẽnh ke tũ nĩ gé. Komër hã tóg vĩnh mũ,” he tóg, Topẽ ti. ²⁰“Ěprã ke ag tỹ inh vĩ mranh kỹ ag tóg vãn tỹ ã tỹ tóg' he kỹ kam ke ěn ri ke nỹtĩ. Hã ra ti pi(jé) ag tỹ kam ke kãn ke mũ!, isỹ ù to: inh fe, he mũ ěn ti. Něj gru tỹ nhyn ke sór ri ke ag nỹtĩ gé. Ti pi(jé) ag tỹ nhyn kenh ke mũ!, hã ra!. Ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ. Tag kar kỹ sóg kejẽn vẽnẽh kar jykre tugnỹm ke mũ. ²¹Ěn kã ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ krenkren ke mũ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã,” he tóg, Topẽ ti,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, Jesus to. Hã ra tóg ge nỹgtĩ.

Jesus tỹ Japo jykre tó (Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)

²²Kejẽn ag tóg Jesus to ù pére kãmũ mũ, ùn kyvó. Vĩ vãnẽh tóg nĩ gé. Hã ra tóg jagrẽ kórég nĩ gé, hã kỹ tóg ge nĩgtĩ. Kỹ Jesus tóg ti tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg vĩ há' he mũ sir. Ve há' he tóg mũ gé sir. ²³Kỹ tóg vẽnẽh kar mỹ e tãvĩ tĩ. Kỹ ag tóg jagnẽ mỹ: “Davi kósĩn ěn tũ mỹ?” he mũ sir, Jesus to. “Ũ tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ěn tũ mỹ?” he ag tóg mũ. Ag mỹ tóg ti hã nĩ ve nĩ.

²⁴Kỹ Fariseu ag tóg mẽg mũ sir, Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ ti. Hã ra ag tóg Jesus to: “jagrẽ kórég ti nĩ,” he mũ. “Nén-Kórég ag pã'i tỹ ti jagrẽ nĩ, Belzebu ěn tỹ,” he ag tóg mũ. “Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, hã kỹ tóg ag jagrẽ kórég ag pan tĩ. Nén-Kórég ag pã'i jykre tỹ tóg ag pan tĩ,” he ag tóg, Fariseu ag.

²⁵Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykren mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ: “pã'i pir krẽm ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽn kỹ ag tóg jagnẽ kãgtẽn kãn ke mũ,” he mũ. “Ěmã pir ki ke ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ, ĩn pir krẽm ke fag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ kỹ fag tóg vẽnẽh kãpãm kỹ nỹtĩnh mũ, kỹ fag tóg jagnẽ kãgtẽn kãn ke mũ. ²⁶Ge ti nĩ gé, Nén-Kórég ag. Nén-Kórég tỹ Nén-Kórég ù kutẽm kỹ tóg Nén-Kórég ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽ han mũ sir. Kỹ ag tóg jagnẽ

tỹ tũ' henh ke mũ gé, Satanás ag. ²⁷“Belzebu tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ,” he ãjag tóg tĩ iso. Jãvo ãjag mré ke ag hỹn vãnh jykre tỹ ne tỹ vãnh jagrê kórég ag pan tĩ? Ag mỹ Nén-Kórég ag jykre ki ag pan mũ gé', Topê jykre ki mỹ vó? Topê jykre ki ag tóg ag pan tĩ. ãjag tỹ tag to jykrén kỹ ãjag tóg inh jykre há ki kanhrân ke mũ vễ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ²⁸“Topê kupríg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr. Topê kupríg tỹ Japo ag pan kãn kỹ Topê tóg tỹ ãg pã'i nĩ vễ mỹr. Tag to jykrén nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁹mãn sór kỹ, ti ãn tá, kỹ ãg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kỹ ãg tóg ti tũ mãn tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kỹ. ãg tỹ ti se kar kỹ ãg tóg ti tũ mæg mũ sir,” he tóg. “Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti. Hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag kygvãn ke mũ sir. Ag jagrê kórég pan sóg mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

³⁰“ãjag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn kỹ ãjag tóg inh kato tẽgtẽ mũ. ãjag tỹ inh mré ãprã ke ag tỹ Topê to kãmũ han tũ nĩn kỹ ãjag tóg ag kãmũ kamẽg mũ,” he tóg.

³¹“Hã kỹ sóg ãjag mỹ tó mũ. ãjag tỹ Topê vĩ mranh mũ ra tóg ãjag mỹ vãnh pãte fón sór mũ, Topê ti. ãjag tỹ Topê to vĩ kónãn mũ ra tóg ãjag mỹ vãnh pãte fón sór mũ gé. ãjag tỹ hã ra Topê kupríg to: “Japo tỹ ãg jagrê vễ,” hen kỹ tóg ãjag mỹ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha sir, Topê ti,” he tóg, Jesus ti. ³²“ãjag tỹ iso vĩ kónãn mũ. ãjag tỹ hã ra Topê kupríg to vĩ kónãn kỹ tóg ãjag mỹ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ ha. ãjag tỹ ga kri mũn kỹ tóg ãjag mỹ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ, Topê ti, ãjag ter kar kỹ tóg ãjag mỹ vãnh pãte fón mãn ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

Ka to comparação

(Lc 6.43-45)

³³“ãg tỹ ka kanẽ ko há krãn kỹ ti kanẽ vĩ ko há nĩ, ãg tỹ ka kanẽ ko vãnh krãn kỹ ti kanẽ vĩ ko kórég nĩ gé. ãg tỹ ti kanẽ ve kỹ ãg tóg: “ũn kanẽ ko vãnh ja vễ,” henh ke mũ. Ge ti nĩgtĩ, ãg jykre ti. Ùn jykre há tóg há nĩ, ùn jykre kórég tóg kórég nĩ gé. ³⁴Pỹn ri ke ãjag nỹtĩ. Kórég tãvĩ ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ón kỹ nén ù há tó sór tĩ. ãg jẽnky ki tóg kutẽ tĩ, ãg tỹ nén to jykrén mũ ti. ãg jykre kórég tãvĩ nĩn kỹ ãg tóg nén ù kórég tãvĩ tó tĩ. Hã kỹ ãjag pi(jé) tó há han tĩ'. ³⁵Ùn jykre há vĩ nén ù há kar to jykrén tĩ, kỹ tóg ãg mỹ tó há han tĩ gé sir, Ùn jykre kórég vĩ nén ù kórég kar to jykrén tĩ, kỹ tóg ãg mỹ tó kónãn tĩ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

³⁶“Ki hã sóg tó mũ ãjag mỹ, hã kỹ sóg ke mũ kurã tỹ ãgno ki, sỹ vãnh kar jykre tugnỹm ke kurã ãn ki sóg ãjag vĩ tugnỹm ke mũ. Kỹ ãjag tỹ ón kỹ vĩ ja nĩn kỹ sóg ãn venh ke mũ gé. ãjag tỹ nén tó ja kar tugnỹm jé sóg ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ³⁷“ãjag tỹ vĩ há han ja nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ há nỹtĩ gé. ãjag tỹ vĩ kórég han ja nĩn kỹ ãjag tóg inh mỹ kórég nỹtĩ. Kỹ ã kato tẽ mũ ag mỹ Topê jykre tón hã vễ.

Ag tÿ milagre ve sór
(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸Kÿ Topě vĭ to professor ũ ag tóg Fariseu ũ ag mré Jesus mÿ: “Senhor,” he mü. “Ēg tÿ ã tÿ milagre han venh há tóg tĭ,” he ag tóg mü, Jesus mÿ.

³⁹Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “kórég ājag nÿtĭ,” he mü. “Topě ki ge sór vānh ājag tóg nÿtĭ,” he tóg. “Ājag tÿ milagre ve sór mü tag venh ke tū ājag tóg nĭ. Nén pir hā ve jé ājag tóg ke mü, hā vÿ: Jonas tÿ nén ve ja ěn ri ke, he mü, vāsÿ Topě vĭ tó tĭ ěn tÿ nén ve ja ěn ri ke. ⁴⁰Jonas ěn vÿ goj tån nug kākā nĭ ja nĭ, kurā tāgtū ki, kuty tāgtū ki ke gé. Tag ri ke ve jé sóg ke mü gé. Ga krēm sóg nÿnh mü, kurā tāgtū ki, kuty tāgtū ki ke gé. Tÿ sóg ěprā ke fi kósĭn nĭ,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹“Kÿ Nínive tá ke ag vÿ ājag kato vĭnh ke mü sir, kurā tÿ ěgno ki, ha vemnĭ. Ag tÿ Jonas vĭ mē kÿ ag tóg ājag jykre kórég tovānh, Nínive tá ke ag. Tÿ sóg Jonas kāfór nĭ, hā ra ājag tóg ājag jykre kórég tovānh sór tū nĭ, sÿ Nínive tá ke ag jāvo ājag mÿ tó mü ra. Hā kÿ ag tóg ājag jykre kórég tónh ke mü, kurā ěn kā, ha vemnĭ. ⁴²Kÿ pā'i mág ěn fi, pā'i tÿ rainha ěn fi, ũ tÿ kanhkā fyn ja tá kātĭg ja ěn fi vÿ nĭnh ke mü gé, kurā tÿ ěgno kā. Ājag mré fi tóg jĕnh ke mü, kÿ fi tóg ājag to vĭ kónān ke mü gé. Kanhkā fyn ja tá fi tóg kātĭg ja nĭ, vāsÿ, fi tÿ Salomāo vĭ mē jé. Salomāo kāfór vÿ tÿ inh nĭ, hā ra ājag tóg inh vĭ jĕmĕ jāvānh nÿtĭ,” he tóg, Jesus ti.

Vĕnh jagrĕ kórég jykre
(Mc 11.24-26)

⁴³“Kejĕn sóg vĕnh jagrĕ kórég ũ kutĕm mü. Kÿ sóg ga kórég mĭ tĭ mü, ti jagrĕ ěn ti. Goj venh ke tū tóg nĭ tá. Vĕnhkán ke tū tóg nĭ gé, ti tÿ hĕ ri ken kÿ vĕnhkán ke tū tĭn kÿ. ⁴⁴Kÿ tóg vāhā to jykrĕn mü sir. “Inh hÿn ěn ra tĭg mān ha, sÿ ũ tá kākutĕ ja ěn ra. Inh mÿ tóg tÿ ĩn ri ke ja nĭ. Kÿ inh hÿn tóg ti kāra rā mān ha,” he tóg mü sir, ti jagrĕ ja ěn ti. Kÿ tóg ti venh tĭ mü sir. Hā ra tóg sir krĭ há nĭ, kÿ tóg ti mÿ ĩn há ri ke nĭ sir, in prur, ĩn kuprā, ĩn sĭnvĭ ri ke. ⁴⁵Kÿ tóg Nén-Kórég tÿ 7 (ke) ag mÿ tónh tĭ mü sir. “Ha kāmū jĕg he tóg mü sir. Hā ra ag jykre pāno tóg ti jykre pāno kāfór nĭ. Kÿ ag kar tóg ũ ěn kāge mü, tÿ ag ti jagrĕ nÿtĭ, isÿ ũn mÿ ti jagrĕ pir kutĕm ja ěn ti. Hā kÿ to, kórég tāvĭ nĭ sir. Ti jagrĕ pir kutĕm inh nĭ vĕ, hā ra tÿ 8 (ke) ag tóg sir tÿ ti jagrĕ nÿtĭ, ti tÿ inh ki rā tū nĭn kÿ. Ājag mÿ tóg ge nĭnh mü, kurā tÿ ěgno ki. Ūri ājag jykre vÿ pāno nÿ. Hā ra kurā ěn ki tóg sir pāno kāfór nÿnh mü. Kÿ ājag tóg sir to jagtar tāvĭ nÿtĭnh mü,” he tóg, Jesus ti.

Jesus mré ke pĕ fag
(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶Ti tÿ ver tÿ vĕmĕn kÿ ti mÿnh fi tóg tá jun mü sir, ti jāvy ag mré. Ti mÿ fag tóg vĕnh vĭ jĕnĕg mü, fag tÿ ti mré vĕmĕn jé. ⁴⁷Kÿ ũ tóg ti mÿ tónh kātĭ mü. “Ā mÿnh fi vÿ re tá jĕ, ã jāvy ag mré. Fag tÿ ã mré vĕmĕn ke

něji,” he tóg, Jesus mÿ. ⁴⁸Kÿ tóg ù tÿ ti mÿ tó mÿ ãn mÿ: “inh mÿnh fi mÿ inh ve sór mÿ!, inh jävÿ ag mré?” he mü. “Inh mÿnh pê fi pijé!, inh jävÿ pê ag pijé!” he tóg. ⁴⁹Kÿ tóg ti mÿ ã mré mü tÿ ag ven mü sir, ã nîgé tÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “inh mÿnh pê fi hã vë, inh jävÿ pê ag hã vë,” he mü, ã mré mü tÿ ag to. ⁵⁰“Û tÿ inh panh tÿ kanhkã tá nÿ ãn vÿ ki króm mü vÿ tÿ inh jävÿ pê ag nÿtÿnh mü, inh ve pê fag ke ge, inh mÿnh pê fi ke gé,” he tóg, Jesus ti.

Nén fy to comparação

(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 ¹Kurã ãn kã Jesus tóg ãn tá kãkutë mü, kÿ tóg goj nig ra tÿ mü. Tá tóg nÿ nÿ sir. ²Kÿ ù tÿ hën ri ke ag vÿ tá vënh mãn mü sir, ti rã hã, kÿ tóg canoa kãkã nÿ mü sir, jo ùn e ãn ag tóg nig fyr tá nÿtÿ. ³Kÿ tóg ag kanhrãn mü sir. Ag mÿ tóg comparação tÿ hën ri ke hyn han mü. Kÿ tóg ag mÿ: “ù tÿ Topë vÿ tó mü vÿ ge nÿtÿnh mü, ha mÿ,” he mü. “Kejën ù tóg nén ù fy vãvãm tÿ mü,” he tóg. ⁴“Ti tÿ vãvãm kÿ ti fy ù tóg ëprÿ kri, ëmÿn kri kutë mü, kÿ sësÿ tóg ti ko mü sir. ⁵Ti fy ù tóg pãró kri kutë mü, ga e tÿ ki. Kÿ tóg kãnhmar mur mü vë, ga sÿ ãn ki. ⁶Hã ra rã tóg ã tÿ ëg nÿno kã sa kÿ (tóg) ti pÿn mü. Ti jãre han tÿ nÿn kÿ tóg tóg mü. ⁷Ti fy ù tóg sónh kãki kutë mü, kÿ sónh tóg ti mré mur mü, kÿ tóg ti kri rÿm mü. Kÿ tóg tÿ! he mü sir. ⁸Ti fy ù tóg ga há kri kutë mü, kÿ tóg mur há han mü, mog há han tóg mü, kanë há han tóg mü gé. Û tóg kanë tÿ 100 (ke) han, jo ù vÿ tóg kanë tÿ 60 (ke) han, jo ù vÿ tóg kanë tÿ 30 (ke) han. ⁹Ûn nÿgrëg nÿtÿ tÿ tÿ jëmë jé,” he tóg, Jesus ti.

Ëg tÿ comparação to vënh kanhrãn ke

(Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰Kÿ ti mré mü tÿ ag tóg ti to kãmü mü, kÿ ag tóg ti mÿ: “ã tÿ ne tó nÿ?” he mü.

¹¹Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag hã ne ù tÿ kanhkã tá nÿ ãn tÿ tÿ ëg pã'i nÿ ãn ki kanhró nÿtÿnh mü!” he mü, “ù tÿ inh jo nén tó ja tÿ ãn ti,” he tóg mü. “Hã ra ùn e ãn ag vÿ ki kanhrãn kãn ke tÿ nÿ,” he tóg. ¹²“Hã kÿ tóg ge nÿ. Û tÿ nén to jykrén há han kÿ tóg ù to jykrén mãn!, ù to jykrén mãn! he mü. Komër hã tóg to jykrén kãn ke mü. Û tÿ nén to jykrén tÿ nÿn kÿ tóg ti mÿ tÿ! he mü, ti tÿ to jykrén sÿ han kÿ. ¹³Hã kÿ sóg ùn e ãn ag mÿ comparação han mü, ag tÿ mÿ há han sór tÿ nÿtÿnh kÿ. Kÿ ag tóg ón kÿ mÿg mü ra ki kagtÿg nÿtÿ, to jykrén tÿ ag nÿtÿ sir. ¹⁴Hã ra tóg rán kÿ nÿ gé. Isaías tÿ vãsÿ Topë vÿ tó kÿ tóg tag tó ja nÿ, ha mÿ. “Mÿ jé ãjag tóg ke mü ón kÿ, hã ra ãjag tóg to jykrén tÿ nÿnh mü, kÿ ãjag tóg ki kagtÿg nÿtÿnh mü. ¹⁵Povo tag ag vÿ krÿ tÿ nÿtÿ, nÿgrëg kutu ag tóg nÿtÿ gé, kanë kyvó ag tóg nÿtÿ gé, ag tÿ nén ù ve sór tÿ nÿtÿnh kÿ, ag tÿ jëmë sór tÿ nÿtÿnh kÿ, ag tÿ to jykrén sór tÿ nÿtÿnh kÿ ke gé. Hã kÿ ag tóg inh ki ge sór tÿ nÿtÿ gé, kÿ sóg ag tÿ há! henh ke tÿ nÿ gé,” he ja tóg nÿ, Isaías ti, povo tag to,” he tóg, Jesus ti.

16“Ag jāvo ājag hā vỹ nigrēg há nýtī, hā kỹ ājag tóg ag jāvo jēmē há han mü. 17Ha mē, ũ tỹ hēn ri ke ag vỹ inh ve sór e ja nigtī, vāsỹ, ājag tỹ ũri vég mü tag ti. Hā ra ag tóg inh kätig ke jo kägter. Topē vī tó tĩ ag vē. Jykre kuryj ag nýtī ja nĩ, hā kỹ ag tóg ājag tỹ nén vég mü tag ve sór e ja nigtī. Hā ra ag tóg ve ja tũ nigtī, mē ja tũ ag nigtī, ājag tỹ ũri nén mēg mü ti. Ag tỹ vég tũ ra ag tóg kägter. Ājag hā ne mēg mü', inhhā!” he tóg, Jesus ti. Ti mré mü tĩ ag mỹ tóg ke mü.

Jesus tỹ nén fy to comparação kāmén

(Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

18“Kỹ sóg ājag mỹ kāmén mü, nén fy kanē tag ti, ha mē. 19Ũ tóg kejēn ón kỹ Topē vī mēg mü, ti tỹ tỹ ěg pā'i nĩ ti. Hā ra tóg to jykren tũ nĩ, ā tỹ ón kỹ mēn kỹ. Kỹ Nén-Kórég vỹ ti mỹ tỹ tũ' he mü sir, ti tỹ mē ja ti tỹ. Kā jatu tóg nĩ sir. Ępřy kri, ěmĩn kri kutē mü ěn hā vē. 20Kỹ ti fy ũ tóg pāró kri kutē mü. Ũ vē gé. Topē vī mēg tóg mü gé. Kỹ tóg kánhmar: “hej,” he mü sir. Ti mỹ tóg sér tĩ. 21Hā ra tóg tỹ nén kré järe tũ ri ke nĩ mỹr. Kỹ tóg tĩg sí han mü, Topē mré. Nén ũ jagy kutē kỹ tóg Topē tovānh mü sir, ũ tỹ Topē vī tigrĩn ti kato tē kỹ. Kánhmar tóg tovānh mü. 22Ti fy ũ tóg sónh kākĩ kutē mü. Ũ vē gé. Topē vī mēg tóg mü gé. Hā ra tóg ā rānhřāj hā mĩ ěkrég mü sir. Nén kar to ěn tóg mü sir, ón kỹ rico nĩ sór jé. Hā kỹ Topē vī tóg ti mỹ katy tĩ sir. Kỹ tóg han tũ nĩ sir, kanē ti. 23Ti fy ũ tóg ga há kri kutē mü. Ũ vē gé. Topē vī mēg tóg mü gé. Mē kỹ tóg to jykren mü sir. Kỹ tóg kanē han mü sir. Kỹ ũ vỹ tóg kanē tỹ 100 (ke) han, jo ũ vỹ tóg kanē tỹ 60 (ke) han, jo ũ vỹ tóg kanē tỹ 30 (ke) han,” he tóg, Jesus ti.

Vānh to comparação

24Kỹ tóg comparación ũ han kỹ: “Nén-Kórég tỹ inh rānhřāj kókén sór mü vỹ ge nỹnh mü, ha mē,” he mü. Kỹ tóg: “ũ tỹ kanhkā tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pā'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mē,” he mü. “Kejēn ũ tóg nén fy vāvām mü, ti japỹ tá, tỹ ti jakré nỹ jé. 25Kỹ tóg nũr tĩ mü, ti camarada ag ke gé. Kỹ ti kato tē mü ěn tóg kutyg kỹ ra tĩ mü, ti japỹ ěn ra, kỹ tóg vānh fy vāvām mü, trigo fy ěn kāmĩ. Kỹ tóg tĩ mü sir, vānh fy ěn vāvām kar kỹ. 26Kỹ trigo tóg mur mü, mog tóg mü, kanē han tóg mü sir. Hā ra vānh tóg ti mré mur mü gé. 27Kỹ ti camarada ag tóg ājag patrāo mỹ tónh mü mü. “Trigo fy vāvām ěg tóg mü vē, hā ra vānh tóg ti mré mur mü. Ne nē hỹn?” he ag tóg ti mỹ.

28Kỹ tóg ag mỹ: “ěg kato tē mü ěn rānhřāj hā vē,” he mü. “Ěn hā ne isũ kókég!” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ěg mỹ vānh ěn kunũnh ke tũ nĩ!” he mü.

29Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mü. “Ājag tỹ vānh ũ kunũnh kỹ tóg ājag tỹ ti pēn ũ kunũnh ha mē tĩ, vānh mré. Kỹ kunũnh tũg nĩ. 30Vānh hỹn tóg trigo mré mog mü gé. Kỹ ěg tỹ kre kỹ sóg ũ tỹ krég mü mỹ tónh ke mü. “Vānh kre vén nĩ,” he jé sóg ke mü. “Ti kre kar kỹ ti tógfĩ, ěg tỹ ti pũn jé. Kar kỹ ājag tóg trigo krenh ke mü, sỹ pājó krēm vin han jé,” he jé sóg ke mü,” he tóg, ag patrāo ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ũ tỹ ón kỹ Topē ki ge kỹ nýtī ěn ag tó jan hā vē.

Mostarda fy to comparação

(Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹Kỹ tóg ag mý nén ù tó mũ gé sir. “Û tỹ kanhkã tá nĩ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he tóg. “Ka tỹ mostarda fy ri ke tóg nĩ. Tĩ krãn ãg tóg tĩ, ãg japỹ ki, ka tỹ mostarda fy ti. ³²Kãsir ti nỹtĩ, ti fy ti. Û fy vỹ ti si ri ke tú nĩ. Tĩ krãn kar kỹ tóg mog mũ. Kỹ tóg ãgóho ag kãfór nĩ. Pẽ mág ti nỹtĩ, hã kỹ sēsĩ ag vỹ kri krẽg tĩ, ti pẽ kri,” he tóg, Jesus ti. Tĩ tỹ ãg tỹ ti vĩ tó vén kar kỹ vãnh kar kri rùm ke mũ kãmén hã vễ.

Fermento to comparação

(Lc 13.20-21)

³³Kỹ tóg ag mý comparação ù tó mũ gé sir, kỹ tóg: “Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vỹ tag ri ke nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Ûn týtã fag tóg pão han tĩ. Pão han jé fag tóg pão jẽgja jafã tỹ fermento ãn tỹ farĩnh mré jẽgãg tĩ. Fermento sĩ ãn tỹ pão kar ãn tóg sòn ke kãn tĩ,” he tóg, Jesus ti. Tĩ vĩ tỹ vãnh kar kri rùm ke kãmén hã vễ.

Jesus tỹ comparación tỹ ãg kanhrãn

(Mc 4.33-34)

³⁴Comparação tỹ ge han tóg tĩ, Jesus ti, vãnh kar mý. “Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke mũ vỹ ge nĩnh mũ,” he tãvĩ han tóg tĩ ag mý. ³⁵Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, Jesus tỹ comparación han ke mũ ti. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ ù tóg Jesus kãmén kỹ tag tó ja nĩ ti to, ha mẽ. “Comparação han jé sóg ke mũ. Inh jo tó ja tú ãn tó jé sóg ke mũ. Û vỹ tag mẽ ja tú nĩ ver, sỹ tónh ke mũ tag,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tó tĩ ãn, Jesus to. Hã ra tóg hã tó tĩ, Jesus ti.

Jesus tỹ vãnh to comparación kãmén

³⁶Ag mý kãmén kãn kar Jesus tóg vãnh e ãn ré kỹ ãn kãra rã mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti ki jẽmẽ jé. “Ëg mý ã tỹ ag mý kãmén ja ãn ti tó mãn nĩ, ã tỹ ag mý trigo mré vãnh tó ja ãn ti. Ëg tỹ ver to jykrén tú tóg tĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mý.

³⁷Kỹ tóg ag mý kãmén mũ. “Ëprã ke fi kósin vỹ trigo fy vãvãm mũ. Inh hã vễ,” he tóg mũ. ³⁸“Ga hã to sóg: ãpỹ, he mũ. Kỹ trigo ãn vỹ Topẽ krẽ ag ri ke nỹtĩ, kỹ vãnh vỹ Nén-Kórég krẽ ag ri ke nỹtĩ. ³⁹Û tỹ ag han mũ vỹ tỹ Japo ti nĩ, Nén-Kórég ãn krẽ ag. Tĩ colher ke kurã hã vỹ: kurã tỹ ãgno, he mũ. Û tỹ trigo colher ke mũ ag vỹ tỹ Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ag nỹtĩ. ⁴⁰Kurã tỹ ãgno ki ag tóg ãg tỹ vãnh pũn ãn ri ke han ke mũ, Japo tú ag tỹ. ⁴¹Ëprã ke fi kósin ãn, inh hã vỹ isỹ jẽgnẽ jafã ãn ag jẽgnẽnh ke mũ sir, kỹ ag tóg ù tỹ vãnh jykre pãno han mũ kar ag génh kãn ke mũ, ù tỹ ù ag mý: “ha jatun mý Topẽ vĩ mranh,” he mũ kar ag ke gé. ⁴²Ag génh kỹ ag tóg pĩ gru mág ãn ki ag vãm ke mũ sir. Tá ag tóg vêsỹrẽnh tãvĩ han tĩ. Ajag jã tỹ ag tóg gyngyn henh ke mũ, gangan ke jé ag tóg

ke mū, jū kŷ, vēsŷrénh kŷ ke gé. ⁴³Kŷ ūn jykre kuryj ag vŷ há pē nŷtīnh mū, sīnvī, kókov, rā gru ri ke, ag tŷ ājag jóg tá nŷtīnh ken kŷ sir, ag tŷ ū tŷ kanhkā tá nī ēn tŷ tŷ ěg pā'i nī ven kŷ. Ūn nigrēg nŷtī tŷ tŷ jēmē jé," he tóg, Jesus ti.

Ēpŷ ki jānkamy to comparação

⁴⁴"Kŷ ěg tŷ ū tŷ kanhkā tá tŷ ěg pā'i nī venh ke vŷ tag ri ke nī gé, ha mē. Ū tŷ ā patrāo japŷ tá jānkamy ne kunūnh kŷ péju mǎn kŷ nīm ri ke tóg nī. Ti péju mǎn kŷ tóg ā tŷ nén kar fón kǎn mū sir, ti kaja to ěpŷ ěn vyn jé sir. Ēpŷ ěn vyn kar kŷ jānkamy ěn vŷ tŷ ti tū nī sir," he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ěg mŷ ěg tŷ ti ki rā sór kŷ ěg tū fón kǎn tón hǎ vē.

Pérola to comparação

⁴⁵"Ēg tŷ ū tŷ kanhkā tá nī ēn tŷ tŷ ěg pā'i nī venh ke vŷ tag ri ke nī gé, ha mē," he tóg mū gé. "Negociante ū tóg jānka han jafā tŷ negociar he tī, pérola tŷ. Hǎ kŷ tóg ūn há kuprēg tŷgtī. ⁴⁶Kejēn tóg ūn há pē ū vég mū sir, ūn kaja e. Kŷ tóg ā tū vǎm kǎn mū sir, ā tŷ ūn sīnvī pē ěn kajām jé, ti tŷ tŷ tū nī jé," he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ěg mŷ ěg tŷ ti ki rā sór kŷ ěg tū vǎm kǎn tó mǎn hǎ vē gé.

Rede to comparação

⁴⁷"Ēg tŷ ū tŷ kanhkā tá nī ēn tŷ tŷ ěg pā'i nī venh ke to comparação vē gé, ha mē," he tóg mū gé. "Rede ri ke tóg nī, ěg tŷ tŷ pirā kugmī jafā ěn. Ti fig ěg tóg tī, goj kākā, ěg tŷ pirā kugmī jé, kākofár ke gé. ⁴⁸Ki ti fón kar kŷ ěg tóg nŷgnŷn mū sir, goj ki ěg tóg pirā mré kākofár gég tí. Génh kŷ ěg tóg ūn mág ag hǎ kuprēg tī, ma mū jé. Ūn kāsir ěn togvǎnh ěg tóg tí. ⁴⁹Ge ti nŷgtī, kurā tŷ ěgno ki. Topē tŷ jēgnē jafā ag tóg ūn jykre kuryj ag kuprēg ke mū, Topē mŷ. ⁵⁰Ūn jykre pāno ag vǎvām jé ag tóg ke mū, pī gru mág ěn ki. Tá ag vēsŷrénh vē sir. Ājag jā tŷ ag tóg gyngyn henh ke mū, tŷ ag gangan kej ke mū, jū kŷ, vēsŷrénh kŷ," he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ag mŷ ěg tŷ ti ki rā sór jé kāmén hǎ vē.

Ēg panh to comparação

⁵¹Kŷ tóg ā mré mū tī ag mŷ: "ājag mŷ tag to jykrén kǎn mū, sŷ ājag mŷ nén kāmén mū tag tī?" he mū. Kŷ ag tóg ti mŷ: "hŷ," he mū sir.

⁵²Kŷ tóg ag mŷ: "kŷ tóg há tī," he mū. "Ū tŷ Topē vī to professor ěn, ti tŷ kanhkā tá nī ēn jykre ki rǎn kŷ tóg ge nī, ha mē," he tóg. "Ēg panh ri ke tóg nī, ti tŷ tŷ nén ū mág nīn kŷ. Ēg panh tóg kejēn ěg mŷ ā tŷ nén sīnvī ven tī, ti tŷ ūri mǎg mū ti, ti tŷ vāsŷ mǎn ja ěn ke gé," he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ěg mŷ ěg tŷ Topē vī ki kanhrǎn ke tó vē. Ēg tŷ to estudo han kŷ ěg tóg vāsŷ rǎn kŷ nī ēn tónh ke mū, kŷ ěg tóg ū tŷ ūri tó mū tag tónh ke mū gé. Jesus tŷ tag to ěg mŷ comparação han hǎ vē.

Jesus t̄y Nazaré ra v̄yn ke

(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³Ag m̄y kāmén k̄an kar k̄y tóg tá kākutē m̄u sir. ⁵⁴K̄y tóg ā jamā ra t̄i m̄u sir. Tá jun k̄y tóg ēg vēnh kanhr̄an jafā ki ag kanhr̄an m̄u. K̄y tóg ag m̄y e t̄i, ti v̄i ti. K̄y ag tóg ti to v̄i kónān m̄u. “Hēn tán h̄yn ki kanhr̄an, vēnh jyke tag ki? Ū n̄y h̄yn ti kanhr̄an, ti t̄y nén han vānh tag hyn han jé?” he ag tóg ti to. ⁵⁵“Īn han t̄i ēn kósín vē m̄y,” he ag tóg. “Ti m̄ynh fi v̄y t̄y Maria fi n̄i, k̄y ti jāvy ag v̄y ki n̄yt̄i, Tiago, José, Simão, Judas. ⁵⁶K̄y ti ve fag v̄y tag ki n̄yt̄i gé, ēg mré. Ti t̄y ne jé ēg k̄afór n̄i sór nē h̄yn?” he ag tóg m̄u sir, Jesus to.

⁵⁷K̄y tóg ag m̄y t̄y ū n̄y. K̄y Jesus tóg ag m̄y: “ēmā ū tá ke ag tóg Topē v̄i tóg t̄i to é he t̄u n̄igt̄i m̄y,” he m̄u. “Ti jamā tá ke ag tóg ti to é he t̄i jāvo, ti mré ke ag, ti kanhkā ag,” he tóg.

⁵⁸K̄y tóg tá milagre e hyn han t̄u n̄i. Ūn kaga n̄yt̄i pir ag t̄y há' he tóg, ūn e t̄y há' he t̄u ti n̄i, ag t̄y ti ki ge jāvānh n̄yt̄in k̄y.

João Batista ter

(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 ¹K̄y kejēn p̄ā'i mág t̄y governador t̄y Herodes v̄y mēg m̄u, Jesus kāmē ti. ²K̄y tóg ā camarada ag m̄y: “João Batista vē h̄yn, ājag t̄y inh m̄y ū tóg m̄u ti,” he m̄u. “Ti h̄yn tóg r̄ir m̄an, s̄y ti tén kar k̄y, hā k̄y tóg milagre t̄y hēn ri ke hyn han t̄igt̄i,” he tóg, Herodes ti, ā camarada ag m̄y, Jesus to.

³Herodes v̄y João se ja n̄i, vēse ja k̄āki tóg ti fón ja n̄i, Herodias fi tugn̄in. Ti jāvy t̄y Filipe pr̄u fi ja vē, hā ra tóg fi kunūnh k̄y fi t̄y pr̄ug m̄u, Herodes ti. K̄y João tóg ti m̄y. ⁴“ā hā ne tóg ā mré ke pr̄u fi t̄y pr̄ug m̄u,” he ja n̄i. “Fi ki ā tóg Topē v̄i mranh m̄u,” he tóg, João ti, Herodes m̄y.

⁵K̄y Herodes tóg ti tén sór m̄u, hā ra tóg vēnh kar kamēg m̄u. Vēnh kar tóg João to: “Topē v̄i tóg t̄i ū vē,” he t̄i. K̄y Herodes v̄y ag kamēg m̄u. ⁶Hā ra tóg kejēn Herodes mur ja kurā tá kr̄yng m̄u. K̄y festa ēn k̄ā Herodias fi kósín fi v̄y ag jo vēnh grén m̄u sir, ti mré jēg m̄u ag jo. K̄y tóg Herodes m̄y s̄inv̄i t̄i. ⁷K̄y tóg fi m̄y: “ā t̄y nén to v̄i kar n̄im jé sóg ke m̄u ā m̄y, s̄y ke há vē,” he m̄u, Herodes ti.

⁸K̄y fi tóg ā m̄ynh fi m̄y ke m̄u. K̄y fi m̄ynh fi tóg fi kr̄in m̄u, fi t̄y João kr̄i to v̄i jé. K̄y fi tóg to v̄i m̄u sir. “Inh m̄y ūri João Batista kr̄i t̄y pény kākā n̄im,” he fi tóg m̄u, Herodes m̄y.

⁹K̄y tóg ti m̄y e t̄i sir, ti t̄y ti tén jé. Hā ra tóg fi m̄y: “s̄y ke há vē,” he ja n̄i, k̄y ti mré jēg m̄u ag v̄y mē k̄an ja n̄i. K̄y tóg fi m̄y: “hej,” he m̄u sir. ¹⁰K̄y tóg soldado jēnēg m̄u sir, ti t̄y João kr̄i kym jé. Hā ra João tóg vēse ja kākā n̄i n̄i. ¹¹K̄y tóg ti kr̄i kym m̄u sir. Pény kākā n̄im k̄y tóg fi m̄y n̄im m̄u, tátāg fi m̄y, ti kr̄i ti. K̄y fi tóg fi m̄ynh fi m̄y ma t̄i m̄u. ¹²K̄y ti mré m̄u t̄i ag tóg mē k̄y ti vyn kāmū m̄u, vēnh kej tá ti fón jé. Ti fón kar k̄y ag tóg Jesus m̄y tónh kāmū m̄u.

Jesus tỹ ùn e jën

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³Jesus tỹ João ter mē kỹ tóg tá kākutē mũ, canoa kāmī. Kỹ tóg ěmā tũg ja ra tĩ mũ sir, ā pir mỹ nĩ jé. Hã ra vènh e ěn tóg ti tĩg mēg mũ. Kỹ ag tóg ti nón mũ mũ, ājag pën kã, ěmā kar tá kãmũ kỹ. ¹⁴Kỹ Jesus tóg kafã ù tá vag ke mũ, kỹ tóg tá ùn e ěn ag vég mũ sir, ti nón kãmũ mũ ag. Kỹ ag tóg ti mỹ jagãgtar nỹtĩ. Ag jagãgtãn kỹ tóg ùn kagyga ag tỹ há' he mũ sir.

¹⁵Ti tỹ ùn e tỹ hághã' hen kỹ tóg rãké nỹ sir, ti tỹ ag kanhrãn ki. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ tó jé kãmũ mũ. “Rãké ti nỹ ha,” he ag tóg mũ, ti mỹ. “Tag mĩ tóg ěmā tũ tĩ. Kỹ tóg ã tỹ ag jëgnënh há tĩ, ag tỹ ěmã ù ra mũ jé, vëjën comprar he jé,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹⁶Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ha inhhã ag jën, kỹ ag tóg hẽ ra mũnh ke tũ nĩ.” he mũ.

¹⁷Kỹ ag tóg ti mỹ: “hã ra tóg tũ tĩ, vëjën tĩ,” he mũ. “Pão tỹ 5 (ke) vỹ ki nỹtĩ, pirã régre ke gé,” he ag tóg.

¹⁸Kỹ tóg ag mỹ: “inh mỹ ma kãmũ jëg ge,” he mũ. ¹⁹Kỹ tóg ùn e ěn ag mỹ tó mũ, ag tỹ re tá nĩgnĩ kỹ nỹtĩ jé. Kỹ tóg pão tỹ 5 (ke) ěn mäg mũ, pirã régre ěn ke gé. Kỹ tóg kanhkã ki ěvãnh mũ sir, vëjën ěn to tóg Topë mré vĩ mũ sir. Kỹ tóg pão kénh kỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ sir, ag tỹ vènh ken jé sir, ùn e ěn ag mỹ. ²⁰Kỹ vènh kar tóg ko kãn kỹ funfór mũ sir. Hã ra tóg kén mũ. Këj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ, ti ke tỹ. ²¹Pão ko mũ ěn ag tóg tỹ mil tỹ 5 (ke) nỹtĩ, ùn tỹtã mré tó tũ, fag krẽ mré tó tũ, hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé mỹr, ha mē.

Jesus tỹ goj kri tĩg

(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)

²²Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ canoa kāmī mũ jé, ag tỹ ti jo kafã ù ra mũ jé. “Isỹ ver ùn e tag ag mỹ: ha mũjëg, henh ke vë,” he tóg ag mỹ.

²³Kỹ tóg ùn e ag mỹ: “ha mũjëg,” he mũ sir. Kỹ tóg pãnónh to tãpry mũ, Topë mré vĩ jé. Ā pir mỹ tóg tá nĩ nĩ. Kỹ tóg kutyg mũ sir. Hã ra Jesus tóg pãnónh tá nĩ nĩ. ²⁴Kỹ canoa tóg nig kãmī tĩ mũ sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kór gy nĩ sir, kuvar gy ti nĩ ha. Kỹ goj tóg krém krém ke sa nĩ, kỹ tóg ag kutãn kỹ nĩ nĩ, goj ti. Kãka vỹ ag kato tẽ mũ, hã kỹ ag tóg mũ kónãn mũ. ²⁵Kỹ kurã ke ra Jesus tóg ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kỹ, ã pën kã. ²⁶Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vég mũ, ti tỹ goj kri tĩg kỹ, kỹ ag fe tóg jürũn ke mũ. “Vènh kuprĩg vë,” he ag tóg mũ. Kamëg kỹ ag tóg vëkrënrër mũ sir. ²⁷Hã ra Jesus tóg ag mré vëmén mũ sir. “Kamëg tũg nĩ, inh hã vë,” he tóg. “Jürũn ke tũg nĩ,” he tóg.

²⁸Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ã hã mỹ'?” he mũ. “Kỹ inh mỹ tó, isỹ ã to tĩg jé, goj kri tĩg kỹ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²⁹Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kunĩg ge,” he mũ. Kỹ Pedro tóg canoa ki kutë kỹ goj kri tĩ mũ sir, Jesus to. ³⁰Goj kri tĩg kỹ tóg vãhã kãka ki ěvãnh mũ,

kỹ tóg kamêg mũ sir. Kamêg kỹ tóg goj ki pun ke mũ. Kỹ tóg prêr mũ.
 “Senhor, inh kren han nĩ,” he tóg mũ, prêr kỹ.

³¹Kỹ Jesus tóg vêsýmér ti kâgmĩg mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “inh ki rã há han tũ ã tóg nĩ, vỹ,” he mũ. “Ã hã ne tóg: inh mỹ tá jun mũ vỹ? he mũ!, hã kỹ ã tóg ki pun ke kren mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

³²Kỹ ag tóg canoa kãki ge mũ sir. Ag tỹ ki ge kỹ kãka tóg tũ! he mũ, kóho ên. ³³Kỹ tóg ag mỹ há tí, canoa kãki nỹtĩ ag mỹ. Kỹ ag tóg Jesus ki ge há han kỹ ti mỹ vĩ há han mũ sir. “Topê kósin vỹ tỹ ã nĩ, mỹr,” he ag tóg mũ sir ti mỹ.

Jesus tỹ Genesaré tá jun

(Mc 6.53-56)

³⁴Kỹ ag tóg kafã ù tá junjun kỹ (ag tóg) vag ke mũ sir, êmã tỹ Genesaré tá. ³⁵Tá ke ag tóg ãjag tỹ Jesus ve kỹ ti ki kanhrãn mũ. Kỹ ag tóg ti to vênh vĩ jênêg mũ sir, vênh kar mỹ, ga kar ên mĩ hã. Kỹ ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, Jesus to. ³⁶Kỹ ag tóg Jesus mỹ to vĩ mũ, ag tỹ hên ri ke mũn ti kur mráj mẽ jé. Kỹ ag tóg há' há' he kãn mũ sir, ag tỹ ti kur mên kỹ.

Judeu ag jykre si

(Mc 7.1-13)

15 ¹Kỹ kejên Fariseu ù ag tóg Jerusalém tá junjun mũ, Jesus tá, Topê vĩ to professor ag mré hã. Jesus mỹ ag tóg vĩ mũ. ²“Ã mré mũ tí ag ne tóg êg jykre si mranh tí!,” he ag tóg. “Êg jykre si ki êg tóg nĩgpég tí, êg jên ke jo, hã ra ag tóg nĩgpég tũ ra jêg tí,” he ag tóg.

³Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag hã vỹ Topê vĩ mranh tí, ãjag tỹ ãjag jykre si han kỹ,” he mũ. ⁴“Topê tỹ êg mỹ tón hã vê, ha mẽ: “ã mỹnh fi mré ã panh kamêg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja tóg nĩ. Kỹ tóg tag tó gé, ha mẽ: “ũ tỹ ã han mũ fag mỹ vĩ kónãn mũ ên tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ gé, Topê ti. ⁵Ti jãvo ãjag tóg tag tó tí, ha mẽ: “ã panh mỹ nén ù nĩm tũg nĩ, ã mỹnh fi mỹ nén ù nĩm tũg nĩ, ã tỹ fag mỹ: “sỹ ãjag mỹ nén ù nĩm ke vê vê, hã ra sóg Topê mỹ nĩm sór mũ,” hen kỹ. Û tỹ tag han kỹ tóg há tí,” he ãjag tóg tí. ⁶Hã kỹ ãjag tóg Topê vĩ tỹ tũ! he tí, ãjag tỹ ãjag jykre si hã han kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁷“Krĩ régre ãjag nỹtĩ, ha mẽ. Hã kỹ Isaías vỹ ãjag to vĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ tag tó kỹ, ha mẽ. ⁸“Povo tag vỹ ãjag nũnê hã tỹ inh mỹ vĩ há han tí, hã ra ag jykre pí(jé) tỹ inh jykre nỹ!,” he ja tóg nĩ. ⁹“Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tí, hã ra ag tóg êprã ke ag jykre to: Topê tỹ tón hã vê, he tí,” he ja tóg nĩgtĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti. “Ki hã tó ja tóg nĩ, ãjag to, ãjag krĩ régre nỹtĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Ne tỹ êg kavénh

(Mc 7.14-23)

¹⁰Kỹ tóg vênh kar jé prêr mũ sir, ag tỹ ti rã hã nỹtĩ jé, ti vĩ jêmê há han jé. Kỹ tóg ag mỹ: “ha mẽ, sỹ nén tó mũ ti, kỹ to jykrén nĩ gé,” he mũ.

11 “Ĕg jĕn pi(jé) ĕg kavĕnh tí!” he tóg. “Ĕg jĕnky kã ra ĕg tóg rãg tí, vĕjĕn tí. Nén ũ tỹ ĕg ki kãpa hã vỹ ĕg kavĕnh tí, ha mĕ,” he tóg.

12 Kỹ ti mré mũ tí ag ti to kãmũ kỹ ti mỹ: “ha mĕ,” he mũ. “Fariseu ag vỹ ã to jũ nỹtĩ, ã tỹ ag mỹ: vĕjĕn pi(jé) ĕg kavĕnh tí, hen kỹ,” he ag tóg ti mỹ.

13 Kỹ tóg ag mỹ: “ĕg jóg mág tỹ nén krãn ja tũ vãm kỹ ni kãn ke vĕ, ĕg jóg tỹ kanhkã tá nĩ tỹ nén krãn ja tũ ĕn tí,” he mũ. “Ag pi(jé) tỹ Topĕ krĕ nỹtĩ, Fariseu ĕn ag, hã kỹ tóg ag vãm ke mũ,” he tóg. 14 “Hã kỹ ag to jykrĕn tũg nĩ. Ũn kyvó ag mỹ ag tóg: “sỹ ã jãmĩ tĩg ke vĕ,” he tí, hã ra ag tóg ti kóm kyvó nỹtĩ gé, kỹ ũn kyvó tỹ ũn kyvó jãmĩ tĩg kỹ ag tóg kãgnó ki vár ke mũ, ha vemni,” he tóg, Jesus tí. Ag tỹ nũgme ki vár to ken hã vĕ, hã vỹ: kãgnó ki vár ke mũ, he mũ.

15 Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ĕg mỹ kãmĕn há han nĩ, ã vĩ tag,” he mũ. 16 Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ãjag mỹ ver ki kanhrãn tũ nỹtĩ?” he mũ. 17 “Mỹ ãjag tỹ to jykrĕn tũ tí?” he tóg. “Ha vé, ĕg tỹ ĕg jĕn tỹ ĕg jĕnky kãra rãg kỹ tóg ĕg nug kãra rã mũ, kar ĕg tóg gón mũ sir. 18 Nén ũ tỹ ĕg ki kãpa vỹ tỹ ĕg jykre nĩ, hã kỹ tóg ĕg kavĕnh tí. 19 Nén ũ tỹ ĕg ki kãpa hã vĕ, ha mĕ: jykrĕn kónãn, ũ tén, ã prũ tũ fi mré nỹ, ã mén tũ mré nỹ, ũn mén tũ fag to ĕn, nén ũ péju, ũ to ón, ũ to vĩ kónãn. 20 Nén ũ tỹ ĕg ki kãpa hã vĕ, ĕg kavĕnh tĩn hã vĕ. Ĕg tỹ nĩgpĕg tũ ra jĕn kỹ ti pi(jé) ĕg kavĕnh tí!” he tóg, Jesus tí.

Canaã tá ke fi tỹ Jesus mré vĕmĕn

(Mc 7.24-30)

21 Kỹ Jesus tóg tá kutĕ kỹ (tóg) ga ũ ra tí mũ, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra. 22 Ti tỹ tá jun kỹ ũ fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tỹ Canaã tá ke fi vĕ. Kỹ fi tóg Jesus tá jun mũ, kỹ fi tóg prĕr mũ. “!..Senhor, Davi kósin..!” he fi tóg. “!..Inh jagãgtãn ra..!” he fi tóg. “!..Inh kósin fi vỹ jagrĕ kórég tãvĩ nĩ, ã tỹ inh mỹ ti kutĕm há tóg te..!” he fi tóg, prĕr kỹ.

23 Hã ra Jesus tóg fi mỹ vĩ tũ nĩ. Kỹ ti mré mũ tí ag tóg ti to kãmũ kỹ ti mỹ: “ã mỹ fi ve sór tũ nĩ, fi tỹ kar kỹ ã ĩn ra tĩg jé?” he mũ. “Ĕg nón fi tóg ĕg jé prĕr mũ, kỹ tóg ĕg mỹ e tí,” he ag tóg, Jesus mỹ.

24 Hã ra tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “Topĕ vỹ inh jĕnĕ, sỹ Israel ag tỹ há! he jé inhã, ũ tỹ Israel kãmĩ Topĕ vỹ mranh mũ ag tỹ,” he tóg, Jesus tí. Hã ra fi tóg tỹ fóg nĩ, hã kỹ tóg fi ve sór tũ nĩ.

25 Kỹ fi tóg ti tá jun mũ sir. Ti krĕm fi tóg grĩnh ke mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã mỹ inh jagãgtãn ke tũ?” he fi tóg.

26 Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “há tũ tóg nĩ, ã tỹ nén to vĩ mũ ti,” he mũ. “Ĕg krĕ jamĩ vỹ tỹ ĕg krĕ tũ nĩ, kỹ ĕg tóg cachorro mỹ fón vãnh nĩgtĩ, ĕg krĕ jamĩ ti,” he tóg, Jesus tí.

27 Kỹ fi tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra cachorro sĩ ag tóg ĕmĩ mru ĕn ko tí, mesa krĕm,” he fi tóg, Jesus mỹ. “Hã kỹ inh kósin fi tỹ há! hemnĩ, ĕg tỹ tỹ cachorro ĕn ri ke nỹtĩ kỹ,” he fi tóg, Jesus mỹ.

²⁸Kỹ tóg ùn týtá ěn fi mý: “inh ki rã tãví han ja ã tóg nĩ,” he mũ. “Hã kỹ sóg ã mý han mũ, ã tỹ inh mý nén to ví mũ tag,” he tóg fi mý. Ti tỹ tag tó kỹ fi kósín fi tóg há’ he mũ, hora ěn kã.

Jesus tỹ ùn e ag tỹ há’ he

²⁹Kỹ Jesus tóg cidade tá kãkütê kỹ (tóg) goj nig fyr jagma tí mũ, nig tỹ Galiléia ěn fyr jagma. Kỹ tóg pãnónh to tãpřy mũ, kỹ tóg nĩ mũ. ³⁰Kỹ ùn tỹ hěn ri ke ag vỹ junjun mũ, ùn kagyga ag ke gé, ùn kãnhgrĩ ag ke gé, ùn tĩg vãnh ag ke gé, ùn kaga ù ag ke gé. Ti ki ag tóg junjun mũ, kỹ tóg ag tỹ hághá’ he kãn mũ. ³¹Kỹ tóg vãnh kar ěn mý e tí, ag tỹ tag ven kỹ. Ûn ví vãnh ag tóg ví há nýtĩ, ùn kónhgrĩ ag tóg mũ há nýtĩ, ùn kyvó ag tóg ěvãnh há nýtĩ. Kỹ ag tóg Topê mý ví há han mũ sir, Israel ag.

Jesus tỹ ùn e ù jěn mãn

(Mc 8.1-10)

³²Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tí ag jé prêr mũ. Kỹ tóg ag mý: “inh mý ag tóg jagãgtar nýtĩ, ùn e tag ag,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg mũ ěg mré. Hã ra ag tóg vėjěn ve ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg sý ag jęg tũ ra ag jěgně jãvãnh tí, ag jamã ra. Ag mũn kỹ ù ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kỹ,” he tóg.

³³Kỹ ti mré mũ tí ag tóg ti mý: “ki ti ěmã tũ nĩ, ki ti ga kórég nĩ,” he mũ. “Ěg hỹn hě tá vėjěn venh mũ, ěg tỹ ùn e tag ag jěn jé?” he ag tóg ti mý.

³⁴Kỹ Jesus tóg ag mý: “ẽmĩ tỹ hě ri ke nỹ ki nýtĩ ge?” he mũ. Kỹ ag tóg: “ũ tỹ 7 (ke) vě, kãkufár pipir ke gé,” he mũ.

³⁵Kỹ tóg ùn e ag mý tó, ag tỹ nĩgnĩ kỹ nýtĩ jé, ga kri. ³⁶Kỹ tóg ẽmĩ tỹ 7 (ke) mãg mũ, pirã mré, kỹ tóg to Topê mré ví mũ. Kỹ tóg vãnh kãkénh mũ, ẽmĩ ti. Kỹ tóg ã mré mũ tí ag mý vin mũ, ag tỹ vãnh kar mý kã vãnh ken jé. Kỹ ag tóg kã vãnh ken mũ mũ. ³⁷Kỹ ag tóg ko kãn mũ, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ. Kre tỹ 7 (ke) ěn fãn tóg mũ sir, ẽmĩ kén ti, Jesus mré mũ tí ag tỹ génh kỹ. ³⁸Û tỹ ko mũ ag vỹ ù tỹ 4 mil (ke) nýtĩ, ag tãví, ùn týtá mré tó tũ, ag krě mré tó tũ. Hã ra fag tóg tá e nýtĩ gé.

³⁹Kỹ Jesus tóg ag jěgněg mũ sir, ag jamã ra. Kỹ tóg canoa ki rã mũ sir, ẽmã tỹ Magadã tá ga ra tĩg jé, ã mré mũ tí ag mré.

Ag tỹ Jesus mý milagre to ví

(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 ¹Kỹ Fariseu ù ag tóg Jesus tá junjun mũ, Saduceu ag mré hã. Ag tỹ ón kỹ ti ki jěmě sór vě, ag tỹ kar ti kato ví jé. Kỹ ag tóg ti mý milagre to ví mũ. Ag tỹ ti jykre to: “Topê jykre mý vỹ?” he sór vě. ²Hã ra Jesus tóg ag mý: “ta to jykrén há ãjag nýtĩ, ẽmé to ke gé,” he mũ. “Rãkãnh kỹ ãjag tóg kãnhkã ki ěvãnh tí. Rãren kỹ ãjag tóg: “ẽmãn ke vě,” he tí. ³Kỹ kusã ki ãjag tóg kãnhkã ki ěvãnh tí gé. Kãnhkã pũr kỹ ãjag tóg sir: “ta vỹ kutěnh mũ, kãnhkã vỹ pũr mũ,” he tí. Tó há han ãjag tóg tí, rãre ve kỹ, kãnhkã pũr ven

kỹ ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ sỹ nén han mũ vég mũ ra. Hã kỹ ãjag tóg: “Topẽ jykre mỹ vỹ?” he tí. ⁴Kórég ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ Topẽ ki ge jãvãnh nỹtĩn kỹ. Ủri ke kar vỹ ãjag ri ke kórég nỹtĩ. Milagre venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Vãsỹ Topẽ vĩ tó tí ù tóg nĩgĩ, hã vỹ: Jonas, he mũ. Jonas tỹ nén ve ja ri ke hã ve jé ãjag tóg ke mũ, ủri,” he tóg, Jesus ti. Kỹ tóg ag ré kỹ tí mũ sir.

Fermento to comparação ù

(Mc 8.14-21)

⁵Kỹ tóg ã mré mũ tí ag mré tí mũ, goj nig kafã ù ra. Ag tỹ kafã ù tá junjun kỹ ag tóg êmĩ to jykrén mũ sir, Jesus mré mũ tí ag. Kã jatun kỹ ag tóg nỹtĩ ja nĩ, kỹ tóg tũ tí sir, êmĩ ti. ⁶Kỹ Jesus tóg ag kanhrãn mũ. “Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) ke gé,” he tóg mũ, Jesus ti.

⁷Kỹ ag tóg jagnẽ mré vĩ mũ sir, Jesus vĩ tag to. “Ti tỹ ẽg tỹ pão mãg tũ ẽn tó hỹn,” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ.

⁸Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén tó mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ tó mãn mũ. “Inh ki ge há han tũ ãjag tóg nĩ ver,” he tóg. “Hã kỹ ãjag tóg jagnẽ mỹ: pão tũ, he mũ. ⁹Ver tóg ãjag tỹ to jykrén tũ tí! Pão tỹ 5 (ke) ẽn mĩ êkrén nĩ. Ủ tỹ mil tỹ 5 (ke) ag tóg ko kãn, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ sir. ¹⁰Kỹ tóg ag mỹ: “jo pão tỹ 7 (ke) ẽn ti. Ủ tỹ mil tỹ 4 (ke) ag vỹ kó, hã ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãn?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ gé sir. ¹¹Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ inh vĩ to jykrén nĩ,” he mũ. “Pão tó tũ sóg nĩ. Fermento pẽ tó tũ sóg nĩ. To jykrén há han nĩ, ha mẽ. Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ gé, he sóg mũ ãjag mỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹²Kỹ ag tóg to jykrén há han mũ sir vãhã. Ti tỹ fermento pẽ tó pijé! Ti tỹ Fariseu ag jykre tó ja vẽ, Saduceu ag jykre ke gé. Ag jykre hã to tóg: “ẽn kamẽg nĩ,” he ja nĩ, Jesus ti.

Pedro tỹ Jesus kãmén

(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³Kỹ Jesus tóg cidade tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra tí mũ, ti mré mũ tí ag mré. Kỹ tóg ag mỹ: “tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ,” he mũ. “Kỹ ag iso hẽ ri ke tí?” he tóg mũ, ag mỹ.

¹⁴Kỹ ag tóg ti mỹ. “ũ ag tóg ã to: João Batista vẽ, he tí,” he mũ. “Jãvo ù ag tóg: Elias vẽ, he tí, ã to. Jãvo ù ag tóg: Jeremias vẽ, he tí gé, jãvo ù ag tóg: Topẽ vĩ tó tí ù vẽ, he tí gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mỹ.

¹⁵Kỹ tóg ag mỹ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tí, iso?” he mũ.

¹⁶Kỹ Simão Pedro tóg ti mỹ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mũ. “Topẽ kósin vỹ tỹ ã nĩ. Topẽ vỹ rĩr nĩ, kỹ ã hã vỹ tỹ ti kósin nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

¹⁷Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Simão!,” he mũ, “João kósin!,” he tóg. “Èprã ke tỹ ã mỹ tó pijé!,” he tóg. “Inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ ã mỹ tó vẽ, isỹ tỹ ti kósin nĩ ti. Hã kỹ tóg ã ve há han mũ, Topẽ tí,” he tóg, Pedro mỹ. ¹⁸“Ha mẽ, tỹ ã Pedro

nĩ, hã vỹ: pó, he mũ. Pãró tag kri sóg isũ han mũ, tỹ ãn ri ke ãn, hã vỹ: ã tỹ ag mỹ inh vĩ tó tũgrĩn ag tóg inh ki genh ke mũ, he mũ. Kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ tỹ igreja ri ke nỹtĩ. Ag fár tỹ tũ' he mũ ra ag tóg rĩnrĩr mãn ke mũ. Tũ' henh ke tũ ag nĩ. ¹⁹Ëprã ke ag vỹ kanhkã ra mũnh mũ, ã vĩ ki. Jãnkã ri ke ti nĩ, kanhkã ra ge jafã ti, kỹ sóg ã hã mỹ ti nón jafã ti fig mũ sir, ti chave ti. Kỹ ã tỹ ù mỹ: “kanhkã ra tĩg ke tũ ã tóg nĩ,” hen kỹ tóg ra tĩg ke tũ nĩ. Kỹ ã tỹ ù mỹ: “kanhkã ra ã tóg tĩg ke mũ,” hen kỹ tóg ra tĩg ke mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

²⁰Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti kãmén tũ nĩ jé ver. “Ker ù mỹ sỹ tỹ Cristo nĩ tó hê!” he tóg mũ ag mỹ.

Jesus tỹ ã ter ke tó vén
(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹Kỹ tóg ag mỹ ã jagtar ke kãmén nĩ nĩ. ã mré mũ tĩ ag mỹ tóg komẽr hã tó mũ. “Kãnhmar sóg Jerusalém ra tĩg mũ ha,” he tóg mũ. “Tã sóg hã ra jagtar ke mũ. Kófa ag vỹ iso kórég nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topẽ vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vẽ, kỹ sỹ kurã tãgtũ ki rĩr mãn ke vẽ,” he tóg, Jesus ti.

²²Kỹ Pedro tóg ti pin kỹ ti mré vĩ mũ, ti tỹ tag to jykrén tũ nĩ jé. “Senhor,” he tóg, “Topẽ jé ã jy nĩgã, ã tỹ ã jagtar ke tag vég tũ nĩ jé,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²³Hã ra Jesus tóg vësỹjãm êvãnh kỹ ti mỹ vĩ tar han mũ sir, ti to jũ kỹ. “Kutĩg, Satanás,” he tóg, Pedro mỹ. “Isỹ Topẽ vĩ mranh han sór ã tóg mũ,” he tóg. “ã pi(jé) Topẽ jykre tó mũ! Ëprã ke jykre vẽ, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

²⁴Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vĩ mãn mũ. “ãjag tỹ inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ tãvĩ hã han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vemnĩ. Vẽnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kỹ,” he tóg. ²⁵“ãjag tỹ ãjag jykre hã han kỹ ãjag tỹ nũgme ki vár ke vẽ. Jãvo ãjag tỹ isũgrĩn ãjag jykre tovãnh kỹ ãjag krenkren ke vẽ, ãjag kãgter ke mũ (hã) ra. ²⁶Hẽn ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, hã ra ãjag kuprĩg vỹ vãfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. Ëg tỹ ne tỹ ãg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ãg tỹ ti ve mãn jé,” he tóg. ²⁷“Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ. Kãtĩg mãn jé sóg ke mũ, kanhkã tá, isỹ jẽgnẽ jafã ag mré, inh jóg tỹ isỹ ùn mág han ti kỹ. Kỹ sóg vẽnũ kar mỹ ãjag tỹ nén han ja kaja ãn ven ke mũ. ²⁸Ha vé, ki hã sóg tó mũ. ãjag kãmĩ ù ag tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, ãjag ter ke to hã, tag ki ãg mré nỹtĩ ù ag. Ëprã ke fi kósin ãn ve jé ag tóg ke mũ, ti tỹ tỹ pã'i nĩ ti. Inh hã vẽ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus t̄y Moisés mré Elias mré vēmén

(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 ¹Kar kurã t̄y 6 (ke) t̄ug k̄y Jesus tóg ag m̄y: “mũ n̄y, vyr m̄y,” he mũ. Pedro m̄y tóg ke mũ. Tiago m̄y ke gé, ti jãvy t̄y João m̄y ke gé. Ag hã mré tóg t̄i mũ, pãnónh ra. ²K̄y tóg ag jo vènh ve ù han mũ sir, k̄y ti kakã tóg kókov n̄i. Rã ri ke tóg n̄i, ti kakã ti. Ti kur v̄y kópréj n̄i gé, jèngrê ri ke. ³K̄y vãhã Moisés tóg ag m̄y vènh ven mũ sir, Elias ti ke gé. Jesus mré ag tóg vēmén mũ. ⁴K̄y Pedro tóg Jesus m̄y: “Senhor,” he mũ. “Tag ki tóg sér t̄i,” he tóg. “Èg m̄y pãjó tãgtũ han mũ!, ã m̄y!, Moisés m̄y!, Elias m̄y ke gé?” he tóg, Pedro ti, Jesus m̄y.

⁵Pedro t̄y ver vēmén mũ ra kanhkã góg kókov tóg ag kri r̄um ke mũ. K̄y vènh v̄i tóg mẽ há! he mũ, kanhkã góg kãtã, k̄y tóg: “inh kósin pir hã vè,” he mũ. “Ti v̄i jēmē ra,” he tóg, Topē ti.

⁶K̄y Jesus mré mũ t̄i ag tóg mēg mũ, k̄y tóg ag m̄y e t̄i. Ag m̄y e t̄in k̄y ag tóg m̄ug ke mũ sir. ⁷K̄y Jesus tóg ag to kãt̄ig k̄y ag mēg mũ sir, ã n̄igé t̄y, k̄y tóg ag m̄y: “n̄ign̄i ra,” he mũ. “Mũmēg t̄ug n̄i,” he tóg mũ.

⁸K̄y ag tóg m̄i èvãnh mũ, hã ra ag tóg Jesus hã vég mũ. Ti mré vēmén mũ ag ve m̄an tũ ag tóg n̄i, kanhkã tá kãmũ èn ag.

⁹K̄y ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Ag m̄un k̄y Jesus tóg ag m̄y: “ker ù m̄y tó hē!,” he mũ. “Ajag t̄y ùri nén vég mũ tag tó t̄ug n̄i ver,” he tóg. “S̄y iser ja tá v̄yn ke kar hã kãmén n̄i,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰K̄y ti mré mũ t̄i ag tóg ti m̄y: “hã ra Topē v̄i to professor ag tóg Elias tó ti,” he mũ. “Kãt̄ig jé tóg ke mũ n̄eji, Cristo kãt̄ig ke to hã, Elias ti. Hã m̄y!” he ag tóg mũ, Jesus m̄y.

¹¹K̄y tóg ag m̄y: “h̄y,” he mũ. “Kãt̄ig jé tóg ke mũ m̄yr, nén kar han m̄an jé, Elias ti. ¹²Ha mẽ, kãt̄ig ti huri. Hã ra ag tóg ti ki kagt̄ig ja n̄yt̄igt̄i. Hã k̄y ag tóg ti vóg kónãn ja n̄igt̄i, ag t̄y ti vóg kónãn sór k̄y. Hã k̄y èprã ke fi kósin èn tóg, inh hã tóg ag tugr̄in jagtar ke mũ gé, ag t̄y inh vóg kónãn ken k̄y,” he tóg, Jesus ti.

¹³K̄y ag tóg vãhã ti t̄y nén tó mũ to jykrén mũ, ti mré mũ t̄i ag. “João Batista to ke ja vè, èg kygpég t̄i èn to ke ja vè, hã v̄y: Elias, he mũ, ti t̄y Elias èn ri ke ja n̄in k̄y,” he ag tóg mũ sir, Jesus mré mũ t̄i ag.

Jesus t̄y kyrũ t̄y há! he

(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)

¹⁴K̄y ag tóg vènh e èn tá junjun mũ sir. K̄y ù tóg Jesus to kãt̄i mũ, ag kãm̄i ù. Ti krēm tóg gr̄inh ke mũ, ã jakr̄i t̄y, k̄y tóg ti m̄y: ¹⁵“Senhor,” he mũ. “Inh kósin jagãgtãn n̄i,” he tóg. “Ter t̄i tóg n̄igt̄i, to tóg jagtar tãv̄in t̄i. Kejèn tóg p̄i ki kutē t̄i, ter t̄i èn han k̄y, kejèn tóg goj ki kutē t̄i,” he tóg. ¹⁶“K̄y sóg ã mré mũ t̄i ag m̄y ti ven ja n̄igt̄i, ag t̄y ti t̄y há! he jé, hã ra ag tóg ti t̄y hē ri ke tũ n̄i,” he tóg, Jesus m̄y.

¹⁷Kỹ Jesus tóg ti mý: “ājag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Jykre pãno ājag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ājag mré tĩnh ke mũ!? Kysã tỹ hẽn ri ke ki inh hỹn ājag to fe tĩnh mũ!?” he tóg. “Inh mý ti pére kãtĩg,” he tóg, Jesus ti, ti panh mý.

¹⁸Ag tỹ ti mré kãmũ kỹ Jesus tóg ti jagrẽ mý vĩ jũ han mũ sir, ti tỹ ti tovãnh jé. Kỹ tóg vèsýmér ti ki kãkutẽ mũ sir, kỹ tóg há! he mũ vãhã, kyrũ ti.

¹⁹Kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ sór mũ. Vyr mý ag tóg Jesus mý: “ẽg ne tóg ti tỹ há! he ja tũ nĩ,” he mũ. “Hẽ ri ken kỹ hỹn?” he ag tóg mũ, Jesus mý.

²⁰Kỹ tóg ag mý: “ājag tỹ inh ki ge tũ nỹtĩ tugnĩn ke vẽ, ājag tỹ inh vĩ kri fig tũ tugrĩn ke vẽ,” he mũ. “Ha mẽ, ājag tỹ inh ki ge sĩ han kỹ nỹtĩ ra ājag tóg pãnónh tag mý: “ha tag ra tĩg,” he há nỹtĩnh mũ vẽ. Ājag tỹ pãnónh mré vĩ kỹ tóg tĩg ke mũ vẽ, ha mẽ, ājag tỹ inh ki ge sĩ nỹtĩ ra. Ka tỹ mostarda fy vĩ sĩ tãvĩ nĩ. Ājag tỹ inh ki ge sĩ nỹtĩ ra, ka tỹ mostarda fy sĩ ẽn ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩnh mũ vẽ. Kỹ ājag tóg pãnónh tĩn há nỹtĩnh mũ vẽ. Nén kar han há ājag nỹtĩnh mũ vẽ, ājag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ra.

²¹Hã ra vẽnh jagrẽ kórég tỹ ge kutẽm tóg jagy nĩ. Topẽ mré ẽg tóg vĩnh ke mũ, kỹ ẽg tóg ti mré vĩ kỹ vãkrenh ke mũ gé, nén ù ko tũ jé ẽg tóg ke mũ, kỹ tóg vãhã kutẽnh mũ, vẽnh jagrẽ kórég tỹ ge ti,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã ter ke tó mãn

(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)

²²Tag kar kỹ ag tóg ga tỹ Galiléia tá nỹtĩ. Kỹ Jesus tóg ag mý: “ẽprã ke fi kósĩn vỹ jagtar nĩnh mũ. Inh hã vẽ,” he mãn mũ. “Èprã ke ag vỹ ājag tỹ isỹ nén han sór mũ ẽn han ke mũ. ²³Ag tỹ isén ke vẽ. Ag tỹ isén kar kỹ sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg kỹ,” he tóg, Jesus ti. Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ tóg ag mý e tãvĩ tĩ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ imposto kajãm

²⁴Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ (ag tóg) cidade tỹ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Kỹ imposto kaja mãng tĩ ag tóg Pedro mý vĩ mũ, Topẽ jo ãn jé imposto mãng tĩ ag. Imposto ẽn kaja hã vỹ: jãnkamy régre, he mũ. Pedro mý ag tóg: “ājag Senhor mý kajãm tũ nĩgtĩ!?” he mũ.

²⁵Kỹ tóg ag mý: “vó, kajãm ti tĩ,” he mũ. Kỹ tóg ã ãn tá jun mũ sir, Pedro ti. Kỹ Jesus tóg ti mý vĩ mũ, imposto to, hã ra Pedro tóg ti mý nén ù tó ja tũ nĩ ver. Kỹ Jesus tóg ti mý: “Simão!,” he mũ. “Pã! ag mý ã mý: “ha imposto kajãm,” he ja tũ nĩ?” he tóg, Jesus ti. “Tag to jykrén, ha mẽ. Ag mý ājag krẽ mý: “kajãm nĩ,” henh ke mũ! ājag mré ke tũ ag mý, vó?” he tóg, Jesus ti, Pedro mý. ²⁶Kỹ Pedro tóg ti mý: “ājag mré ke tũ ag mý ag tóg: “kajãm nĩ,” he tĩ,” he mũ. Kỹ Jesus tóg ti mý: “hỹ, hã vẽ,” he mũ. “Kỹ ag krẽ hỹn kajãm ke tũ nĩ vẽ. ²⁷Hã ra ag tóg ẽg to jykrén kónãn sór mũ, ẽg tỹ kajãm tũ to, ẽg tỹ tỹ Topẽ mré ke nỹtĩ ra. Ag tỹ ẽg to jykrén kónãn sór kỹ ẽg hỹn tóg kajãm ke mũ, Topẽ jo ãn jé imposto ẽn, ẽg tỹ tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ ra, Israel krẽ ke gé.

Hã kÿ pirã sygsam tÿg, nig ên tá. Sygsam kÿ jê kÿ ã tóg pirã kãgmÿnh mÿ. ã tÿ ùn kãgmÿ vén mÿ ên jênky tugnÿm nÿ. Jãnkamy vÿ kãkã nÿ, ti jênky kãkã, ã tÿ êg jo kajãm jé, ã jo, ijo ke gé,” he tóg, Jesus ti. Kÿ Pedro tóg tí mÿ sir. Jãnkamy vég tóg mÿ sir. Kÿ tóg tÿ imposto kajãm tí mÿ, Pedro ti.

Û tÿ êg kãfór nÿ

(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 ¹Kejên Jesus mré mÿ tí ag tóg ti mÿ vÿ mÿ, kÿ ag tóg: “kejên êg tóg Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿ venh ke mÿ,” he mÿ. “Êg tÿ ti ve kÿ ù tÿ hê nÿ hÿn êg kãfór kar nÿ?” he ag tóg, Jesus mÿ. ²Kÿ Jesus tóg gÿr ù jé prêr mÿ, kÿ tóg ag kuju kã ti fêg mÿ, gÿr ti. ³Kÿ tóg ag mÿ tag tó mÿ, ha mê. “Gÿr ri ke han nÿ, ãjag tÿ Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿ ve sór kÿ, ke tũ nÿ (mÿ) ra ãjag tóg venh ke tũ nÿ. Hã kÿ ãjag jykre tovãnh nÿ, gÿr jykre han jé,” he tóg. ⁴“Gÿr pi(jé) ùn sanh kãfór sór nÿ'. Kÿ ti ri ke han nÿ. Jagnê kãfór nÿ sór tũg nÿ. “Ûn sÿ vÿ tÿ inh nÿ, gÿr ri ke vÿ tÿ inh nÿ,” hemnÿ, ãjag tÿ kar kÿ tÿ ùn mág kãfór kar nÿtÿ jé, Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿn kÿ,” he tóg. ⁵“Ãjag hã vÿ tÿ inh mré ke nÿtÿ. ãjag tÿ inh mré ke nÿtÿn tugnÿn gÿr tÿ ge jê'lÿn nÿ, to há nÿtÿmni, isugrÿn. ãjag tÿ isugrÿn ù tÿ ge to há nÿtÿn kÿ ãjag tóg iso há nÿtÿ gé,” he tóg, Jesus ti.

Inferno ki kutê mÿ vÿ jagy pê nÿ

(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶“Ûn sÿ tag tóg inh ki rã kÿ jê. Kejên ù tóg ùn sÿ tÿ inh vÿ mranh han sór mÿ. Ên jykre vÿ kórég tâvÿ nÿ. Ên hã mÿ tóg há nÿnh mÿ vê, ù tÿ pó mág tÿ ti nunh to sa kÿ goj nig ki ti fón jé, ti tÿ goj ki ter jé. Jagy tâvÿ tóg tí, ù tÿ gÿr tÿ isovãnh han kÿ,” he tóg, Jesus ti. ⁷“Topê vÿ ag ve kónãn pê han ke mÿ, ag tÿ ù tÿ iso há nÿtÿ ag krÿn kónãn kÿ. Ag tÿ ag krÿn kónãn kÿ tóg ag tÿ inh vÿ mranh ha mê tí. Û tÿ hên ri ke ag tóg ag krÿn kónãn tí. Hã ra ag tóg to jagãgtar tâvÿ han ke mÿ gé. Topê vÿ ag ve kónãn pê han ke mÿ, ag tÿ ù krÿn kónãn kÿ,” he tóg, Jesus ti.

⁸“Ã tÿ nén ù vóg kÿ Topê vÿ mranh kÿ ã nÿgnó kÿm nÿ, ã tÿ ke mãn tũg jé. ã tÿ hê kã tá tÿg kÿ Topê vÿ mranh kÿ ã pên kÿm nÿ, ã tÿ ke mãn tũg jé. Jagy ti nÿ, ã nÿgnó pir ti, ã tÿg vãnh ti ke gé. ã tÿ nÿgnó régre ra nũgme ki kutê kÿ tóg jagy kãfór nÿ, ã tÿ pên régre ra inferno ki kutên kÿ, pÿ nhyr vãnh ên ki kutên kÿ mÿr. ã tÿ rÿr krÿg ja tũ venh ke tóg hã ra há tí,” he tóg. ⁹“Ã tÿ nén ù ki vê'lÿ kÿ Topê vÿ mranh kÿ ã kanê ù nám nÿ, ã tÿ ke mãn tũg jé. Jagy ti nÿ, ã kyvó ti. ã tÿ kanê régre ra nũgme ki kutê kÿ tóg jagy kãfór nÿ, ã tÿ inferno ki kutên kÿ, ã tÿ pÿ nhyr vãnh ên ki kutên kÿ. ã tÿ rÿr krÿg ja tũ ên ve kÿ tóg hã ra há tí,” he tóg, Jesus ti.

Carneiro vãfor to comparação

(Lc 15.3-7)

¹⁰“Hã kÿ gÿr to é he tũg nÿ. Û tÿ ag ki rÿr mÿ ag vÿ kanhkã tá nÿtÿ, mÿr, ha mê. Topê tÿ jêñê jafã ù ag vê, ù tÿ gÿr ag ki rÿr mÿ ag. Inh jóg mré ag

tóg nýtí, ti vég ag tóg nýtí, ù tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Hã kỹ gĩr ag to é he tũg nĩ. ¹¹Tỹ sóg ěprã ke fi kósın nĩ. Ûn vãgfor mũ ěn ag krenkren han hã jé sóg jun ja nĩ, mỹr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

¹²“Tag to jykrén nĩ. Û tóg carneiro tỹ 100 (ke) tỹ mẽg nĩ. Kejĕn ti mẽg pir tóg vãfor ja nĩ. Kỹ tóg ùn pir ěn kanĕnh tĩ mũ sir, ti jãvãnh tĩ tóg mũ sir. Ti mẽg e ěn tóg pãnónh tá nýtí. Ag ré kỹ tóg tĩ mũ sir, ùn vãfor mũ ěn jãvãnh jé, ùn pir ěn ti. ¹³Kỹ tóg ti vég mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ sér pĕ tĩ sir, ha mẽ. Ti mẽg e ěn tóg ti mỹ há nýtí, ù tỹ 99 (ke) ěn. Hã ra ti tỹ ùn pir ěn ve mãn kỹ tóg ti mỹ há tãvĩ nĩ sir, ùn e ěn tỹ ti mỹ há nýtí kãfór. Kỹ ti fe tóg mrin ke mũ. ¹⁴Hã kỹ tóg Topĕ mỹ kórég nĩ, ùn sĩ pir vãfor kỹ, ti kren tũ nĩn kỹ, gĩr sĩ pir mỹr. Topĕ pi(jé) tag to há nĩ!, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

Ĕg mré ke ù tỹ Topĕ vĩ mranh

¹⁵“Kejĕn ã régre vỹ Topĕ vĩ mranh mũ. Kỹ ti venh tĩg nĩ, ã tỹ ti mré vĕmén jé, to. Vyrmỹ ti mré vĕmén vĕn nĩ. Hĕn ri ke mũn tóg ã vĩ jĕmĕnh mũ, kỹ ã tóg ti kren han mũ sir, ã régre ti. ¹⁶Ti tỹ ã vĩ jĕmĕ sór tũ nĩn kỹ ù mỹ: inh mré ti jyvĕn tĩg, hemnĩ, ùn pir mỹ, ke tũ nĩ kỹ ùn régre ag mỹ. Kỹ ti mré vĕmén mãn nĩ, ag rĩnve, ag tỹ ã tỹ ti mré vĩ mẽ jé. ¹⁷Ti tỹ ãjag vĩ mẽ sór tũ nĩn kỹ venh kar mỹ tómnĩ sir, inh mré ke kar ag mỹ. Ti tỹ venh kar vĩ mẽ sór tũ nĩn kỹ ti mré vĩ mãn tũg nĩ sir. “Topĕ vĩ ki kagtĩg ti nĩ, fóg kórég ag ri ke ti nĩ,” hemnĩ ti to. “Topĕ vĩ mranh sór ti mũ, governo mỹ jãnkamy mãg tĩ ag ri ke,” hemnĩ ti to. ¹⁸Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ, ha mẽ. ãjag tỹ tag ki ù mỹ: “kanhkã venh ke tũ ã tóg nĩ,” hen kỹ tóg venh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ù mỹ: “kanhkã ve jé ã tóg ke mũ,” hen kỹ tóg venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹“Ha mẽ, sỹ ãjag mỹ nĕn tónh ke mũ ti. Kejĕn ãjag kãmĩ ùn régre ag tóg nĕn ù to jykrén, ag tỹ Topĕ mỹ nĕn to vĩ jé. Kỹ ag tóg ti mỹ nĕn to vĩ mũ sir. Tỹ ag ěprã ke nýtí, hã ra ag tóg Topĕ mỹ nĕn ù to vĩ mũ. Kỹ inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ nĕn to vĩ mũ ěn ti,” he tóg. ²⁰“Kejĕn ãjag kãmĩ ùn régre ag vỹ iso vĕmén tĩ, kejĕn ùn tãgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg vĕnhmãn kỹ nýtí. Kỹ sóg ag mré nĩ nĩ sir, ag tỹ inh vég tũ ra. Hã kỹ Topĕ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ ti mỹ nĕn to vĩ mũ ti,” he tóg, Jesus ti.

Û camarada kórég to comparação

²¹Kỹ Pedro tóg ti to kãtĩg kỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Kejĕn inh régre tóg venh jykre pãno han ja nĩ. Kỹ inh mỹ ti mỹ venh pãte fón e han mũ? Vĕnh pãte fón tỹ hĕ ri ke nỹ hỹn há nĩnh mũ? Ke tỹ 7 (ke) mỹ há nĩ?” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²²Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Vĕnh pãte fón tỹ 7 (ke) vỹ pir nĩ,” he tóg. “Vĕnh pãte fón tỹ 70 tỹ 7 (ke) vỹ pãgsĩ nĩ,” he tóg. ²³“Ha vé, ù tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pãlĩ nĩ to comparação ù vĕ, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Pãlĩ mág ri ke ti nĩ. Camarada e ti nĩ, pãlĩ mág ěn ti. Kỹ tóg kejĕn ag tũ ve sór mũ, ag tỹ ti mỹ név(e) ti. ²⁴Kỹ tóg vég mũ. Hã ra ti camarada ù tóg ti

mỹ név(e) mág jě, hã vỹ: 10 mil (ke), he mũ. ²⁵Hã ra ti tỹ ne tỹ kajãm ke tóg tũ tĩ, kỹ ti patrão vỹ ti fón sór mũ, jãnkamy to, ti prũ fi ke gé, ti krê ke gé, ti tũ kar mỹr, ti tỹ ã kaja to ã név(e) kajãm jé. ²⁶Hã ra tóg ti mỹ jagy tĩ, kỹ tóg ti krêm grĩnh ke kỹ ã jakrĩ tỹ jě mũ. Ti krêm grĩnh ke kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ver isovãnh sĩ han, kajãm jé sóg (ke) mũ vãhã,” he tóg.

²⁷Kỹ ti patrão tóg ti jagãgtãn mũ sir, ã camarada ti, kỹ tóg ti tovãnh mũ. Ti mỹ tóg ti név(e) tỹ tũ! he mũ. “Ha tĩg, jatun mỹ,” he tóg mũ sir. ²⁸Kỹ ti camarada ên tóg tĩ mũ sir. Kỹ tóg ã mré camarada ù vég mũ sir. Ti ki tóg név(e) sĩ jě, cruzeiro pir mỹr. Kỹ tóg ti mãng mũ sir. Ti nunh kã tóg ti kãgũg mũ, kỹ tóg ti mỹ: “inh mỹ kajãm, ã név(e) ti,” he mũ, ùn név(e) mág ja ên ti, ù tỹ ã mỹ név(e) sĩ ên mỹ.

²⁹Kỹ tóg ti krêm grĩnh ke kỹ ã jakrĩ tỹ jě mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “ver isovãnh, vãhã sóg kajãm kãn ke mũ ha,” he mũ.

³⁰Hã ra tóg mẽ jãvãnh nĩ. Kỹ tóg vễse jafã kãtã ti fón mũ sir, ti tỹ ti mỹ kajãm jé, ti név(e) ti. ³¹Hã ra ti mré camarada ù ag vỹ vég mũ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Kỹ ag tóg ãjag patrão mỹ tó kãn mũ sir, ti tỹ nén han mũ ti. ³²Kỹ ti patrão tóg ti jé prěr mũ sir. Kỹ tóg ti to jũ mũ. “Jykre kórég pẽ han ã,” he tóg. “Ã név(e) mág tỹ sóg tũ! he vễ, ã tỹ inh mỹ to vĩn kỹ. ³³Kỹ ã tỹ ã mré camarada ên jagãgtãn ke vễ vễ, isỹ ã jagãgtãn ri ke,” he tóg. ³⁴Kỹ tóg ti to jũ mág han mũ sir, ti patrão ti. Kỹ tóg ti ség mũ. Ag mỹ tóg: “ha ti vóg kónãn,” he mũ gé, ti tỹ ã patrão mỹ kajãm kãn jé, ti név(e) mág ên ti,” he tóg, Jesus ti.

³⁵“Hã han jé tóg ke mũ, inh jóg tỹ kãnhkã tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag régre ag mỹ vễnh pãte fón pẽ han sór tũ nĩn kỹ, ag tỹ kygnẽ ja ti,” he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ ěg prũ fón ke tũ

(Mc 10.1-12)

19 ¹Kỹ Jesus tóg tó kãn ja nĩ, ti tỹ ag mỹ nén tó sór mũ ti. Kỹ tóg Galiléia tá kãkutẽ kỹ goj tỹ Jordão mãra tĩ mũ sir. Israel ag jamã ù vễ gé. ²Kỹ ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. Kỹ tóg tá ag kygtãg kãn mũ sir.

³Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kỹ ti vễme mẽ sór vễ, vễnh prũ ke fón to. Kỹ ag tóg ti mỹ: “mỹ ěg tỹ nén ù ù to ěg prũ fag fón jé há nĩ?” he mũ.

⁴⁻⁵Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ. “Topẽ vĩ rá ki vemnĩ,” he tóg. “Tã tóg rãn kỹ nĩ, Topẽ tỹ nén han mũ ti. Ti tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hã kỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Hã kỹ ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh ré kỹ tĩnh mũ, ã mỹnh fi ré kỹ ke gé. Á prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tỹ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré,” he tóg, Topẽ ti. ⁶Hã kỹ fag tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ùn régre nỹtĩ! Hã kỹ fag tỹ vễnh kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ùn pir han vễ mỹr,” he tóg, Jesus ti.

⁷Kỹ ag tóg ti mỹ ke mãn mũ. “Hã ra Moisés tóg ěg mỹ: “fi mỹ vễnh rá nĩm kar kỹ fi fón nĩ,” he ja nĩ. Ti tỹ ne jé ěg mỹ tag tó ja nẽ?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

⁸Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ,” he mũ. “Tag tó ja ti nĩ, ãjag mỹ, ãjag tỹ vễnh kãnhrãn sór tũ nỹtĩn kỹ, hã kỹ tóg ãjag mỹ: ha fi fón ge, he ja nĩ. Hã ra

Topẽ tóg tag han ja tũ nĩ, ti tỹ nén kar han ve ki. ⁹Hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ. ãjag tỹ ãjag prũ fi fón kỹ ù fi tỹ prũg mãn kỹ ãjag prũ tũ fi vẽ sir, ha mẽ. ãjag tỹ fi tỹ ù mré nỹ tugrĩn fi fón kỹ tag hã ne pãgsĩ nỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰Kỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg e tĩ, ti ví tag, hã kỹ ag tóg ti mỹ: “ge nĩn kỹ tóg tỹ ù nỹ, ãg prũg kỹ,” he mũ. “Ëg tỹ ãg prũ fi fón sór mũ ra fi fón tũ nĩn kỹ tóg vènhmỹ nỹ, kỹ ãg hỹn prũg sór tũ nĩ,” he ag tóg.

¹¹Kỹ tóg ag mỹ: “ũn pipir ag tóg tag han ke mũ,” he mũ. “Topẽ tóg ù ag mỹ: ha prũg tũg, henh ke mũ, ãn ag hã vỹ prũg ke tũ nĩ,” he tóg. ¹²“Û ag tóg kurĩ nỹtĩ, ag mur mũ kã. Kỹ ù ag tóg kurĩ nỹtĩ gé, ag tỹ ag grãfỹ kym kỹ. Kỹ ù ag tóg kurĩ ri ke nỹtĩ gé, ag tỹ Topẽ to jykrén kỹ, ag tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tugrĩn prũg sór tũ nỹtĩn kỹ. Û tỹ to jykrén mũ ãn jé to jykrén,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ gĩr ag to há nĩ
(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³Kỹ fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, ti tỹ ã nĩgé tỹ ag mẽ jé, ti tỹ ag to Topẽ mré ví jé. Hã ra Jesus mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to. ¹⁴Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ví tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Û tỹ ge hã vỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ pãlĩ nĩ ãn krẽm nỹtĩ nĩ,” he tóg. ¹⁵Kỹ tóg ag mẽgmẽ kãn mũ sir, ã nĩgé tỹ. Ag mẽgmẽ kãn kỹ tóg tá kãkutẽ mũ sir.

Kyrũ rico kãme
(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶Kỹ vãhã ù tóg ti tá jun mũ sir. Kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Hã ã tóg jẽ,” he tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Ti ve jé inh hỹn vènh jykre há tỹ hẽ ri ke han ke mũ?” he tóg.

¹⁷Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ ne jé inh ki vènh jykre há jẽmẽ sór nẽ?” he mũ. “Ûn pir tóg há nĩ, ha mẽ. Ti tỹ ãg jyvẽn ãn ki króm nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ ve sór kỹ,” he tóg.

¹⁸Kỹ tóg ti mỹ: “ti tỹ ãg jyvẽn tỹ hẽ ri ke nẽ?” he mũ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ti tỹ ãg jyvẽn tag hã vẽ, ha mẽ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, nén ù péju(g) tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ¹⁹ã nỹ mré ã jóg kamẽg nĩ, ã régre ki rĩr há han nĩ, ã tỹ vènh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he tóg, Jesus ti.

²⁰Kỹ kyrũ tóg ti mỹ: “tag kar ki sóg króm tĩ,” he mũ. “Kỹ ne nỹ hỹn ver inh mỹ tũ tĩ?” he tóg. ²¹Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ã tỹ vènh jykre há han sór kỹ tag han nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Á tũ kar vãm tĩg. Kỹ ùn jagãgtar ag mỹ vin, jãnkamy ti, kỹ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg, Jesus ti. ²²Kyrũ ãn tỹ ti ví tag mẽ kỹ tóg fe kaj han kỹ tĩ mũ sir. Ti tũ vỹ e nỹtĩ, hã kỹ tóg ti mỹ vènhmỹ tĩ.

²³Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ kãmén mũ sir. “Sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg ke mũ. Jagy ti nỹ, ùn rico tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pãlĩ nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁴“Hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mãn mũ. Cavalo pãnĩ sór vỹ préj

nor fīn kutē tū nī mýr,” he tóg. “Ti tý fīn kutē há nī ra tóg ver jagy tí vē, ūn rico tý ū tý kanhkā tá nī ěn tý tý ěg pā'i nī venh ke ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁵Ký tóg ti mré mū tí ag mý e tí, ti ví tag. Ký ag kanē tóg jur mū. “Ký ū hýn kren ke tū nī,” he ag tóg. ²⁶Ký Jesus tóg ag ki ěvānh mū, ký tóg ag mý: “ěprā ke ag vý vēsóg ki tá jun ke tū nī,” he mū. “Topē hā tóg ājag tý tá jun han ki kanhró nī, ti tý nén ū kar tý hē ri ken há nīn ký,” he tóg, Jesus ti.

²⁷Ký Pedro tóg ti mý: “ha vé,” he mū. “Nén kar ré ký ěg mū mū, ā mré. Tag to ěg hýn ne venh ke mū?” he tóg.

²⁸Ký Jesus tóg ag mý: “sý ke há vē, hā ký sóg tó mū,” he mū. “Inh mré ājag tóg mū mū. Tý sóg ěprā ke fi kósin nī. Kejēn sóg inh nīgja kri nīnh mū, isý vēnh kar jykre tugnȳm jé. Sīnvī inh nīnh mū, kurā ěn kā. Nén kar han mān jé sóg ke mū, kurā ěn kā. Ký ājag tóg ājag nīgja kri nīgnīg ký nýtīnh mū gé, nīgja tý 12 (ke) kri, ājag tý povo tý Israel kar jykre tugnȳm jé, povo tý 12 (ke) tag ag jykre,” he tóg. ²⁹“Jó ū tóg isugrīn ā jamā ré ký tí mū, ā kāke, ā jāvy, ā ve, ā panh, ā mýnh, ā japý ré ký tóg tí mū, inh jykre tugrīn. ěn vý tóg vēnh kato ā tý ěprā ré ký tīg ja ěn e ri ke venh ke mū, tag ki, ěprā. Ký tóg rīr krýg ja tū ěn venh ke mū gé,” he tóg. ³⁰“Jāvo tag ki ūn mág ū ag kāsir nýtīnh ke vē, tá tere ký, ký tag ki ūn kāsir ū ag tý tý ūn mág nýtīnh ke vē, tá tý pā'i nīnh ke vē,” he tóg, Jesus ti. Ti tý ag mý kanhkā jykre tó vē.

Uva ki rānhrāj tí ag to comparação

20 ¹Ký Jesus tóg ag mý: “ū tý kanhkā tá nī ěn tý tý ěg pā'i nī vý ge nī, ha mē,” he mū, to comparação han ký. “Patrāo ri ke tóg nī. Kusā ki tóg tí mū, 6 horas ki, camarada ag jāvānh jé, ag tý ti jakré ki rīr jé. ²Ký tóg ū ag vég mū sir. Ag mré tóg vēnh rānhrāj kaja to jykrén mū, hā vý: jānkamy pir, he mū, por dia kaja ti. Ký tóg ag mý: “ha ki rīr mūjěg,” he mū sir. ³Ký ag tóg mū mū. Hora tāgtū tūg ký, 9 horas ki tóg tīg mān mū, ū ag jāvānh jé gé. Ký tóg ū ag vég mū gé sir. Véké ag tóg ěmā kaju tá nýtī, rānhrāj tū ký. ⁴Ký tóg ag mý: “inh mý inh jakré ki rīr mūjěg,” he mū gé. “Kajām jé sóg ke mū, ti kaja tý,” he tóg. ⁵Ký ag tóg mū mū.

Hora tāgtū ū tūg ký, meio dia ki tóg ū ag jāvānh tīg mān mū, 3 horas ki tóg tīg mān mū gé. Ag ve ký tóg ag mý ke mū gé, ký ag tóg mū mū gé, ti jakré ki rīr jé. ⁶Vāhā tóg rākānh mū sir. 5 horas ki tīg mān ký tóg ū ag vég mū gé, véké jěgě ký nýtī ag. Ký tóg ag mý: “ājag tý ne jé rānhrāj tū nī nē?” he mū. “Kurā kar ki ājag tóg ki nýtī, rānhrāj tū nýtī ra,” he tóg ag mý. ⁷Ký ag tóg ti mý: “hā ra ū tóg ěg mý: ha inh rānhrāj han, he ja tū nī,” he mū. Ký tóg ag mý: “ha inh jakré ki rīr mūjěg ge,” he mū sir. Ký ag tóg mū mū gé.

⁸Kuty ký ag patrāo tóg ā tū ki rīr tí ěn mý: “ha ag jé prēr,” he mū, 6 horas da tarde ki. “Ag mý ti kaja ti nīm,” he tóg. “Ūn tý rākānh ký kāmū mū ag mý nīm vén, kar ký ū tý kusā ki kāmū mū ag mý nīm rén,” he tóg ti mý. Ký tóg ke mū, ti tū ki rīr tí ti.

⁹Kỹ ù tỹ rākānh kỹ junjun mũ ag vỹ ãjag kaja ti mǎn mũ, hǎ vỹ: jǎnkamy pir, he mũ. Ag rǎnhrāj sǐ ra ag tóg por dia kaja vég mũ sir. ¹⁰Kỹ ù tỹ kusā ki rǎnhrāj mũ ag tóg to jykrén mũ. “Ti hỹn ěg mỹ ti kaja kǎfór han ke mũ, ěg tỹ kurā kar ki rǎnhrāj kỹ,” he ag tóg mũ, to jykrén kỹ. Hǎ ra tóg ag mỹ jǎnkamy pir ěn nĩm mũ gé sir, por dia kaja ěn. ¹¹Ag tỹ jǎnkamy ěn mǎn kỹ ag tóg ti to jũ mũ, ãjag patrão to. ¹²Kỹ ag tóg ti mỹ vĩ mũ. “Tag ag vỹ hora pir ki rǎnhrāj, jǎvo ã tóg ag mỹ ěg kaja ri ke han. Kurā kar ki ěg tóg rǎnhrāj mỹr, to ěg ron, ti rỹ jagy ra ěg tóg to krónh ke ja tũ nĩ,” he ag tóg, ãjag patrão mỹ.

¹³Kỹ tóg ag kǎmĩ ù mỹ ke mũ, ag patrão ti. “Sỹ ã ki kygně pijé!,” he tóg. “Inh mré ã tóg jǎnkamy pir to jykrén ja nĩ, hǎ kỹ sóg ã mỹ nĩm mũ, jǎnkamy pir ti. ¹⁴Kỹ ã tũ mǎn kỹ tĩg. Hǎ ra sóg ag mỹ nĩm sór mũ gé, sỹ ã mỹ nĩm ja ěn ri ke. ¹⁵Isũ vě mỹr, jǎnkamy ti, kỹ sóg sỹ tỹ nén han sór mũ ěn han mũ. Ā mỹ jũ!, isỹ ag mỹ vĩ há han to?” he tóg ti mỹ, patrão ti.

¹⁶Hǎ kỹ ěgno tá kǎmũ ag vỹ ùn kǎmũ vén mũ ag ri ke nỹtĩnh mũ, tǎpny kỹ, jǎvo ùn kǎmũ vén mũ ag vỹ ěgno tá kǎmũ mũ ag ri ke nỹtĩnh mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã ter ke tó mǎn
(*Mc 10.32-34; Lc 18.31-34*)

¹⁷Kỹ Jesus tóg Jerusalém ra tĩg sór mũ. Kỹ tóg vurmỹ ù tỹ 12 (ke) ěn ag mré vēmén mũ. Ag tỹ ã mré ěpny jagma mũn kỹ tóg ag mré vēmén mũ, ag tỹ ěmĩn jagma mũn kỹ. ¹⁸“Ha vé,” he tóg. “Jerusalém ra ěg tóg mũ mũ,” he tóg. “Ěprǎ ke fi kósĩn ěn vỹ jagtar ke mũ. Inh hǎ vě. Topě tũ ki rĩr tĩ to pǎli ag tóg ãjag tỹ isỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ, Topě vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ iso: “ter jé tóg ke mũ,” henh ke vě. ¹⁹Kỹ ag tóg fóg ag mỹ inh fěg ke mũ sir, ěn ag tỹ iso é he jé, ag tỹ inh mrǎnmrǎn jé, ag tỹ ka to isa jé. Kurā tǎgtũ ki sóg hǎ ra rĩr mǎn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ûn régre ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩ sór
(*Mc 10.35-45*)

²⁰Kỹ Zebedeu krě ag mỹnh fi tóg Jesus venh kǎtĩ mũ, fi krě ag mré. Ti krēm fi tóg mũg ke mũ, fi tỹ ti mỹ nén (ũ) to vĩ sór kỹ. ²¹Kỹ tóg fi mỹ: “ã tỹ ne to vĩ sór ně?” he mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: “kejěn ã tóg tỹ pǎli nĩnh mũ,” he mũ. “Kỹ inh krě tag ag tỹ ã rǎ hǎ nỹtĩnh há tóg tũ, ù tỹ ã pěgja tá nĩ jé, kỹ ù tỹ ã jakānh tá nĩ jé,” he fi tóg, ti mỹ.

²²Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nén to vĩ mũ ki kagtĩg ãjag tóg nỹtĩ,” he mũ. “Jagy ti nỹ. Ājag mỹ inh ri kén jagtar sór mũ? Ājag mỹ tovǎnh ke tũ nĩ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Tovǎnh ke tũ ěg nĩ,” he ag tóg, ti mỹ. ²³Kỹ tóg ag mỹ: “hỹ, jagǎgtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Hǎ ra isũ tũ vě, sỹ ãjag mỹ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pěgja tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ. Ha inh jakānh tá nĩ, henh ke tũ sóg nĩ gé, isũ tũ vě. Topě tỹ ùn mỹ: ha ti rǎ hǎ nỹtĩ, henh ke mũ ěn ag hǎ tỹ inh rǎ hǎ nỹtĩnh ke vě,” he tóg, Jesus ti.

24Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg mĕg mũ, ùn régre ag tỹ Jesus mỹ tag to vỹ ja ti. Kỹ ag tóg ag to jũ mũ. 25Hã ra Jesus tóg ag jé prĕr kãn mũ, kỹ tóg ag mỹ: “fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nỹti,” he mũ. “Vĕnh kar jĕgnĕg ag tóg tĩ mỹr, kỹ ag mág ag tóg vĕnh kar mỹ: gemnĩ, ge tũg nĩ, he tĩ, vỹ tar han kỹ,” he tóg. 26“Ag ri ke han tũg nĩ. Ājag mỹ tỹ ùn mág nỹti sór mũ? Kỹ tỹ jagnĕ camarada ri ke nỹtimnĩ, jagnĕ tũ ki rĩr kỹ. 27Ājag mỹ tỹ pã'i nỹti sór mũ? Kỹ tỹ jagnĕ krĕm ke nỹtimnĩ, tỹ ùn kãsir nỹtimnĩ. 28Hã kỹ sóg camarada tũ nĩ gé. Sỹ tỹ camarada nĩ jé sóg kãtig, sỹ ãjag ki rĩr jé. Tỹ sóg ĕprã ke fi kósin nĩ. Hã kỹ sóg vĕnh kar jagfy ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ùn kyvó ag tỹ há' he

(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)

29Hã ki ag tóg Jerusalém ra mũ mũ. Kejĕn ag tóg cidade tỹ Jericó fĩn rãm kỹ ag tóg tá pa mũ, hã ra ù tỹ hĕn ri ke ag tóg Jesus nón mũ mũ. 30Ēpry ĕn tá, ĕmĩn ĕn tá ùn kyvó ag tóg nĩgnĩ kỹ nỹti nĩ, ùn régre ag. Vãhã ag tóg Jesus tỹ jagma tĩg mĕg mũ. Kỹ ag tóg ti jé prĕr mũ. “!..Senhor..!” he ag tóg. “!..Davi kósin!, ĕg jagãgtãn ra..!” he ag tóg. 31Kỹ ag tóg ag to jũgjũ mũ, ti nón mũ ù ag. “Mĕ kã nỹti,” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg prĕr mãn!, prĕr mãn! he mũ, jamã hár(a). “!..Senhor, Davi kósin!, ĕg jagãgtãn ra..!” he ag tóg mũ.

32Kỹ Jesus tóg krỹg he mũ, kỹ tóg ag jé prĕr mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ne to ãjag vỹ, sỹ ãjag mỹ han jé?” he mũ. 33Kỹ ag tóg ti mỹ: “ĕg tỹ ĕvãnh há tóg tĩ,” he mũ. 34Kỹ Jesus tóg ag jagãgtãn mũ sir. Ag kanĕ mĕgmĕg tóg mũ sir. Kỹ ag tóg ĕvãnh há han mũ sir. Ti nón ag tóg mũ mũ sir.

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

21 1Ag mũn kỹ ag tóg Jerusalém kakó tá junjun mũ, ĕmã tỹ Betfagé tá, krĩ tỹ Oliveiras tá. Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ régre ag jĕgnĕg mũ, ĕmã ĕn ra. 2Kỹ tóg ag mỹ: “ĕmã ĕn ra mũjĕg, ĕg jo ĕmã nĩ ĕn ra,” he mũ. “Tã ãjag tóg burrica fi venh mũ. Se kỹ fi jĕ. Fi kósin vỹ fi mré jĕ nĩ. Ēn fi kavãn kỹ fi pére kãmũmnĩ. 3Hĕn ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ vỹ sór mũ, fi to. Kỹ ag mỹ: “ĕg Senhor vỹ fi ve sĩ han sór mũ. Kãnhmar tóg fi jĕnĕ mãn mũ,” hemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

4Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, tag. Topĕ vỹ tó tĩ tóg tag rán ja nĩ, ha mĕ. 5“Sião tá ke fag mỹ tag tómnĩ, ha mĕ. Hã vé, ã pã'i tỹ rei tóg ã ki jun ke mũ, hemnĩ. Vĕnh kar to tóg fe há nĩ, jũ vãnh nĩn kỹ, ã Senhor ti. Burrica kri tóg nĩ nĩ, fi kósin kri, ĕg tu tĩ ĕn fi kósin kri mỹr,” he tóg, Topĕ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã ra tóg ge nĩ.

6Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg mũ mũ, burrica fi mãn jé. 7Fi pére ag tóg kãmũ mũ, fi kósin mré. Kỹ ag tóg ãjag kur tỹ kri vãm mũ, kỹ tóg kri nĩ mũ. 8Kỹ vĕnh ĕ ĕn ag tóg ãjag kur tỹ ĕpry kri kugjén mũ, ĕmĩn kri. Kỹ ù ag tóg ka féj kre kỹ ĕpry kri vãvãm mũ sir. Ag tỹ ti jamĩn sĩnvĩ han sór vĕ. 9Kỹ ù ag tóg ti jamĩ mũ mũ, jo ù ag ti nón mũ mũ. Ēn ag tóg prĕnprĕr mũ sir. “!..Viva, Davi kósin..!”

he ag tóg mû. “!..Sér tóg tĩ, pã'i vỹ ěg tá jun, ěg Senhor mág tỹ ti jĕnĕn kỹ..!
!..Topĕ tá tóg kãtĩg, ũ tỹ kynhmỹ nĩ ěn tá, viva..!” he ag tóg, prĕnprĕr kỹ.

¹⁰Hã ki ag tóg Jerusalém tá junjun mû. Kỹ tá ke kar ag vỹ ti venh kãmũ mû. Ag mỹ tóg e tĩ, kỹ ag tóg ti to: “ũ nĕ?” he mû. ¹¹Kỹ ti mré kãmũ mû ag vỹ ag mỹ: “Topĕ vĩ to tĩ ěn vĕ,” he mû. “Jesus vĕ, Nazaré tá ke ěn vĕ, Galilĕia tá ke ěn,” he ag tóg mû sir.

Jesus tỹ Topĕ jo ĩn krĕm ag pan

(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹²Kỹ Jesus tóg Topĕ jo ĩn kãra rã mû. Kỹ tóg tá ke ag pan kãn mû sir, nĕn vender he tĩ ag, nĕn comprar he tĩ ag ke gé. Topĕ jo ĩn krĕm ag tóg negociar he tĩ, jãnkamy trocar he ag tóg tĩ gé. Ag tỹ nĕn kri vin jafã tỹ tóg vyryn ke mû sir. Sórãg vender he tĩ ag nĩgnĩ jafã tỹ tóg vyryn ke mû gé sir. ¹³Ag mỹ tóg: “Topĕ vĩ rá to jykrĕn nĩ,” he mû. “Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mĕ. “Inh ĩn jiji vỹ tỹ Topĕ mré vĩ jafã nĩ,” he tóg, Topĕ vĩ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topĕ mré vĩ jafã tag krĕm nĕn kar pigju(g) mũgtĩ, kỹ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ sir,” he tóg, Jesus ti. Ag pan kỹ tóg ke mû, Jesus ti.

¹⁴Kỹ ũn kvvó ag tóg ti to junjun mû sir, ũn kónhgrĩ ag ke gé, ti tỹ Topĕ jo ĩn krĕm jĕn kỹ. Kỹ tóg ag tỹ há! he kãn mû sir. ¹⁵Hã ra Topĕ tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá nỹtĩ, Topĕ vĩ to professor ag ke gé. Ti tỹ ag tỹ há! he vég ag tóg mû. Gĩr ag vĩ mĕg ag tóg mû gé. Topĕ jo ĩn krĕm ag tóg nỹtĩ, gĩr ag, kỹ ag tóg Jesus mỹ prĕnprĕr mû. “!..Viva, Davi kósin..!” he ag tóg mû, prĕnprĕr kỹ. Kỹ pã'i ag tóg jũgũ mû, Jesus to. ¹⁶Hã kỹ ag tóg ti mỹ vĩ mû. “Á mỹ ag prĕnprĕr mĕg tũ?” he ag tóg. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “vó,” he mû. “Hã ra Topĕ vĩ rá to jykrĕn nĩ,” he tóg. “Ũn kãsir ag vỹ iso vĩ há han tĩ,” he tóg, Topĕ vĩ ki. “Ũn pafa mû ag vỹ inh mỹ vĩ há pĕ han tĩ. Á hã ne tag han!, ũn kãsir ag tỹ inh mỹ vĩ há han jĕ,” he tóg, Topĕ mỹ, Topĕ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷Tag tó kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mû sir. Cidade tá tóg kãkutĕ mû, ěmã tỹ Betfagĕ ra tĩg jé. Tá tóg sir nũr mû.

Ka tỹ figueira tóg

(Mc 11.12-14; 20-24)

¹⁸Tỹ vaj kỹ kusã ki tóg cidade ra tĩg mãn mû. Á tĩg kỹ tóg kókĩr mû. ¹⁹Kỹ tóg ka tỹ figueira vég mû sir, kỹ tóg ra tĩ mû, ti kanĕ ko jé. Hã ra tóg kanĕ tũ nĩ. Féj tãvĩ tóg jĕ, kỹ tóg ti mỹ vĩ mû. “Kanĕ han mãn ke tũ ã nĩ ha,” he tóg mû. Kỹ tóg tóg mû sir vĕsỹmĕr, ka ti. ²⁰Kỹ ti mré mû tĩ ag tóg vég mû sir, ti tóg mû ti. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Vĕsỹmĕr tóg tóg ja nĩ,” he ag tóg. “Tĩ hĕ ri kĕ?” he ag tóg.

²¹Kỹ Jesus tóg ag mỹ kãmĕn mû sir. “Ki hã sóg tó mû, hã kỹ sóg ke mû,” he tóg. “Inh ri ke han jĕ ãjag tóg ke mû. Isỹ ka tỹ figueira mỹ: “tóg ra,” hen kỹ tóg tóg ja nĩ. Inh vĩ tag ri ke han jĕ ãjag tóg ke mû, ãjag tỹ inh ki ge há han kỹ. Hã ra to: “Topĕ mỹ inh vĩ mĕg mû vỹ?” he tũg nĩ. “Hỹ mỹ vỹ?” he tũg nĩ. Kỹ ãjag tỹ kejĕn pãnónh mỹ: ha kutĕ, goj nig ki,

hen k̄y tóg kutē mū, ājag t̄y ti kutēnh ke to: “h̄y m̄y v̄y?” he tū n̄in k̄y. ²²K̄y ājag t̄y Topē m̄y n̄én ũ to v̄in k̄y to: “han jé tóg ke mū,” hemn̄i. K̄y tóg ājag m̄y han mū, ājag t̄y ti m̄y n̄én to v̄i mū ěn ti,” he tóg, Jesus ti.

Jesus t̄y ũ t̄y ā j̄ēnēg mū tó tūg

(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³K̄y tóg cidade tá jun k̄y (tóg) Topē jo ĩn k̄ara r̄a m̄an mū sir. K̄y Topē tū ki r̄ir t̄i to p̄a'i ag v̄y ti to k̄amū mū, kófa ag mré h̄a. Ag t̄y ti ki j̄ēmē sór v̄ē, h̄a k̄y ag tóg ti m̄y: “ũ n̄y ā m̄y: tag han n̄i, hé?” he mū. “Ũ n̄y ā j̄ēnē?” he ag tóg mū, Jesus m̄y.

²⁴K̄y Jesus tóg ag m̄y: “ājag ki sóg j̄ēmēnh ke mū gé, v̄ēnh kato,” he mū. “Ājag t̄y inh m̄y tó há han k̄y sóg ājag m̄y ũ t̄y inh j̄ēnēg mū tónh ke mū gé,” he tóg. ²⁵“João v̄y ag kygpég t̄i ja n̄ĩgt̄i. K̄y ti m̄y kanhk̄a tá v̄ēnh jykre han ja n̄ĩgt̄i!, ěpr̄a v̄ēnh jykre vó? Ũ n̄y ti j̄ēnē?” he tóg, Jesus ti.

K̄y ag tóg ti v̄i to jykrén mū jagnē mré. “Ēg t̄y ti m̄y: Topē t̄y ti j̄ēnē ja v̄ē, hen k̄y tóg ěg m̄y: k̄y ājag t̄y ne jé ti v̄i kri fig tū n̄i n̄ē? henh ke mū. ²⁶Ēg t̄y h̄a ra ti m̄y: ěpr̄a ke jykre ja v̄ē, hen k̄y ěg tóg v̄ēnh kar kato tē mū sir. Ag kar v̄y João to: Topē v̄i tó t̄i p̄ē ja v̄ē, he t̄i. K̄y ěg tóg ag kamēg mū, v̄ēnh e ěn,” he ag tóg mū, jagnē m̄y, p̄a'i ag. ²⁷To jykrén k̄y ag tóg Jesus m̄y: “ěg pi(jé) João jykre ki kanhró n̄y t̄i!,” he mū. Őn k̄y ag tóg ke mū. K̄y tóg ag m̄y: “k̄y sóg ājag m̄y tónh ke tū n̄i gé, ũ t̄y inh j̄ēnēg mū ti,” he mū. Ā kato tē mū ag m̄y tóg ke mū, Jesus ti.

Ũn krē régre to comparação

²⁸K̄y tóg ag kanhr̄an k̄y ag m̄y: “tag to jykrén n̄i, ha m̄ē,” he mū sir. “Ũ tóg kósin régre n̄i. Kej̄ēn tóg ũn sanh to t̄ig k̄y ti m̄y: “inh kósin,” he mū. “Ũri inh jakré tugn̄ygn̄ym t̄ig,” he tóg. ²⁹K̄y tóg ā panh ti m̄y: “vó,” he mū. Kar k̄y tóg to jykrén m̄an k̄y (tóg) t̄i mū sir, ěp̄y ra. ³⁰K̄y ti panh tóg ti jāvy m̄y ke mū gé sir. “Ũri inh jakré tugn̄ygn̄ym t̄ig,” he tóg mū gé. K̄y ti jāvy tóg: “hej,” he mū, ā panh ti m̄y. H̄a ra tóg t̄i tū n̄i. ³¹K̄y ũ t̄y h̄ē n̄y ti panh v̄i ki króm h̄yn?” he tóg, Jesus ti. K̄y ag tóg ti m̄y: “ũn sanh ti,” he mū. K̄y Jesus tóg ag m̄y: “h̄y, h̄a v̄ē,” he mū. “H̄a k̄y sóg ājag m̄y ke mū. Ũ t̄y governo m̄y jānkamy m̄ag t̄i ũ ag v̄y Topē v̄i mranh, h̄a ra ag tóg to jykrén m̄an k̄y (ag tóg) ājag jykre tov̄anh. K̄y ũn mén e ũ fag v̄y ājag jykre kórég tov̄anh gé. H̄a k̄y ag tóg Topē t̄y t̄y ěg p̄a'i n̄i venh ke mū, fag ke gé. Ti kósin sanh ri ke ag h̄a v̄ē. Ag jāvo ājag tóg kanhk̄a venh ke tū n̄i, ājag t̄y ón k̄y Topē m̄y: “hej,” he mū ra. ³²João v̄y ājag m̄y Topē v̄i tó ja n̄ĩgt̄i, ājag t̄y ti jykre kuryj jagma mū jé. H̄a ra ājag tóg ti v̄i kri n̄im ja tū n̄i. Ājag jāvo ũ t̄y governo m̄y jānkamy m̄ag t̄i ag v̄y ti v̄i kri fi ja n̄i, ũn mén e fag ke gé. Tag ve ājag m̄y. Ge ra ājag tóg ājag jykre tov̄anh tū n̄i, João v̄i kri n̄im tū ājag n̄i,” he tóg, Jesus ti.

Ûn camarada kórég ag to comparação

(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

33Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “sÿ ãjag mÿ ãjag tÿ Topê tovãnh to comparação han mãn ke vê, ha mē,” he mÿ. “Kejën ù tóg nÿgtÿ. Uva krãn tóg nÿgtÿ, nén kanê tÿ vinho han jafã ên. ã jakré tag to tóg rón mÿ. Kÿ tóg kÿm kÿ uva jëgmÿ jafã han mÿ. Kÿ tóg ki pãjó han mÿ gé. Kÿ tóg ù tÿ ki rÿr tÿ ag mÿ tovãnh mÿ, ag tÿ ti mré ti kanê vënh kãpãm jé. Kÿ tóg tí mü, ga ù ra. 34Ti kanên kÿ tóg ã camarada ag jëgnëg mÿ, ag tÿ ag mÿ ti tũ vin jé, uva kanê ti. 35Hã ra ag tóg ag vóg kónãn mÿ sir, ti camarada ag. Û mrãnmrãn ag tóg mÿ, ù tén ag tóg mÿ, ù pin ag tóg mÿ, pó tÿ. 36Kÿ tóg ag mÿ ã camarada ù ag jëgnë mãn mÿ gé sir, ùn e ag sir, hã ra ag tóg ag vóg kónãn kãn mÿ. 37Vãhã tóg ag mÿ ã kósín jënëg mÿ. “Ag hÿn ti kamëg mÿ, inh kósín ti,” he tóg, hã kÿ tóg ti jënëg mÿ. 38Kÿ ag tóg ti vég mÿ, ti kósín ti. Kÿ ag tóg jagnë mÿ: “kejën êkré tag vÿ tÿ ti tũ nÿnh ke mÿ,” he mÿ. “Mÿ nÿ, ti tén jé, ti tũ tag tÿ tÿ êg tũ nÿnh jé,” he ag tóg mÿ, patrão kósín to. 39Kÿ ag tóg ti kãgmÿg mÿ sir. Ró pãte ag tóg ti kutëm kÿ (ag tóg) ti tén mÿ sir.

40Kejën ag patrão vÿ kãtÿg ke mÿ, ù tÿ nén krãn ja ên. Kÿn hÿn hë ri kenh mÿ, ã camarada ag tÿ?” he tóg, Jesus ti. 41Kÿ ù tÿ ti vÿ mëg mÿ ag tóg ti mÿ: “vënh jykre pãno han ag tóg mÿ mÿr, uva ki rÿr tÿ ag,” he mÿ. “Ag kãgtén jé tóg ke mÿ, jũ kÿ, ag patrão ti, kÿ tóg uva kré ên tÿ ù mÿ tovãnh ke mÿ, ag tÿ ti mré vënh kãpãm jé, ti kanê ti,” he ag tóg ti mÿ. Û tÿ ti vÿ mëg mÿ ag tóg ke mÿ, Jesus mÿ.

42Kÿ tóg ag mÿ: “hÿ,” he mÿ. “Kÿ Topê vÿ rá tag to jykrén nÿ gé, ha mē: pó tÿ ïn han jafã fón ag tóg, pó tÿ ïn han tÿ ag. Ag mÿ tóg kórég ja nÿ, pó ên ti. Hã ra Topê tóg pó ên hã tÿ ïn nÿna han mÿ. Êg Senhor mág tÿ há vë mÿr, hã kÿ tóg êg mÿ e tÿ, êg tÿ ve kÿ,” he ja tóg nÿ, Topê vÿ rá ki,” he tóg, Jesus ti, vëso pó tÿ comparação ù han kÿ.

43“Hã kÿ sóg ãjag mÿ ke mÿ. ãjag tÿ Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿ venh ke vë vë, hã ra ãjag tóg venh ke tũ nÿ. Û ag vÿ venh ke mÿ, povo ù ag, ag tÿ inh vÿ kri fi kÿ,” he tóg. 44“Û tÿ hën ri ke ag vÿ pó tag kri vár ke mÿ, kÿ ag tóg kri vár kÿ tũ' henh ke mÿ. Kÿ pó tag vÿ ù tÿ hën ri ke ag kri kutënh ke mÿ gé, kÿ tóg ag tÿ námnam ke kãn mÿ, ag kri kutë kÿ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag tÿ ti ki rá tũ tugrÿn nÿgme ki vár ke tón hã vë.

45Kÿ ag tóg mëg mÿ sir, Jesus vÿ ti. Topê tũ ki rÿr tÿ to pã'i ag vÿ mëg mÿ, Fariseu ag ke gé. Mē kÿ ag tóg vãhã to jykrén mÿ sir. “Êg hã to tóg uva ki rÿr tÿ kórég ag to comparação tag han ja nÿ,” he ag tóg mÿ sir, ki kanhrãn kÿ. 46Hã kÿ ag tóg ti se sór mÿ. Hã ra ag tóg vënh e ên kamëg mÿ. “Topê vÿ tó tí pë vë,” he ag tóg, Jesus to, vënh e ên, hã kÿ pã'i ag tóg povo ên ag kamëg kÿ ti ség tũ nÿ ver.

Vēnh prūg to comparação

(Lc 14.15-24)

22 ¹Kỹ Jesus tóg ag mỹ comparação ù han mǎn mǔ sir. ²“Ũ tỹ kanhkā tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mǎ,” he tóg. “Tỹ tóg pǎ'i mág ri ke nĩ. Ti kósın prūg ken kỹ tóg to festa mág han sór mǔ, pǎ'i mág ti. ³Hã kỹ tóg ã camarada ag jĕgnĕg mǔ, ag tỹ ti tỹ ùn mỹ tó ja ag mỹ: “ha kǎmũ jĕg, festa kon jé,” he jé. Hã ra ag tóg kǎmũ jǎvǎnh nỹtĩ. ⁴Kỹ tóg ag mỹ ã camarada ù ag jĕgnĕ mǎn mǔ. “Ag mỹ: “kǎn inh huri, vĕjĕn ti, he ti, ěg patrão ti,” hemnĩ,” he tóg. “Boi kǎgtĕn inh huri, boi tǎgy ěn mré hã. Nén kar vỹ kynkar kỹ nỹtĩ. Kǎmũ jĕg ra, inh festa to, he ti, ěg patrão ti,” hemnĩ ag mỹ,” he tóg, pǎ'i mág ti, ã camarada ag mỹ. Kỹ ag tóg mǔ mǔ.

⁵Hã ra ag tóg kǎmũ sór tũ nĩ, kỹ ag tóg ti camarada ag to é he mǔ. Ũ tóg ã japỹ ra tí mǔ, ù tóg ã negócio nón tí mǔ. ⁶Ũ ag tóg hã ra ti camarada ag kugmĩ kỹ (ag tóg) ag vóg kónǎn mǔ gé sir, ag kǎtĕn ag tóg mǔ sir. ⁷Kỹ pǎ'i mág tóg ag to jũ mǔ. Kỹ tóg ã krĕm pǎ'i ag jĕgnĕ kỹ ag kǎgtĕn mǔ gé sir, ù tỹ ti camarada kǎgtĕn ja ěn ag. Ag ĩn kugprūg ag tóg mǔ sir. ⁸Kỹ tóg ã camrada ag mỹ: “inh festa vỹ kar kỹ nĩ ha,” he mǔ. “Hã ra ag tóg kǎmũ jǎvǎnh nỹtĩ, isỹ ùn mỹ vĕnh vĩ jĕnĕ ja ag, ag kórĕg nỹtĩn kỹ. ⁹Ha mǔjĕg, ěp̄ry ra, ěmĩn vĕnh kǎpóv (ja) ra ke gé. Ajag tỹ ù ve kỹ ti mỹ: “ha festa venh kǎtĕg,” hemnĩ,” he tóg, pǎ'i mág ti, ã camarada ag mỹ. ¹⁰Kỹ ag tóg mǔ mǔ. Ajag tỹ ěp̄ry tá ù ve kỹ ag tóg ag mỹ ke mǔ. Vĕnh kar mỹ ag tóg tó mǔ sir, ùn jykre há ag mỹ, ùn jykre kórĕg ag mỹ ke gé. Hã kỹ tóg fór mǔ sir, clube ti.

¹¹Kỹ pǎ'i mág tóg kǎrǎ mǔ sir, ag vigve jé, ù tỹ festa to kǎmũ ag. Kỹ ù tóg tá jĕ nĩ, hã ra tóg festa to kur tu tũ nĩ. ¹²Kỹ tóg ti mỹ: “festa to kur tu tũ ã tóg nĩ, vỹ,” he mǔ. “Á hã ne tóg kur kórĕg tu sór mǔ!, inh festa ki!” he tóg, ti mỹ. Hã ra tóg vĩ tũ nĩ sir. ¹³Kỹ pǎ'i mág tóg ã camarada ag mỹ: “ha ti mrĩnh, ti pĕn, ti nĩgé, ha ti fón, re tá,” he mǔ. Re tán kuty nĩ. Tá ag tóg jagtar tí. Ajag jǎ tỹ ag tóg gyngyn ke tí sir, gangan ke ag tóg tí sir, vĕso jũgũ kỹ. ¹⁴Ge ti nĩ. Ũ tỹ hĕn ri ke jé sóg prĕr tí, hã ra ti pipir nỹtĩ, ùn kuprĕg kỹ nỹtĩ ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ěg tỹ kanhkā tá festa venh ke tón hã vĕ.

Ag tỹ imposto to ti ki jĕmĕ

(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Kỹ Fariseu ag tóg jagnĕ mré Jesus to jykrén mǔ sir. Ag tỹ ti vĩ to ti se sór vĕ. Hã kỹ ag tóg: “ti vĩ tỹ hĕ to ěg hỹn ti senh mǔ?” he mǔ. ¹⁶Tag to jykrén kỹ ag tóg sir Jesus mỹ ajag mré ke ù ag jĕgnĕg mǔ, Herodes mré ke ù ag mré hã, ag tỹ ón kỹ ti ki jĕmĕ jé, ag tỹ ti vĩ to ti se jé. ěn ag tỹ Jesus tá junjun kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor,” he mǔ. “Á jykre kuryj nĩn ki kanhró ěg tóg nỹtĩ,” he ag tóg. “Hã kỹ ã tóg Topĕ to ěmĩn ki ěg kanhrǎn há han tí. Vĕnh jykre pir hã han ã tóg tí. Ũ tỹ vĕnh jykre há hã han ve nĩ mǔ ra ã tóg ti jykre ki kanhró kar nĩ,” he ag tóg mǔ, ón kỹ, Jesus mỹ. ¹⁷“Hã kỹ, ěg mỹ ã tỹ nén to jykrén mǔ tómnĩ.

Mỹ ha nỹ!, ãg tỹ pã'i mág tỹ imperador mỹ jãnkamy ãn nĩm ti!, imposto kajãm jé!? Ëg mỹ hỹn nĩm mũ!, vó mỹ vó?” he ag tóg mũ, ón kỹ ti ki jẽmẽn kỹ.

¹⁸Hã ra Jesus tóg ag jykre pãno ki kanhró nĩ. Hã kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg ón kỹ inh ki jẽmẽn sór mũ!” he mũ. “Jykre régre ãjag nỹtĩ mỹr,” he tóg. ¹⁹“Inh mỹ jãnkamy jun, imposto kajãm jafã ãn ti,” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ ù jun mũ sir, jãnkamy ti. ²⁰Kỹ tóg ag mỹ: “ù jiji nỹ kã nĩ, ù kãggrã nỹ kã nĩ?” he mũ.

²¹Kỹ ag tóg ti mỹ: “pã'i mág tỹ imperador kãggrã vè,” he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ pã'i mág mỹ ti tũ nĩm nĩ, hã ra Topẽ mỹ ti tũ nĩm nĩ gé,” he mũ sir.

²²Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ ti jykre tóg ag mỹ e tĩ sir. Kỹ ag tóg ti tovãnh kỹ mũ mũ sir.

Ëg tỹ ãg ter ja tá vỹn kenh ke

(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)

²³Kỹ kejẽn Saduceu ag tóg Jesus tá junjun mũ gé, kurã ãn kã. Ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽn sór vè gé. Hã ra Saduceu ag tóg: “ãg ter ja tá ãg vỹnvỹn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. “Rĩr mãn ke tũ ãg tóg nĩ,” he ag tóg tĩ. Ën ag vỹ ón kỹ Jesus ki jẽmẽn sór mũ gé. ²⁴“Senhor,” he ag tóg mũ gé. “Moisés tỹ ãg mỹ vẽnh jykre nĩm kỹ tóg ãg mỹ: “ã régre tỹ ã krẽ tũ ra ter kỹ ã tỹ ti prũ fi tỹ prũg ke vè,” he mũ. “Á tỹ ã régre mỹ ã krẽ han ke vè, fi ki,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he ag tóg mũ, Saduceu ag, Jesus mỹ. ²⁵“Kỹ ù tỹ jagnẽ mré pafa ja tỹ 7 (ke) vỹ nỹtĩgtĩ. Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ã kósĩn tũ ra ter mũ. Kỹ ti jãvy tóg fi tỹ prũg mũ sir. Hã ra tóg ã kósĩn tũ ra ter mũ gé. Kỹ ti jãvy ù tóg fi tỹ prũg mũ gé sir. ²⁶Hã ra tóg ã kósĩn tũ ra ter mũ gé, ti jãvy ù ke gé, hã ki ag kar vỹ kósĩn tũ ra kãgter kãn mũ sir. ²⁷Kỹ vãhã ag kar prũ fi tóg ter mũ gé sir. ²⁸Kỹ fag kãgter ja tá rĩnrĩr mãn kỹ fi hỹn mẽn tỹ 7 (ke) nĩnh mũ vè. Ag kar vỹ fi tỹ prũg ja nĩ mỹr. Hã kỹ tóg vẽnhmỹ nỹ, ag tỹ: rĩr mãn jé ãg tóg ke mũ, hen kỹ,” he ag tóg. Saduceu ag, Jesus mỹ.

²⁹Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “kygnẽ ãjag huri,” he mũ. “Ájag pi(jé) Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki kanhró nỹtĩ!, ãjag pi(jé) Topẽ jykre ki kanhró nỹtĩ!” he tóg. ³⁰“Ëg rĩnrĩr mãn kỹ ãg tóg prũg mãn ke tũ nĩ sir, kỹ ãg mẽn mãn ke tũ nĩ gé. Topẽ tỹ jẽgnẽ jafã ri ke ãg nỹtĩ, kãnhkã tá,” he tóg.

³¹“Kỹ Topẽ vĩ rá ù to jykren nĩ, ti tỹ ãg ter ja tá vỹn ke tó ti. Topẽ hã ne tỹ vẽnẽn ja nĩ mỹr, hã kỹ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ. ³²“Abraão vỹ iso: Topẽ, he tĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topẽ tóg: “tỹ inh ag Topẽ nĩ,” he ja nĩgtĩ, ag ter kar kỹ. Hã kỹ ag tóg rĩnrĩr nỹtĩ, Topẽ tỹ ùn rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. ³³Kỹ ag tóg ti vĩ mẽg mũ sir, kỹ ti jykre tóg ag mỹ e pẽ tĩ, ti vĩ ti.

Topẽ tỹ ãg jyvẽn kãfór

(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)

³⁴Kỹ Fariseu ag tóg mẽg mũ, Jesus tỹ Saduceu ag mỹ vĩ há han ja ti. Ti tỹ ag mỹ vĩ há han kỹ ag tỹ ti mỹ hẽ ri ken kỹ kafãn ke tóg tũ tĩ sir. Hã mẽg ag

tóg mǔ, Fariseu ag. Kǔ ag tóg Jesus to věnhmǎn mǔ sir. ³⁵Kǔ ag kǎ ũ tóg ti mré vǐ mǔ. Topě vǐ to professor vē, ũ tǔ Jesus mré vǐ mǔ ti. Kǔ tóg Jesus mǔ: ³⁶“Senhor,” he mǔ. “Topě tǔ ěg jyvĕn tǔ hĕ nǔ hĕn ti tǔ ěg jyvĕn kar kǎfór nǔnh mǔ?” he tóg mǔ sir. ³⁷Kǔ Jesus tóg ti mǔ: “Topě to, ěg jóg mág to há tǎvǐ nǔtǔmǎ, ti ki ge há han nǐ, ti to jykre pir nǔtǔmǎ,” he mǔ. ³⁸“Topě tǔ ěg jyvĕn kǎfór kar hǎ vē. ³⁹Kǔ ti tǔ ěg jyvĕn ũ tóg hǎ ri ke nǐ gé, hǎ vǔ: ājag régre ki rǐr nǔtǔmǎ, ājag tǔ vēnh ki rǐr há han ri ke, he mǔ,” he tóg. ⁴⁰“Vĕnh jyvĕn tag vǔ vēnh jyvĕn kar kǎfór nǔtǔ. Régre ti nǔtǔ, Topě tǔ ěg jyvĕn kǎfór nǔtǔ ti. ěg tǔ tag ki króm kǔ ěg tóg Topě jykre ki króm kǎn mǔ. Ti tǔ ěg jyvĕn mǔ han kǎn ěg tóg mǔ, Topě vǐ tó tǔ tǔ ěg jyvĕn mǔ mré hǎ, ěg tǔ tag ki króm kǔ,” he tóg, Jesus ti.

Cristo tǔ tǔ Davi kósin nǐ
(*Mc 12.35-37; Lc 20.41-44*)

⁴¹Hǎ ra Fariseu ag vǔ vēnh mǎn kǔ nǔtǔ, kǔ Jesus tóg ag ki jĕmĕ sór mǔ gé sir. ⁴²Kǔ tóg ag mǔ: “Cristo to ājag hĕ ri ke tǔ?” he mǔ. “Ũ kósin nĕ hĕn, Cristo ti?” he tóg, Jesus ti. Kǔ ag tóg ti mǔ: “Davi kósin vē,” he mǔ. ⁴³Kǔ tóg ag mǔ: “hǎ ra Davi tóg ti to: inh Senhor, he ja nǐ,” he mǔ. “Topě kuprǐg tǔ ti krǐn kǔ tóg tag tó ja nǐ, ha mĕ: ⁴⁴“ěg jóg tǔ Topě vǔ inh Senhor mǔ: “nǐ ra ver, inh pĕgja tá,” he mǔ, “sǔ ā kato vǎsǎnsǎn mǔ ag tǔ ā krĕm vin ke vē, kǔ ag sigse vē sir. Tag jǎvǎnh nǐ ver,” he tóg mǔ, Topě ti, inh Senhor mǔ,” he ja tóg nǐgtǔ, Davi ti,” he tóg mǔ, Jesus ti. ⁴⁵“Hǎ kǔ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nǐ. Ti tǔ tǔ ti kósin nǐ ra ti kósin mǔ tǔ ti kri ke nǐnh mǔ vē?” he tóg, Jesus ti. Ti tǔ Fariseu ag ki jĕmĕg mǔn hǎ vē. ⁴⁶Hǎ ra ag tǔ ti mǔ ne tónh ke tóg tǔ tǔ, ag tǔ ti vǐ kafǎn sór mǔ ra. Vǎhǎ ag tóg ti ki jĕmĕ sór mǎn tǔ nǐ. Ti kamĕg ag tóg mǔ, hǎ kǔ ag tóg ti ki jĕmĕ sór mǎn tǔ nǐ.

Ón kǔ Topě vǐ to professor ag jykre
(*Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46*)

23 ¹Kǔ Jesus tóg vēnh kar kanhrǎn mǔ sir, ti mré mǔ tǔ ag mré hǎ. Kǔ tóg ag mǔ: ²“Moisés vǔ ěg jóg ag kanhrǎn ja nǐgtǔ,” he mǔ. “Ti nón Topě vǐ to professor ag tóg ěg kanhrǎn sór mǔ, Fariseu ag ke gé,” he tóg. ³“Ag tǔ ājag mǔ nĕn tó mǔ ěn ki króm nǐ. Ag vǐ kri finnǐ. Ag tǔ nĕn han mǔ ri ke han tǔg nǐ jǎvo, ag jykre kórĕg ěn han tǔg nǐ. Ājag kanhrǎn há han ag tóg tǔ, hǎ ra ag tóg ki króm sór tǔ nǐgtǔ, ājag vǐ há ěn ki. ⁴Ājag mǔ ag tóg vēnh jykre kufy vin tǔ, hǎ ra ag hǎ tóg han sór tǔ nǐgtǔ, vēnh jykre kufy ěn ti. ⁵Ag tǔ nĕn ũ há han kǔ ag tóg tǔ ũn mág nǔtǔ sór mǔ sir, vēnh kar tǔ ag vigve jĕ. Ag tǔ Topě mré vǐ jĕ ag tóg ti vǐ rá tǔ ājag nĕgé tógfĕg tǔ, ājag kakǎ ke gé. Vĕsógfĕn ja tǎpĕr tǔ ag tóg vĕsógfĕg tǔ. Topě jykre han jĕ ag tóg kur tóv mág tu tǔ gé. ⁶Festa ki ag tóg jĕn vĕn sór tǔ. Vĕnh kanhrǎn jafǎ krĕm ag tóg vēnh kǎpov kǔ nǔtǔ. ⁷Cidade kuju ki vēnh kar tóg ag mǔ: “ā mǔ há?” he tǔ, kǔ tóg ag mǔ sér tǔ. Kǔ ag tóg ag to: “Senhor,” he tǔ gé, kǔ tóg ag mǔ sér tǔ. ⁸Ag jǎvo jagnĕ mǔ: “Senhor,” he sór tǔg nǐ, kǔ ag tǔ ājag mǔ: “Senhor,” he mǔ ra ag mǔ: “inh pi(jĕ) tǔ ũn mág nǐ,”

hemní. Ûn pir vỹ tỹ ãjag kri ke nĩ, hã vỹ: Topẽ, he mũ, jó ãjag tóg tỹ jagnẽ mré ke nỹtĩ. ⁹Kỹ ù mỹ: “ẽg jóg,” he tũg nĩ gé, ẽprã. Ûn pir vỹ tỹ ãjag jóg nĩ, hã vỹ: Topẽ, he mũ, kanhkã tá nĩ ẽn ti. ¹⁰Kỹ ù tỹ ãjag mỹ: “ẽg kri tỹ ùn mág nĩmĩnĩ,” he kỹ ag mỹ: “vó, kenh ke tũ inh nĩ,” hemní gé. Ûn pir vỹ ãjag kri tỹ ùn mág nĩ, hã vỹ: Cristo, he mũ. ¹¹Ãjag kãmĩ ùn mág ag jé ãjag ki rĩr há han, ãjag camarada tỹ ãjag ki rĩr há han tĩ ẽn ri ke. ¹²Ãjag tỹ tag ki vỹsỹ tỹ ùn mág han sór nỹtĩn kỹ ãjag tóg tá térenh ke mũ, ha vemní. Ajag tỹ hã ra: “tỹ inh ùn sí nĩ,” hen kỹ ãjag tóg tá jãprynh ke mũ, tỹ ùn mág ãjag nỹtĩnh mũ, ha vemní,” he tóg, Jesus ti.

Topẽ vĩ to professor ag jagtar ke
(Mc 12.40; Lc 11.39-42,52; 20.47)

¹³“Ón kỹ Topẽ vĩ to professor!,” he tóg. “Fariseu!,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Topẽ vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Û ag tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ tỹ ẽg pãĩ nĩ ve sór nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag mỹ kanhkã ti nenh tĩ. Ag jãvo ãjag tóg ve sór tũ nĩgtĩ. ãjag tỹ kanhkã ve sór tũ nĩn kỹ ãjag tóg ù ag mỹ nenh tĩ gé, ag tỹ vég tũ nĩ jé, ãjag ri ke,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴“Ón kỹ Topẽ vĩ to professor!,” he tóg. “Fariseu!,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Topẽ vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ãjag ne tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Kar kỹ ãjag tóg ón kỹ Topẽ mré vĩ téj han mũgtĩ, ẽg tỹ ãjag to: “há ag nỹtĩ,” he jé. Hã kỹ Topẽ vỹ ãjag vóg kónãn kãfór han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁵“Ón kỹ Topẽ vĩ to professor!,” he tóg. “Fariseu!,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Topẽ vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ãjag ne tóg kuvar há ra mũ tĩ, ga mĩ, goj mĩ ke gé, ãjag tỹ ù tỹ Israel ag jykre han sór mũ ù jãvãnh jé. Hã jé ãjag tóg mũ mág han tĩ. Kỹ ãjag tỹ ù ven kỹ ãjag tóg ti tỹ Japo krẽ han mũ sir, ti tỹ ón kỹ Topẽ vĩ mẽ jé, ãjag ri kén, ti tỹ nũgme ki kutẽ jé, inferno ẽn ki. Kỹ ti jykre pãno vỹ ãjag jykre pãno kãfór nỹ sir,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶“Topẽ vỹ ãjag ve kónãn mỹr,” he tóg. “Kyvó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ù tỹ ki kagtĩg ag tatĩn mũ sór mũ. Hã kỹ ãjag tóg kygnẽg tĩ. Kỹ ãjag tóg ag kanhrãn kónãn tĩ. “Èg tỹ ón kỹ: tag han jé sóg ke mũ, he sór kỹ ẽg tóg: “Topẽ jo ìn krẽm nĩ ẽn vỹ ki kanhró nĩ,” henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. “Èg tỹ hã ra: Topẽ jo ìn krẽm ouro tãn ẽn vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ẽg tóg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ¹⁷Vẽnhmỹ ti nĩ, ãjag vĩ tag. Krĩ tũ ãjag tóg nỹtĩ, kyvó ãjag tóg nỹtĩ. Ouro mỹ Topẽ jo ìn kãfór nĩ? Vó! Ouro vỹ tỹ Topẽ tũ nĩ, ti tỹ Topẽ jo ìn krẽm nĩn kỹ. Hã kỹ tóg tỹ Topẽ tũ kar nĩ sir, ouro ti, ti jo ìn ti ke gé. Ón kỹ: “Topẽ hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁸“Ãjag vỹ vẽnhmỹ ù vỹ nĩ gé. “Ón kỹ ẽg tóg: ẽg tỹ mesa kri ùn mỹ nén ù pũn mũ ẽn vỹ ki kanhró nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ gé. “Èg tỹ hã ra: ẽg tỹ ùn mỹ ẽg mẽg pũn tĩ ẽn vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ẽg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ¹⁹Vẽnhmỹ ti nĩ gé, ãjag vỹ tag ti. Kyvó ãjag nỹtĩ mỹr. Èg tỹ Topẽ mỹ ẽg mẽg pũn mũ mỹ mesa kãfór nĩ? Vó! Topẽ jo ìn krẽm mesa kri ẽg tóg ẽg mẽg ti pũn tĩ, hã kỹ tóg Topẽ mỹ há tĩ, ẽg mẽg ti, ẽg tỹ ti jo ìn tá ti mỹ mesa kri ti pũn tugrĩn. ²⁰Ãjag tỹ Topẽ jo ìn krẽm mesa tón kỹ, kỹ ãjag tóg ẽg tỹ ẽg mẽg tỹ mesa ẽn kri pũn mũ ẽn tó tĩ

gé. ²¹Ājag tỹ Topě jo ĩn tón kỹ, kỹ ājag tóg Topě ti tó tĩ gé. ²²Ājag tỹ kanhkā tón kỹ, kỹ ājag tóg Topě nĩgja tó tĩ gé, kỹ ājag tóg Topě ti tó tĩ gé sir. Nén ũ pir vē, ti kar ti. Hā kỹ ón kỹ: Topě hā vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²³“Ón kỹ Topě vĩ to professor!,” he tóg. “Fariseu!,” he tóg. “Krĩ régre ājag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Ón kỹ ājag tóg Topě mỹ ājag jakré ki dízimo vin tí. Ājag jakré tỹ hortelā tỹ 10 (ke) nỹtĩn kỹ ājag tóg Topě mỹ ũn pir nĩm tí, ājag jakré tỹ erva doce tỹ ke gé, ājag jakré tỹ cominho tỹ ke gé. Há ti nĩnh mũ vē. Hā ra ājag tóg ti tỹ ěg jyvěn mũ ěn han tũ nĩgtĩ. Věnh jykre kuryj han tũ ājag tóg nĩgtĩ. ũn jagāgtar ag jagāgtān tũ ājag tóg nĩgtĩ. Topě vĩ kri fig tũ ājag tóg nĩgtĩ. Ājag tỹ ti vĩ ki króm tag tóg inh mỹ há nĩnh mũ vē, ha mẽ. Ājag tỹ ti tỹ ěg jyvěn ki króm mré hā ājag jakré ki dízimo vin (hā) ra tóg inh mỹ há nĩnh mũ vē, ha mẽ. Hā ra ājag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ. ²⁴Kyvó ājag nỹtĩ, hā ra ājag tóg ag tatĩn mũ sór nỹtĩ. Topě vĩ ũ ki króm sór ājag tóg tí, ti tỹ Topě mỹ tỹ nén ũ sĩ (hā) ra, kỹ ājag tóg ti vĩ ũ mrynhmrānh tí, ti tỹ Topě mỹ kórég pě (hā) ra. Kỹ tóg goj ki ka ri ke nĩ. Ājag tỹ ka gón tũ nĩ jé ājag tóg kur ki kujěg tí, kỹ tóg pan tí, goj ti. Hā ra ājag tóg cavalo tỹ goj ki ter mũ ra (ājag tóg) goj kórég ěn kron tí,” he tóg, Jesus ti.

²⁵“Ón kỹ Topě vĩ to professor!,” he tóg. “Fariseu!,” he tóg. “Krĩ régre ājag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Copo venja kupég ājag tóg tí, pěnky venja, hā ra ti kátá tóg kavěj nĩ. Kỹ ājag vỹ ge nỹgtĩ gé. Jykre há nĩ ve ājag tóg nỹgtĩ gé, hā ra ājag tóg věnh jykre pāno han tí, hā vỹ: jānkamy to ag lograr he tí, he mũ, ājag prũ tũ fag mré nỹ tí, he mũ gé. ²⁶Kyvó ājag nỹtĩ, ājag tỹ tỹ Fariseu nỹtĩ ra. Ājag jykre pāno tovānh nĩ, ājag jānhkri nỹtĩ jé. Kỹ vāhā věnh kar vỹ ājag jykre há vэг mũ,” he tóg, Jesus ti.

²⁷“Ón kỹ Topě vĩ to professor!,” he tóg. “Fariseu!,” he tóg. “Krĩ régre ājag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Věnh kej sĩnvĩ ri ke ājag nỹtĩ. Sĩnvĩ nĩ ve ti nĩ, věnh kej ti, ěg tỹ pó tỹ kri tam kỹ, kar tinta tỹ pó to tĩn kỹ. Ti sĩnvĩ nĩ ve nĩ ra ti kátá tóg kórég nĩ. Věser vỹ krēm nỹ nĩ, vēser vag mũ ti, ti kuka. ²⁸Tag ri ke ājag nỹtĩ. Há nĩ ve ājag nỹtĩ. Jykre kuryj nĩ ve ājag nỹtĩ, hā ra ājag kátá tóg kórég nĩ, ājag jykre régre nỹtĩn kỹ, ājag tỹ Topě vĩ ki króm sór tũ nỹtĩn kỹ mỹr, ha mẽ,” he tóg, Jesus ti.

Ũn jykre régre ag jagāgtar ke

(Lc 11.47-51)

²⁹“Ón kỹ Topě vĩ to professor!,” he tóg. “Fariseu!,” he tóg. “Krĩ régre ājag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ājag ve kónān,” he tóg. “Ājag jóg!jóg ag vỹ Topě vĩ tó tí ag kāgtén ja nĩgtĩ. Jāvo ājag tóg ag kej sĩnvĩ han tí, ũn jykre kuryj han ja ag kej ti. ³⁰Kỹ ājag tóg ag to: “ěg tỹ ěg jóg!jóg ag mré ga kri mũ hā ra ěg tóg ag kāgtén ke tũ nĩ vē,” he ti. “Ag mré ěg ag vóg ke tũ nĩ vē,” he ājag tóg tí, ón kỹ. ³¹Hā ki ājag tóg ājag jóg!jóg ag tó tí. “Ěg jóg!jóg ag vỹ ag kāgtén, Topě vĩ tó tí ag,” he ājag tóg tí. “Ū tỹ ag kāgtén mũ ag krě!krě vỹ tỹ ěg nỹtĩ,” he ājag tóg tí. ³²Kuri ājag jóg!jóg ag ri ke han nĩ, kuri ājag jóg!jóg ag tỹ ũn kāgtén ja tũ ěn ag

kāgtén nĩ, ājag tỹ tỹ ājag jóg'jóg ag krē'krē nýtĩn kỹ," he tóg, Jesus ti. ³³"Pỹn ri ke ājag nýtĩ, mĩg ri ke ājag nýtĩ. Ājag pi(jé) nũgme ki vár ke tũ nĩnh ke mũ', inferno ki'," he tóg. ³⁴"Hã kỹ sóg ājag mỹ Topê vĩ tó ti ag jěgněnh ke mũ, věnh vĩ há tó mũ ag, Topê vĩ rán tĩ ag. Ag jěgně jé sóg ke mũ, ag tỹ ājag jyvě jé. Kỹ ājag tóg ag kāgtén ke mũ gé, ha vemni. Ka to ājag tóg ag sanh ke mũ. Ag mrānmrān jé ājag tóg ke mũ, ājag tỹ věnh kanhrān jafā krēm. Cidade kar ki ājag tóg ag nón mũnh mũ, ājag tỹ ag vóg kónān jé. ³⁵Hã kỹ tóg ājag tỹ ũn jykre kuryj kar kāgtén mũ ri ke nĩ. ũn tỹ hěn ri ke ag kāgtén ag tóg huri, ěprā ke ag, hã ra tóg ājag tỹ ag kāgtén kãn ri ke nĩ sir, Abel, Abel nón ke ag mré hã, Zacarias ěn mré hã, Baraquias kósĩn ěn. ěn tỹ ājag tóg Topê jo ĩn jo ti tén ja nĩ, Topê mỹ nén ũ pũn jafā ěn tá ājag tóg ti tén ja nĩ, Zacarias ěn. ³⁶Ājag mỹ sóg tó mũ, ha mẽ. Ājag hã to ti jũnh ke mũ, Topê ti, ājag jóg'jóg ag tỹ ag kāgtén tugrĩn, ājag tỹ ag kāgtén tugrĩn ke gé," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nĩ

(Lc 13.34-35)

³⁷Kỹ tóg Jerusalém ki ke ag to vēmén mũ. Fe kaj han tóg, ag to, kỹ tóg: "Jerusalém tá ke ag mỹ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ," he mũ. "Topê vĩ tó ti ag kāgtén ag tóg tĩ. Topê tỹ ag mỹ ũn jěgněg tĩ ag pin ag tóg tĩ, pó tỹ, ag tỹ ag kāgtén jé. Isỹ ag věnh mãn há tóg tĩ vě, isỹ ag ki rĩr jé, Jerusalém tá ke ag, hã kỹ sóg ag jé prěr tỹ hěn ri ke han mũ. Garĩnh fi jykre ri ke han sór isóg mũ vě, ag mỹ. Garĩnh fi vỹ ā krē kri jě nĩ, fi tỹ ag vėsỹrěnh tũ nĩ jé ke vě. ěn ri ke han sór sóg mũ vě, hã ra ag tóg ke jāvānh nýtĩ. ³⁸Hã kỹ ag tóg ag jamā pũn kãn ke mũ, kỹ vāpũr vě sir. Ũ vỹ kānhmar tá nĩg mãn ke tũ nĩ ha, ag tỹ cidade kókén ja tá. ³⁹Hã kỹ sóg ag mỹ ke mũ. Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha (mỹr). Kejěn ag tóg iso: "Topê tỹ ti jěně ja vě," henh ke mũ. "Topê vỹ ti ve há han, ti tỹ ti jiji tó kātĩg kỹ," he jé ag tóg ke mũ iso, kejěn. ěn kã ag tóg inh ve mãn ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Topê jo ĩn kókén kỹ nĩnh ke

(Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 ¹Kỹ Jesus tóg Topê jo ĩn tá kākutě kỹ tĩ mũ sir. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ, kỹ ag tóg ti mỹ Topê jo ĩn ěn ag venven mũ sir. ²Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ājag mỹ pó tỹ ĩn mág tag ag vigvėg mũ?" he mũ. "Kejěn pó tóg jagně kri nýtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Ag tỹ gũm ke kãn ke vě. Ki hã sóg tó mũ," he tóg, Jesus ti.

Ěg jagtar ke

(Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)

³Kar kỹ tóg krĩ tỹ Oliveiras ra tĩ mũ sir. Ti tỹ tá nĩ kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg vyr mỹ ti ki jēměnh kāmũ mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: "ěg mỹ ti kurā ti tó," he mũ. "Ěg tỹ ne ve kỹ ěg ti kurā ki kanhró nýtĩnh mũ, ā kātĩg mãn ke kurā ěn ti, nén kar tũg ke kurā ěn ti?" he ag tóg ti mỹ. ⁴Kỹ tóg ag mỹ: "ker ũ ājag

lograr hé hêl,” he mũ. ⁵“Cristo vỹ tỹ inh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, inh jyjy tó kỹ. Û tỹ hên ri ke ag tóg tag tónh ke mũ, kỹ ù tỹ hên ri ke ag tóg ag vĩ kri nĩm ke mũ. ⁶Vênh génh to vême mẽ jé ajag tóg ke mũ, tag ki vênh génh to, kuvar há tá vênh génh to ke gé. To jürün ke tũg nĩ, hã ra. Vênh génh enh ke vê. Hã ra kurã tỹ êgno to hã ke vê ver. ⁷Nação ag tỹ jagnê kato tẽgtẽnh ke vê, pã'i krêm ke ag tỹ pã'i ù krêm ke ag to jũnh ke vê. Kỹ ga tỹ ragra ke tỹ hên ri ke han ke vê, êmã tỹ hên ri ke ki. Vêjên tỹ tũ' henh ke vê gé. ⁸Hã ra ajag jagãgtar ke vênh ven vén vê ver,” he tóg, Jesus ti.

⁹“Kar kỹ ajag jagtar ke mũ, ajag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tugrĩn. Ajag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, ajag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé. Nação kar vỹ ajag to vĩ kónãn ke mũ gé, ajag tỹ inh jiji tó tugrĩn. ¹⁰Kỹ ù tỹ hên ri ke ag vỹ isogvãnh ke mũ sir, ên kã. Ajag mré ke fag tó jé ag tóg ke mũ, inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ, kỹ ag tóg jagnê to vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ gé. ¹¹Ón kỹ inh vĩ tó tĩ ag vỹ junjun ke mũ gé, kỹ ag tóg ùn e krĩnkrĩn ke mũ sir, ag tỹ isogvãnh jé. ¹²Kỹ vênh kar vỹ vênh jykre pãno to há nỹtĩnh mũ, hã kỹ ù tỹ ón kỹ iso há sĩ nỹtĩ ên ag tóg isogvãnh ke mũ gé, ùn e ag. ¹³Hã ra ù tỹ isovãnh tũ pẽ ên ag tóg krenkren ke mũ. ¹⁴Kỹ nação kar vỹ vênh vĩ sér mẽnh mũ, ga kar mĩ hã, kỹ ag tóg Topê tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke ên mẽnh mũ ha. Ag tỹ mẽ kãn kỹ kurã tỹ êgno vê sir,” he tóg, Jesus ti.

Êg jagãgtar mág pẽ ti
(Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)

¹⁵“Kejên ajag tóg vãhã sir ajag tỹ nén (ũ) kamẽg tĩ ên venh ke mũ, êg kavénh mũ ên ti,” he tóg. “Topê vĩ tó tĩ tỹ Daniel vỹ ti tó ja nĩgtĩ. Topê jo ãn tá tóg jênh mũ, êg kavénh mũ ên ti,” he tóg, Jesus ti. (Û tỹ vênh rá tag to ke mũ ên jé ki kanhró nĩ.) ¹⁶Ajag tỹ ti ve kỹ ga tỹ Judéia ki ke kar ag jé vênh pigjunh mũjẽg, pãnónh ra, fag mré hã. ¹⁷Û tỹ re tá nĩ ên jé kãra rã tũg nĩ, ti ãn ki, ti tũ mãn jé. ¹⁸Kỹ ù tỹ ã japỹ tá jẽ ên jé vỹn ke tũg nĩ gé, ti kur mãn jé. ¹⁹Ûn kufy fag jagtar mág ke vê, kurã ên kã, ù tỹ gĩr pygfãm mũ fag ke gé. ²⁰Topê mré vĩmnĩ, ti tỹ kusa kã vênh ven tũ nĩ jé, ti tỹ vênhkãn ke kurã kã vênh ven tũ nĩ jé. ²¹Jagtar mág tỹ ge han ja tũ êg tóg nỹtĩ, Topê tỹ mundo han jãn ki. Kỹ êg ge han mãn ke tũ nĩ gé, kar kỹ. ²²Êg tỹ kurã ki jagtar ke mũ ên vỹ e nỹtĩnh mũ vê, hã ra tóg térem kỹ nỹtĩ nĩ, Topê tỹ ùn kuprẽg ja ên ag tugrĩn. Ti tỹ térem tũ nĩ (mũ) ra ù vỹ kren ke tũ nĩ vê, ag jagtar mág ên to,” he tóg, Jesus ti.

²³“Ên kã ù tỹ ajag mỹ: Cristo vỹ tag kã jẽ nĩ, he mũ ra kri nĩm tũg nĩ, ag tỹ: tãtã ti jẽ nĩ, he mũ ra. ²⁴Ón kỹ Cristo ag vỹ vênh venven ke mũ, ón kỹ Topê vĩ tó tĩ ag ke gé. Êg tỹ nén han vãnh hyn han jé ag tóg ke mũ, milagre tỹ hên ri ke ti, ón kỹ Cristo ên ag. Ag tỹ vênh kar krĩn kónãn sór vê, ag tỹ kygnê jé, Topê tỹ ùn kuprẽg ja ên ag mré hã, hên ri ke mũn. ²⁵Ajag mỹ sóg tó kãn mũ, ti kutênh ke to hã,” he tóg, Jesus ti.

²⁶“Kejên ag tóg ajag mỹ: êmã kórég tá tóg jẽ, Cristo ti, henh ke mũ. Ra ti venh mũ tũg. Ag tỹ ajag mỹ: ãn kãtã tóg nĩ nĩ, he mũ ra kri fi tũg nĩ. ²⁷Inh kãtĩg mãn ke vỹ ta tỹ kóm kóm ke ri ke nĩ. Ti tỹ kóm kóm ke kỹ êg

tóg nén kar vég tí, rá jur ja tá, rá pur ja tá ke gé. Inh kätig mǎn ke vỹ ri ke ninh mũ. Tỹ sóg ěprǎ ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²⁸“Nén ũ ter nỹgja ri ke ti nĩ gé. Hǎ tá tóg vĕnh mǎn tí, jǎtǎ ti. Tag ri ke ti ninh mũ, inh kätig mǎn ke ti,” he tóg, Jesus ti.

Topĕ kósin kätig mǎn ke
(*Mc 13.24-27; Lc 21.25-28*)

²⁹“Jagtar ěn kar kỹ rá vỹ nhyr ke mũ, kỹ kysǎ vỹ jĕngrĕ he mǎn ke tũ nĩ gé. Krĩg vỹ vár ke mũ gé, kanhkǎ krĕm. Ęg tỹ kanhkǎ tá nén vég tũ kar ěn vỹ ragra ke kǎn mũ gé. ³⁰Kỹ vǎhǎ ěprǎ ke fi kósin vỹ vĕnh ven ke mũ, kanhkǎ tá. Kỹ ga kri mũ kar ag vỹ kygfỹ kǎn ke mũ sir, povo kar ti, ag tỹ inh kätig ven kỹ. Kanhkǎ góg kǎmĩ sóg térenh ke mũ. Kỹ sóg tar pĕ ninh mũ, ha vemnĩ, kỹ inh ve vỹ kókov pĕ ninh mũ gé. ³¹Kỹ sóg isỹ jĕgnĕ jafǎ ag jĕgnĕnh mũ, ag tỹ tĕntĕntĕn kynkyn jé, kỹ ag tóg isỹ ũn kuprĕg mũ ag jĕ prĕnprĕr kǎn ke mũ sir, ga kar mĩ hǎ, kanhkǎ fyr mĩ hǎ,” he tóg, Jesus ti.

Ka tỹ figueira to comparaçǎo
(*Mc 13.28-31; Lc 21.29-33*)

³²“Ka tỹ figueira to ki kanhrǎn nĩ, to comparaçǎo han kỹ. Ka tỹ figueira pĕ tánh kỹ, ti fĕj tǎg han kỹ tóg kakó tí sir, ěkré tygtǎnh kurǎ ti. ³³Ri ke ti nĩ, ājag tỹ inh kätig mǎn ke kurǎ ki kanhró nỹtĩnh ke mũ ti. Ājag tỹ isỹ ājag mỹ nén tó mũ tag ve kỹ tóg sir kakó tĩnh ha, kakó tǎvĩ tóg tĩnh ha, inh kätig mǎn ke ti, ěn kǎ. ³⁴Sỹ ke há vĕ, hǎ kỹ sóg tag tó mũ, ha mĕ: ũri ũn rĩnrĩr mũ ag tỹ nén kar ěn venh ke vĕ, ag kǎgter ke to hǎ. ³⁵Kanhkǎ vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jǎvo inh vĩ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus kätig mǎn ke kurǎ
(*Mc 13.32-37; Lc 17.26-30; 34-36*)

³⁶“Hǎ ra ũ pi(jé) isỹ kurǎ ki kätig mǎn ke mũ ki kanhró nĩ!, hora ki ke gé. Topĕ tỹ jĕgnĕ jafǎ ag pi(jé) ki kanhró nỹtĩ!. Inh pi(jé) ki kanhró nĩ gé. Ęg jóg mág hǎ vỹ ā pin kỹ ki kanhró nĩ, kurǎ kǎ nén kutĕnh ke mũ ěn ki. ³⁷Inh kätig mǎn ke kurǎ vỹ Noé tỹ ga mĩ tĩg ja ěn ri ke ninh mũ. ³⁸Ta kutĕ to hǎ ag tóg jĕn ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ, jagnĕ tỹ prũg ja nĩgtĩ, jagnĕ tỹ mén ja nĩgtĩ, Noé mré ke ag. Ęn kǎ kejĕn Noé tóg barco tỹ ĩn kǎra rá mũ. ³⁹Hǎ ra tóg ag mỹ tỹ nén ũ tũ tí, ti tỹ barco kǎra rá mũ ti. Kejĕn ta tóg kutĕ mũ, kỹ goj tóg var mũ sir. Kỹ ag tóg kǎgter kǎn mũ sir vǎhǎ. Ge ti ninh mũ, ěprǎ ke fi kósin kätig mǎn kỹ, inh kätig mǎn kỹ mỹr. ⁴⁰Ęn kǎ ũn régre ag vỹ ājag japy ki rǎnhrǎj ke mũ. Inh kätig mǎn kỹ sóg ũn pir jé prĕr ke mũ, jǎvo ti régre vỹ tá jĕnh mũ sir. ⁴¹Ũn régre fag vỹ ěgtynyn nỹtĩnh mũ, jagnĕ mré, kurǎ ěn kǎ. Kỹ sóg ũn pir fi jé prĕr ke mũ, jǎvo fi régre fi vỹ tá jĕnh mũ gé sir. ⁴²Vĕnh ki ěmĕmnĩ, nũr tũ ri ke han nĩ. Inh kätig ke hora ki kagtĩg ājag tóg nỹtĩ. Ājag Senhor vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg.

⁴³“Kỹ tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ëg pi(jé) ù tỹ ãg tỹ nén péju sór mũ kätig ke ki kanhró nỹtĩ! Ëg tỹ ti kätig ke tỹ hora ki kanhró nỹtĩ ra ãg tóg to ãg tỹ nén ki rĩr mũ vễ, kỹ ù pi(jé) ãg ãn kãra rãnh ke mũ vễ! Hã ra ãg tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ⁴⁴Ge ti nĩ, inh kätig mãn ke ti. Ha vễnh kãn, ha vễnh ki ãmẽ. Eprã ke fi kósĩn vỹ kätig ke mũ, ãjag tỹ inh kätig ke to jykrén tũ ra,” he tóg, Jesus ti.

Ûn camarada ag to comparaçãu

(Lc 12.41-48)

⁴⁵Kỹ tóg ag mỹ ã kätig mãn ke tó mãn mũ. “Kejẽn patrãu ù tóg hẽ ra tĩg sór mũ,” he tóg. “Kỹ tóg ã camarada ag kã ù tỹ pã'i han mũ, ti tỹ ti jo ã mré camarada ag ki rĩr jé. Û tỹ ã rãnhraj ki rĩr há han tĩ ãn kuprẽg tóg mũ, ti tỹ ag mỹ vễjẽn ven jé, vễjẽn ke horan ki. ⁴⁶Ti tỹ ag ki rĩr há han kỹ ti patrãu vỹ ti mỹ vĩ há han ke mũ, ti kätig mãn ken kã. ⁴⁷Ti tỹ pã'i han jé tóg ke mũ, ti tỹ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. ⁴⁸Kejẽn ti camarada ù tóg hã ra jykre pãno nĩ. Kỹ tóg tag to jykrén mũ. “Ëg patrãu vỹ kätig vãnh han mũ,” he tóg mũ sir, ùn jykre pãno ãn. ⁴⁹Kỹ tóg ã mré camarada ag vóg kónãn mũ sir, ag mrãnmrãn kỹ. Kỹ tóg ùn kronkron tĩ ag mré kron mũ gé sir, jẽn mág han tóg mũ gé sir. ⁵⁰Kỹ ti patrãu vỹ ti kãnhmỹ kätig ke mũ sir, ti tỹ ti kätig ke kurã ki kagtĩg nĩn kỹ, ti horan ke gé, ùn jykre kórég ãn ti. ⁵¹Ã kätig kỹ tóg ti kapãn ri ke han ke mũ sir, kỹ tóg ti fón ke mũ gé sir, ùn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mũ, ãjag jã tỹ ag tóg gyngyn ke mũ, tỹ ag tóg gangan ke mũ, jũ kỹ, ùn jykre kórég ãn ag,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ti rãnhraj han kónãn mũ kãmén hã vễ.

Tátãg tỹ 10 (ke) fag to comparaçãu

25 ¹Kỹ Jesus tóg ag mỹ ã kätig mãn ke ãn kãmén mãn mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ãn kã ù tỹ kãnhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Tátãg fag ri ke ti nĩnh mũ. Û tỹ 10 (ke) fag vỹ nỹtĩ, tátãg fag. Vễnh kyprũg ve jé fag tóg lampiãu vyn kỹ mũ mũ, ùn prũg mũ ãn kato. ²Fag tỹ 5 (ke) fag vỹ jykre kórég nỹtĩ, jãvo ù fag vỹ jykre há nỹtĩ, ù tỹ 5 (ke) ù fag. ³Kỹ ùn jykre kórég fag vỹ vyrmỹ azeite ma mũ ja tũ nĩ, hã ra tóg sĩn kỹ lampiãu kãkã nĩ nĩ. ⁴Fag jãvo ùn jykre há fag vỹ azeite ma mũ mũ, vyrmỹ. ⁵Hã ra tóg kätig vãnh han mũ, ùn prũg mũ ti. Kỹ tóg kejẽn fag nũgnũr há tĩ sir, ti jun tũg ki, kỹ fag tóg nũgnũr kãn mũ sir. ⁶Meia noite ki vễnh vĩ tóg mẽ há tĩ, kỹ tóg: “!..nĩgnĩ ra..!” he mũ. “!..Ûn prũg mũ vỹ kãteg..!” he tóg. “!..Ha ti venh kãmũ jeg..!” he tóg. ⁷Kỹ tátãg ãn fag vỹ nĩgnĩg kỹ fag lampiãu gruggrug mũ sir. ⁸Kỹ ùn jykre kórég fag vỹ ùn jykre há fag mỹ azeite to vĩ mũ. “Ëg mỹ ãjag azeite vễnh kãpãm. Nhyn ke ti nỹtĩ ha, ãg lampiãu ti,” he fag tóg mũ. ⁹Hã ra ùn jykre há fag tóg fag mỹ: “vó!” he mũ. “Ëg tỹ ãjag mỹ vễnh kãpãm kỹ tóg ãg mỹ kã kyn ke mũ gé, ãjag ri kén. Negócio ra mũjẽg, ãjag tỹ azeite ven jé,” he fag tóg mũ. ¹⁰Kỹ fag tóg mũ mũ. Fag gunja tá tóg jun mũ sir, ùn prũg mũ ti. Kỹ fag tóg ti mré mũ mũ sir, ùn lampiãu gru nỹtĩ fag. Vễnh kyprũg ve jé fag tóg mũ

mũ, kŷ ag tóg jänkã ti nífénh mũ sir, ùn jykre kórég fag jy. ¹¹Kŷ vãhã tátãg ù fag vŷ tá junjun mũ gé sir, kŷ fag tóg ti mŷ: “Senhor!, Senhor!,” he mũ sir. “Ëg mŷ nón,” he fag tóg. ¹²Hã ra tóg fag mŷ: “ãjag ki kagtŷg sóg nĩ, mŷr, ha mẽ,” he mũ,” he tóg, Jesus ti. ¹³“Hã kŷ sóg ãjag mŷ: vènh ki rŷr, nŷr tũ ri ke han kŷ, he mũ. Kãtŷg jé sóg ke mũ. Hã ra ãjag tóg inh kãtŷg ke kurã ki kagtŷg nŷtĩ, inh hora ki ke gé. Hã kŷ inh jãvãnh to krónh ke tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Û camarada ag to comparação

(Lc 19.11-27)

¹⁴Kŷ Jesus tóg: “inh kãtŷg mãn ke vŷ tag ri ke nŷnh mũ gé, ha mẽ,” he mũ. “Kejèn ù tóg ga ù venh tŷg sór mũ, kŷ tóg ã camarada ag jé prèr mũ, ti tŷ ag mŷ ã tŷ nén kar vènh kãpãm jé, ã jãnkamy kar. ¹⁵Û mŷ tóg jãnkamy kãmur tŷ 5 (ke) vin mũ, ù mŷ tóg ti kãmur régre vin mũ, ù mŷ tóg ti kãmur pir nŷm mũ. Ûn krŷ há ãn mŷ tóg ti kãmur e vin mũ, ùn krŷ pãgsĩ ãn mŷ tóg ti kãmur pir nŷm mũ. ¹⁶Kŷ ù tŷ ti kãmur tŷ 5 (ke) mãg mũ ãn vŷ tí mũ. Jãnkamy ãn tŷ rãnhraj mág han kŷ tóg kejèn ù tŷ 5 (ke) ù mãg mũ, kŷ ti tũ vŷ tŷ ti kãmur tŷ 10 (ke) nŷtĩ sir. ¹⁷Kŷ ù tŷ ti kãmur régre mãg mũ ãn vŷ tŷ rãnhraj mũ gé. Ti kãmur régre ù mãg tóg mũ sir, ã rãnhraj to, kŷ tóg tŷ 4 (ke) nŷtĩ. ¹⁸Ag jãvo ù tŷ ti kãmur pir mãg mũ ãn vŷ ã tũ nég tí mũ sir. A patrão tŷ ti mŷ jãnkamy nŷm ãn nég tóg mũ, mŷr, ha mẽ.

¹⁹Kejèn ag patrão vŷ vŷn ke mũ sir, si há tí kŷ. ²⁰Kŷ ti camarada tóg ti venh kãtŷ mũ, ù tŷ ti kãmur tŷ 5 (ke) mãn ja ãn ti. Kŷ tóg ti mŷ ù tŷ 5 (ke) ù ãn ven mũ sir, ti ganho ti, kŷ tóg ã patrão mŷ: “ù tŷ 5 (ke) vin ã tóg inh mŷ,” he mũ, “hã ra sóg tŷ rãnhraj kŷ ù tŷ 5 (ke) ù mãn ja nĩ,” he tóg. ²¹Kŷ ti patrão tóg ti mŷ: “jykre há ã tóg nĩ,” he mũ. “Á tũ ki rŷr há han ã tóg nĩ mŷr. Nén sŷ ki rŷr há han ja ã tóg nŷgtĩ, kŷ sóg ã mŷ nén ù e vin sór mũ, ã tŷ ki rŷr jé. A patrão fe tŷ mŷr ke ã mŷr. Hã inh mré kãtŷg,” he tóg, ti patrão ti. ²²Kŷ ti camarada ù tóg jun mũ gé, ù tŷ ti kãmur régre mãn ja ãn ti. Kŷ tóg ti mŷ: “inh mŷ ã tóg ti kãmur régre vin ja nĩ,” he mũ. “Tŷ rãnhraj kŷ sóg ùn régre ù mã. Hã vè ha,” he tóg. ²³Kŷ ti patrão tóg ti mŷ: “jykre há ã tóg nĩ,” he mũ gé. “Á tũ ki rŷr há han ã tóg nĩ mŷr. Nén sŷ ki rŷr há han ja ã tóg nŷgtĩ, kŷ sóg ã mŷ nén ù e vin sór mũ, ã tŷ ki rŷr jé. A patrão fe tŷ mŷr ke ã mŷr. Ha inh mré kãtŷg,” he tóg, ti patrão ti.

²⁴Kŷ ti camarada ù tóg jun mũ gé sir, ù tŷ ti kãmur pir mãn ja ãn ti. Kŷ tóg ti mŷ: “Senhor!,” he mũ. “Vŷ tar han ã tóg tũgtĩ, ki kanhró sóg nĩ. Á tŷ nén krãn ja tũ ãn mãg ã tóg tũgtĩ, ã tŷ ti fy vãm tũ ra ã tóg ti kanè ve sór tũgtĩ. ²⁵Hã kŷ sóg mũmèg kŷ ti kãmur né. Á tũ ti hã vè ha,” he tóg, ti patrão mŷ. ²⁶Kŷ ti patrão tóg ti mŷ: “jykre kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “Á tũ ki rŷr kónãn ã tóg nĩ mŷr. Inh mŷ isŷ nén krãn ja tũ mãg tũgtĩ? Inh mŷ isŷ nén ù fy vãm tũ ra ti kanè ve sór tũgtĩ? Hã ki kanhró ã mŷ nĩ? ²⁷Á tŷ ne jé inh jãnkamy tŷ banco ki rãnhraj tí ag mŷ vin ja tũ nĩ nè? Kŷ sŷ ti juro ven kŷ sóg isũ kãfór mãn ke vè vè. ²⁸Ti tũ ma ra,” he tóg mũ sir, polícia ag mŷ. “Inh camarada ù mŷ nŷm, sŷ ti mŷ nŷm ja ãn ti. Û tŷ ti kãmur tŷ 10 (ke) mãg mũ ãn mŷ nŷm, ti

kāmur pir tỹ, sỹ ũn jykre kórég tag mỹ nén nĩm ja ěn ti,” he tóg, ag patrão ti, polícia ag mỹ,” he tóg, Jesus ti. ²⁹“Ge ti nĩ. ũn tũ mág vỹ mǎn mǎn mũ, kỹ tóg ti mỹ tũ' henh ke tũ pẽ nĩ. ũn tũ tũ ěn tũ sĩ mǎn jé ag tóg ke mũ, kỹ tóg tỹ tũ tũ nĩ sir,” he tóg, patrão ti. ³⁰“Kỹ inh camarada kórég tag fón, kutyg ja ěn kākā. Tá ag tóg jagtar tĩ, ājag jā tỹ ag gyngyn ke tĩ, veso jũ kỹ,” he tóg, patrão ti,” he tóg, Jesus ti, ā tỹ ā kătĩg mǎn ke kāmén kỹ.

Jesus tỹ vėnh kar jykre tugnỹm ke

³¹Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ěprā ke fi kósın ěn kătĩg mǎn kỹn ge nĩnh mũ, ha mē,” he mũ. “Inh kătĩg mǎn kỹ sóg tar pẽ kătĩ mũ, sĩnvĩ. Isỹ jėgnė jafā ag vỹ inh mré kāmũnh ke mũ. Kỹ sóg inh nĩgja kri nĩnh ke mũ sir, kỹ inh jykre tar vỹ vėnh ven ke mũ. ³²Kỹ ěprā ke kar vỹ inh jo vėnh mǎn kǎn ke mũ sir. Kỹ sóg vėnh kar vėnh kǎpǎm ke mũ sir, ha mē. Carneiro mré cabrito ki rĩr tĩ ěn vỹ kejėn ā mėg vėnh kǎpǎm tĩ. Carneiro ag tỹ tóg vurmỹ vin tĩ, cabrito ag tỹ ke gé. ³³Kỹ tóg carneiro ag tỹ ā pėgja tá vin tĩ, jó tóg cabrito ag tỹ ā jakǎnh tá vin tĩ. Tag ri ke han jé sóg ke mũ. ³⁴Tỹ sóg vėnh kar kri pǎ'i mág nĩnh mũ, kurā ěn kǎ. Kỹ sóg inh pėgja tá nỹtĩnh ke mũ ag mỹ: “ha inh mré kāmũ jėg,” henh ke mũ. “Inh panh vỹ ājag to vĩ há han mũ mỹr. Topė tỹ ga tǎg mré kǎnhkǎ tǎg venh kāmũ jėg. Topė tỹ ga han kurā ěn kǎ tóg ājag hǎ kuprėg ja nĩ, ājag tỹ ti tỹ ga tǎg mré kǎnhkǎ tǎg tag ve jé. ³⁵Kejėn sóg kókĩr nĩ ja nĩgtĩ, kỹ ājag tóg inh jėn. Isỹ kron há nĩn kỹ ājag tóg inh mỹ goj jun. Isỹ ājag ĩn tá jun kỹ ājag tóg inh mỹ: “ha kǎrā, ěg mré nĩ,” he ja nĩgtĩ gé. ³⁶Inh kur tũ nĩn kỹ ājag tóg inh mỹ kur vin. Inh kaga nĩn kỹ ājag tóg inh venh kāmũ ja nĩgtĩ. Ise kỹ jė kỹ ājag tóg inh venh kāmũ ja nĩgtĩ gé,” he jé sóg ke mũ ag mỹ,” he tóg.

³⁷“Kỹ ũn jykre kuryj tag ag vỹ inh mỹ: “Senhor!,” henh ke mũ. “ěg hė kǎ ā kókĩr vé, ěg tỹ ā mỹ vėjėn ven jé? ěg hė kǎ ā kron há tĩ vé, ěg tỹ ā mỹ goj ven jé? ³⁸Ā hė kǎ ěg ĩn tá jun, ěg tỹ ā mỹ: “ha kǎrā,” he jé? ěg hė kǎ ā kur tũ vé, ěg tỹ ā mỹ kur vin jé? ³⁹ěg hė kǎ ā kaga vé, ěg hė kǎ ā se vé, ěg tỹ ā venh kāmũ jé? Ki kagtĩg ěg nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ, inh mỹ.

⁴⁰Kỹ sóg ag mỹ: “ũn jagǎgtar ag jagǎgtǎn ja ājag tóg nĩgtĩ, inh mré ke ag, hǎ ra tóg ājag tỹ inh jagǎgtǎn ri ke nĩ, ājag tỹ ag jagǎgtǎn ja ti, ki hǎ sóg tó mũ,” he jé sóg ke mũ, isỹ tỹ pǎ'i mág nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹“Kỹ sóg inh jakǎnh tá nỹtĩ ag mỹ: “ha mũjėg, tǎra,” henh ke mũ gé. “Inh panh vỹ ājag mỹ vĩ kónǎn. Pĩ nhyr vǎnh ra mũjėg. Nén-Kórég mỹ tóg kar kỹ nĩ, pĩ nhyr vǎnh ěn ti, Nén-Kórég tỹ jėgnė jafā ag mỹ tóg kar kỹ nĩ gé. ěn ra mũjėg. ⁴²Inh kókĩr ra ājag pi(jé) inh mỹ vėjėn ven! Isỹ kron há ra ājag pi(jé) inh mỹ goj jun! ⁴³Isỹ ājag ĩn tá jun mũ ra ājag pi(jé) inh mỹ: “ha kǎrā,” he ja nĩgtĩ! Isỹ kur tũ ra ājag pi(jé) inh mỹ ũ vin! Inh kaga nỹ ra, ise kỹ jė ra ājag pi(jé) inh venh kāmũ ja nĩgtĩ!,” he jé sóg ke mũ,” he tóg.

⁴⁴“Kỹ ag tóg inh mỹ kenh ke mũ gé. “Senhor!,” he jé ag tóg ke mũ gé. “ěg hė kǎ ā kókĩr vé, ā kron ha ti? Ā hė kǎ ěg ĩn tá jun!? ěg hė kǎ ā kur tũ vé! ā kaga ti!, ā se ti!, ěg tỹ ā ki rĩr jé? Ki kagtĩg ěg nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé.

⁴⁵Kỹ sóg ag mý: “ũn jagãgtar ag jagãgtãn ja tũ ãjag tóg nĩgtĩ,” henh ke mũ, “hã kũ tóg ãjag tũ inh jagãgtãn tũ ri ke nĩ, ki hã sóg tó mũ, mýr, ha mẽ,” he jé sóg ke mũ. ⁴⁶Kỹ ag tóg jagãgtar kenh ke mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jãvo ãn jykre há ag vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

26 ¹Vãhã tóg tó kãn ja nĩgtĩ, ti tỹ nén tónh ke ja ti, Jesus ti. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mý: ²“kurã régre tũg kũ tóg ãg festa mág tỹ Páscoa nĩ,” he mũ. “Ën kã ag tóg ãprã ke fi kósin ti senh ke mũ, kũ ag tóg ti fẽg ke mũ, ka to ti sa jé. Inh hã vỹ,” he tóg, Jesus ti.

³Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ag vỹ vẽn hãn mũ sir, Topẽ vĩ to professor ag mré hã, kófa ag mré ke gé. Pã'i mág ãn tá ag tóg vẽn hãn mũ sir, pã'i ãn jĩjin hã vỹ: Caifás, he mũ. ⁴Kỹ ag tóg Jesus se to jykren mũ sir. Ag tỹ ti vatánh tá ti kãgmĩ sór vỹ, ti se jé, ti tén jé. ⁵Kỹ ag tóg to jykren kũ: “festa tag to mẽ jé ãg tóg ke mũ ver,” he mũ. “Ëg tỹ festa kã ti se kũ vẽnh génh mág hỹn tóg kutẽnh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ sir jagnẽ mý.

Jesus tỹ Betânia tá nĩ

(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

⁶Ën kã Jesus tóg kejẽn ãmã tỹ Betânia tá nĩ nĩ, Simão ãn krẽm, vẽnh kaga kren vãn hã ja ãn ãn krẽm. ⁷Ti jẽg nĩ ra ã fi tóg tá jun mũ, garrafa hãn kũ. Pó kupri tãnjã tỹ tóg há nĩ, garrafa ti. Ti ki nĩ vỹ tỹ nén kar tãg nĩ, ger há ãn, ãn kaja e ãn. Ti gãn hãg fi tóg mũ, ger há ãn tỹ. ⁸Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg fi vég mũ, hã ra tóg ag mý kórég nĩ. Fi to jũ kũ ag tóg: “fi tỹ ne jé nén kaja e kókén nẽ?” he mũ. ⁹“Ëg tỹ ger há tag fón ke vỹ vỹ, kaja há to, ãg tỹ ãn jagãgtar ag mý vin jé,” he ag tóg mũ.

¹⁰Kỹ Jesus tóg mẽg mũ, ag vĩ ti, kũ tóg ag mý: “ãjag tỹ ne jé fi mý kaga han nẽ?” he mũ. “Inh jykre ki króm fi tóg. ¹¹Inh hã tóg ver nĩ sĩ han mũ, ãjag mré, jãvo ãn jagãgtar ag vỹ kurã kar ki ãjag mré nỹtĩ nĩ. ¹²Fi tỹ inh kãn vỹ, ag tỹ vẽnh kej tá inh fón jé hã jé fi tóg ger há tag tỹ inh kri kujẽg. ¹³Ag tỹ vẽnh vỹ sér tugtón kũ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag tónh ke mũ gé, ga kar mĩ hã, kũ vẽnh kar vỹ fi tỹ nén han mũ mẽnh ke mũ, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

Judas tỹ pã'i ag mý Jesus ven ke

(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴Kar kũ ã tỹ 12 (ke) ag kã ã tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag venh tĩ mũ. ãn tĩg mũ jyjn hã vỹ: Judas Iscariotes, he mũ. ¹⁵Tã jun kũ tóg ag mý: “sỹ ãjag mý Jesus ven ke vỹ, ãjag tỹ ti se jé,” he mũ. “ãjag mý inh mý kajãm ke tũ, sỹ ãjag mý ti ven ke ti?” he tóg. Kũ ag tóg ti mý: “vó,” he kũ jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ kajãm mũ sir. ¹⁶Ti tỹ jãnkamy ãn hãn kar kũ

tóg to jykrén mû. “Inh hÿn hê ri kenh mû, isÿ vênh kar vatánh tá ag mÿ Jesus ven jé?” he tóg mû sir, Judas ti, ón ký Jesus mré tí mû ên ti.

Jesus tÿ Páscoa ko

(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14; 21-23; Jo 13.21-30)

¹⁷Kejên tóg pão jêgja tũ konh ke kurã tá krÿg mû, ký Jesus mré mû tí ag tóg ti mÿ: “êg hÿn hê tá ã mÿ carneiro sÿ tânh mû, êg tÿ kon jé?” he mû. ¹⁸Kÿ tóg ag mÿ: “êmã mág tag ra mÿjêg,” he mû. “Tá ù tóg nÿ nÿ. Ti mÿ: “êg Senhor vÿ ã mÿ vênh vÿ jênêg mû,” hemnÿ. “Inh kurã vÿ kakó tí ha, ký sÿ ã ïn krêm Páscoa konh há tóg tí, inh mré mû tí ag mré,” he tóg mû,” hemnÿ ti mÿ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁹Kÿ ag tóg mû mû sir, ti mré mû tí ag. Ti tÿ ag mÿ tó mû han ag tóg mû sir. Cordeiro tânh ag tóg mû sir, ag tÿ Páscoa kã ko tí ên.

²⁰Rã pur kar ký tóg tá jun ký ù tÿ 12 (ke) ag mré nÿ mû sir, jên jé. ²¹Ag jên kã tóg ag mÿ: “ãjag kãmÿ ù tóg pã'i ag mÿ inh ven ke mû, ag tÿ ise jé, ki hã sóg tó mû,” he mû. ²²Kÿ tóg ag fe kaj tí sir, ký ag tóg ti mÿ: “inh mÿ vó? Inh mÿ vó?” he kãn mû sir.

²³Kÿ tóg ag mÿ: “ù tÿ inh mré pão tÿ kã punpun mû ên hã vê,” he mû. “Û tÿ ã nÿgé tÿ pénky kãki pão tÿ kã punpun mû ên hã vê. Ên hã vÿ ag mÿ inh ven ke mû,” he tóg. ²⁴“Tÿg jé sóg ke mû, isÿ tÿ êprã ke fi kósin nÿn ký. Hã ký tóg rán ký nÿ, isig ke ti. Hã ra ù tÿ ag mÿ inh ven ke mû ên mÿ tóg vÿ kónãn tâvÿ han ke mû, Topê ti. Ti tÿ mur ja tũ nÿ ra tóg ti mÿ há tí vê,” he tóg, Jesus ti.

²⁵Kÿ Judas tóg ti mÿ ke mû gé sir, ù tÿ pã'i ag mÿ ti ven ke mû ên ti. Ên tóg ti mÿ: “Senhor!, inh hã mÿ?” he mû gé. Kÿ tóg ti mÿ: “ki hã ã tóg tó mû,” he mû, Jesus ti.

Santa Ceia

(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²⁶Kÿ ag tóg jêg mû. Ag jên nÿtÿ ra Jesus tóg êmÿ mãg mû sir. Topê mré tóg vÿ mû sir, êmÿ to, ký tóg vênh kã kugpãn ký ag mÿ vênh kãpãm mû sir, ti mré mû tí ag mÿ. Kÿ tóg: “té, ha kó,” he mû. “Inh hã vê,” he tóg, êmÿ to.

²⁷Kar ký tóg copo vãg mû gé sir, vinho tÿ ki jên ký. To tóg Topê mré vÿ mû gé. Ag mÿ copo jun ký tóg: “ha kronkron,” he mû. ²⁸“Inh kyvénh hã vê,” he tóg, vinho to. “Inh kyvénh tÿ vênh kar jagfy kutên hã vê. Sÿ vênh e mré vênh jykre tãg han to ke hã vê, hã vÿ tÿ inh kyvénh ti nÿ. Inh kyvénh tag to Topê vÿ ãjag mÿ vênh pãte fón ke mû, ãjag tÿ ti vÿ mranh ja ti,” he tóg. ²⁹“Ha mẽ, uva me kron mãn ke tũ inh nÿ ha. Kejên sóg kron mãn ke mû, inh panh tÿ tÿ êg pã'i nÿnh ke kurã ên kã. Ký sóg ãjag mré kron mãn ke mû, ha vemnÿ,” he tóg, Jesus ti.

³⁰Kÿ ag tóg jãn mû gé sir, ag jên kar ký. Ag tÿ Topê jé tó kar ký ag tóg krÿ tÿ Oliveiras ra mû mû sir.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó

(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

³¹Ag tỹ ra mũn kỹ Jesus tóg ag mỹ kāmén mũ. “Kuty tag kã äjag tóg inh fón kỹ mũ kãn ke mũ,” he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ. “Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ. “Û tỹ carneiro ki rĩr tĩ ên tânħ jé sóg ke mũ, kỹ ti mêng ag vỹ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ve jé äjag tóg ke mũ. ³²Hã ra sóg iser kar kỹ rĩr mãn ke mũ. Ên kã sóg äjag jo tĩg ke mũ, ga tỹ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

³³Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “inh pi(jé) ã fón kỹ tĩg ke mũ!, ag kar tỹ ã ré kỹ mũ mũ ra,” he mũ. ³⁴Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ûri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tägtũ han ke mũ, galo kyr to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti. ³⁵Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “sỹ ã mré ter ke mũ ra sóg ã to: ti ki kagtĩg sóg nĩ, henh ke tũ pẽ nĩ,” he mũ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg hã tó kãn mũ gé sir.

Getsêmani tá

(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶Kỹ Jesus tóg ka krãn ja tá jun mũ sir, ag mré, ka krãn ja ên jijin hã vỹ: Getsêmani, he mũ. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: “ha ver nĩgnĩ, tag ki,” he mũ. “Sỹ ver Topẽ mré vĩnh ke vê, tãtã,” he tóg. ³⁷Kỹ tóg Pedro mré Zebedeu krê ag mỹ: “inh mré kãmũ jêg,” he mũ. Kỹ tóg fe kaj nĩ sir. Mũmêng tóg mũ sir. ³⁸Kỹ tóg ag mỹ: “inh fe kaj mág tóg tĩ,” he mũ, “kỹ inh fe kaj tóg inh mỹ iser ri ke nĩ,” he tóg. “Tag ki nỹtĩmnĩ, nũgnũr tũg nĩ, inh ri kén,” he tóg, Jesus ti. ³⁹Kỹ tóg tĩg sĩ han mãn kỹ mũg ke mũ sir, Jesus ti, kỹ tóg ga kri nỹ mũ. Topẽ mré tóg vỹ mũ. “Panh!,” he tóg mũ. “Mỹ ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ! he jãvãnh?” he tóg. “Hã ra isỹ ã mỹ nén to vỹ mũ tag han tũg nĩ. Æ tỹ nén han ke mũ ên hã han nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁰Kar kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ sir, hã ra ag kar tóg nũgnũr ja nĩ. Kỹ tóg Pedro mỹ: “mỹ äjag mỹ hora pir ki nũr tũ kórég?” he mũ. ⁴¹“Nũr tũg nĩ, Topẽ mré vĩmnĩ, äjag tỹ ti vỹ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ äjag kutãn mũ ra. Äjag tỹ mranh sór tũ vê vê, hã ra äjag tóg to krój nỹtĩ, hã kỹ äjag tóg mranh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁴²Kỹ tóg tĩg mãn mũ sir, kỹ tóg Topẽ mré vỹ mãn mũ. Kỹ tóg: “panh!,” he mãn mũ. “Æ tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ! henh jãvãnh nĩn kỹ sóg jagtar ke mũ. Æ tỹ isỹ nén han ke mũ ên han nĩ,” he tóg. ⁴³Kỹ tóg ag venh tĩg mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg nũgnũr mãn nỹtĩ, ag nũr há pẽ tĩn kỹ. ⁴⁴Kỹ tóg ag mỹ vỹ tũ ra tĩ mũ sir, Topẽ mré vỹ mãn jé. Tĩ mỹ tóg ã tỹ tó ja ên tó mãn mũ. ⁴⁵Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag venh tĩg mãn mũ gé sir, kỹ tóg ag mỹ: “äjag ne tóg nũgnũr ja nĩ!” he mũ, “vẽnhkãn ja äjag tóg nĩ,” he tóg mũ. “Pétêm ti huri, hora ti. Tĩ tỹ ag mỹ inh fêg ke nê ha, Topẽ vỹ mranh tĩ ag mỹ, isỹ tỹ êprä ke fi kósin nĩn kỹ,” he tóg. ⁴⁶“Nĩgnĩ ra, mũ jé ha. Û tỹ ag mỹ inh ven mũ vỹ jun ke mũ ha,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus se
(*Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12*)

47Ti tỹ ver tỹ vēmén jẽ ra Judas tóg jun mũ sir. Ủ tỹ 12 (ke) ag kã ù ẽn vẽ, Judas ti. Ti mré polícia ag tóg kãmũ mũ. Rógro génh kỹ ag tóg kãmũ mũ, ka kykyv génh kỹ ke gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tỹ ag jëgnẽ vẽ, kófa ag tỹ ke gé. 48Hã ra ù tỹ ag mỹ Jesus ven ke mũ ẽn tóg ag mỹ: “ti ki sóg nhun kenh mũ,” he ja nĩ. “Sỹ ùn ki nhun ke mũ ẽn hã semnĩ,” he ja tóg nĩ ag mỹ. 49Hã kỹ tóg vësýmér Jesus to grên ke kỹ ti mỹ: “ã mỹ há, Senhor!?” he mũ. Kỹ tóg ti ki nhun ke mũ, Judas ti. 50Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “régre!” he mũ. “Á tỹ nén han ke mũ ẽn han nĩ,” he tóg.

Kỹ polícia ag tóg vësýmér ti to ge kỹ ti ség mũ sir, Jesus ti. 51Kỹ Jesus mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh kỹ polícia ù nĩgrêg kym mũ sir. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág camarada vẽ, ti tỹ ùn nĩgrêg kym mũ ẽn ti. 52Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ã rógro fëg han ra,” he mũ. “Èg tỹ rógro tỹ ke kỹ ag tóg rógro tỹ èg tén ke mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg. 53“Isỹ inh panh mỹ to vĩ mũ ra tóg inh mỹ ã tỹ jëgnẽ jafã ag jëgnënh ke mũ vẽ, ùn e ẽn, 12 mil (ke) kãfór, ag tỹ iijy nĩgãnjé. 54Hã ra sóg ve sór mũ, nén tỹ iso rán kỹ nĩ ẽn ti, hã kỹ sóg ti mỹ tag to vĩ tũ nĩ. Ve jé sóg ke mũ ha, inh jagtar ke ti,” he tóg, Jesus ti.

55Èn kã tóg polícia ag mỹ: “ãjag ne tóg rógro génh kỹ kãmũ mũ!, ka kykyv mré!, ãjag tỹ ise jé!” he mũ. “Inh pi(jé) tỹ bandido nĩ!. Kurã kar ki sóg ãjag mré jẽ ja nĩgtĩ, Topẽ jo ìn krêm. Vënh kar kanhrãn kỹ sóg tá nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá iség tũ nĩ vẽ mỹr,” he tóg. 56“Hã ra sóg nén tỹ iso rán kỹ nĩ ẽn vég mũ, Topẽ vĩ to tĩ ag tỹ iso nén rán ja ẽn ti, hã kỹ ãjag tóg ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kỹ pétẽ kãn mũ sir, vënh pigju jé, mỹr, ha mẽ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki jëmẽ
(*Mc 14.53-65; Lc 22.54-55; 63-71; Jo 18.12-14, 19-24*)

57Kỹ ù tỹ ti ség mũ ag tóg ti pére mũ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ra, hã vỹ: Caifás, he mũ. Tá ag tóg vënh mãn kỹ nỹtĩ, Topẽ vĩ to professor ag, kófa ag ke gé.

58Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá, kỹ tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ìn kãra rã mũ sir. Polícia ag mré tóg tá nĩ nĩ. Ti tỹ ag tỹ Jesus tỹ hën ri kenh ke mũ ẽn ve sór vẽ.

59Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ù ag jãvãnhvãnh mũ, ag tỹ Jesus jykre kórég tó jé. Ti vĩ to ag tóg ti tén sór mũ, kófa ag, vënh jyvën tĩ kar ag. 60Hã ra ag tóg ù tỹ ki hã tó mũ vég tũ nĩ. Ủ tỹ hën ri ke ag tóg ón kỹ ti jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mỹ ki krov tũ nĩ. Kỹ vãhã ùn régre ag tóg tá junjun kỹ ón kỹ ti to vĩ mũ. 61Èn ag vỹ tóg sir: “ti vĩ vënhmỹ mẽ èg,” he mũ. “Topẽ jo ìn kókén há inh nĩgtĩ, he ja tóg nĩ. Kókén kar sóg ù han mãn ke mũ. Kurã tãgtũ ki tóg kar kỹ nĩ, ìn ti, ha vemnĩ, he ja tóg nĩ, Jesus ti,” he ag tóg mũ, ón kỹ ti to vĩ kỹ.

⁶²Kỹ Topê tũ ki rĩr tí to pã'i mág vỹ jěgně mũ sir, kỹ tóg ti mỹ: “ã tỹ nén tónh ke mỹ tũ?” he mũ. “Ag hã ne ã vĩ kónãn tag tó ja nĩ gé!” he tóg. ⁶³Hã ra Jesus tóg hun ke mũ, nén ù tó mẽ kã. Kỹ pã'i mág tóg ti mỹ: “Topê vỹ rĩr nĩ,” he mũ. “Ûn rĩr nĩ vỹ ěg vég mũ. Ti rĩnve sóg ã ki jěměg mũ. ã mỹ tỹ Cristo nĩ!, ã mỹ tỹ Topê kósın nĩ? Ha ěg mỹ tó,” he tóg, pã'i mág ti. ⁶⁴Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Kỹ sóg ajag mỹ tag tó mũ gé, ha mẽ. ěpra ke fi kósın ěn vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Kỹ ajag tóg ù tỹ nén (ũ) kar han mũ ěn pěgja tá inh venh ke mũ. Kỹ sóg kanhkã góg kãmĩ kătěrenh ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti.

⁶⁵Kỹ pã'i mág ěn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kỹ. Kỹ tóg: “Topê kato vĩ kónãn ti huri,” he mũ. “Mẽ kãn ěg mỹr, kỹ ěg tóg ù tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha,” he tóg. ⁶⁶“Ěg hỹn ti tỹ hě ri kenh mũ ha?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ter jé tóg ke mũ, ti vỹ tag to,” he kãn mũ sir. ⁶⁷Kỹ ag tóg ti kakã to sugrug mũ sir, ti kakã ki tãnh ag tóg mũ gé sir. Ag kã ù tóg ti vatãnh tá ti tãnh kỹ ti mỹ: ⁶⁸“Cristo něji tỹ ã jě, kỹ ã něji nén kar ki kanhró nĩ,” he mũ. “Û nỹ ã tãnh?” he tóg mũ gé. Ti tãnh kỹ tóg ke mũ. Gen kỹ ag tóg ti to é he mũ.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁹Hã ra Pedro vỹ re tá nĩ nĩ, ĩn vãso kã. Kỹ pã'i camarada ù fi tóg ti ve jé kãkutě mũ, kỹ fi tóg ti mỹ: “Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé, Galilěia tá ke ěn mré,” he mũ. ⁷⁰Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “ã tỹ ne tó ně hỹn!” he tóg mũ, Pedro ti. Kỹ ag kar vỹ ti vỹ měg mũ. ⁷¹Kỹ tóg jãnkã fĩn rãm sór mũ. Hã ra ù fi tóg ti vég mũ gé, kỹ fi tóg tá ke ag mỹ: “Jesus mré ke ù vě, Nazaré tá ke ěn mré ke ù vě,” he mũ gé. ⁷²Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ, Topê vỹ ki kanhró nĩ,” he tóg, Pedro ti. ⁷³Si há ke tũ ra ù tỹ tá nỹtĩ ag kã ù ag tóg ti venh kãmũ kỹ ti mỹ hã tó mãn mũ gé. Kỹ ag tóg Pedro mỹ: “ha mẽ, ag kã ù vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “ã vĩ ki ěg tóg ã ki kanhrãn mũ,” he ag tóg mũ. ⁷⁴Hã ra tóg: “vó,” he mãn mũ. “Inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ! Inh ón mũ ra Topê vỹ inh vóg kónãn mũ vě,” he tóg, Pedro ti. Hã ra věsỹmér galo tóg kyr mũ. ⁷⁵Kỹ Pedro tóg Jesus vĩ to jykren mũ, ti tỹ ti mỹ: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr ke to hã,” he ja ěn mũ. Tag mĩ ěkrén kỹ tóg tá kãkutě mũ sir, hã ra tóg fỹ jagy han mũ sir, Pedro ti.

Ag tỹ Pilatos mỹ Jesus ven

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

27 ¹Tỹ vaj kỹ kusã ki ag tóg Jesus to jykren mũ sir, Topê tũ ki rĩr tí to pã'i ag, kófa ag mré hã. Ag tỹ ti tén sór vě. ²Kỹ ag tóg ti mrĩnh mũ sir. Ti pére mũn kỹ ag tóg pã'i mág tỹ governador mỹ ti fěg mũ sir, Pilatos ěn mỹ.

Judas ter

(Hk 1.16-19)

³Hã ra Judas tóg vég mũ. Pã'i ag mỹ tóg Jesus ti ven ja nĩ, ag tỹ ti se jé. Kỹ tóg ag tỹ ti tén sór mũ tag vég mũ, Judas ti. Kỹ tóg to jykren mãn mũ

sir. Vãhã tóg ti mÿ e tĩ. Kÿ tóg jãnkamy tÿ prata ên ma kãtĩ mÿ sir, ù tÿ 30 (ke) ên. Ma kãtig kÿ tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mÿ ven mÿ, kófa ag mÿ. ⁴Kÿ tóg ag mÿ: “ti kórég han inh,” he mÿ. “Ti pi(jé) nén ù kórég han ja nĩgtĩ, hã kÿ tóg vènhmÿ nĩ, ti tÿ inh vĩ to ter kÿ,” he tóg.

⁵Hã ra ag tóg ti mÿ: “êg tũ pijé!,” he mÿ. “Ã tũ hã nê!,” he ag tóg mÿ. Kÿ tóg jãnkamy ên vãm mÿ sir, Topê jo ïn krêm, kÿ tóg hên ra tĩ mÿ sir. Tá tóg ã nunh kã vènh jãján mÿ sir, kÿ tóg ter mÿ sir.

⁶Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vÿ jãnkamy ên mãn kÿ to jykrén mÿ. “Êg tÿ Topê mÿ jãnkamy tag vin kÿ tóg vènhmÿ tĩ. Vènh kyvénh kajãm ja ti nĩ, hã kÿ êg tóg Topê mÿ vin sór tũ nĩ,” he ag tóg mÿ sir, jãnkamy ên to. ⁷Kÿ ag tóg to vènh mãn kÿ to jykrén mÿ. To jykrén kÿ ag tóg tÿ êpÿ kajãm mÿ, ag tÿ tá go'or vég tĩ ên. Tá ag tóg fóg ag kej han sór mÿ, fóg tÿ Jerusalém ra pasa tĩ ag mÿ. ⁸Hã kÿ êg tóg êpÿ ên to: “êpÿ kyvénh,” he tĩ.

⁹Hã ra Topê vĩ tó tĩ tÿ Jeremias vÿ Judas to tag rán ja nĩ, ha mē: “jãnkamy tÿ 30 (ke) tÿ ag tóg êpÿ kajãm ke mÿ. Jãnkamy ên tÿ ag tóg êprã ke ù kajãm vén ke mÿ, Israel ag, ti kaja tag tÿ ag mÿ há nÿn kÿ. ¹⁰Êprã ke ên tÿ kajãm kar kÿ ag tóg tÿ êpÿ kajãm mÿ sir, ag tÿ tá go'or vég tĩ ên. Hã tó ja tóg nĩ, inh mÿ, êg jóg tÿ Topê ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg ge nĩ.

Pilatos tÿ Jesus ve

(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)

¹¹Hã ra Jesus tóg fóg tÿ pã'i mág rã jê nĩ. Kÿ pã'i mág tóg ti ki jêmê sór mÿ, kÿ tóg: “ã mÿ tÿ Judeu ag pã'i nĩ?” he mÿ. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ki hã ã tóg tó mÿ,” he mÿ. ¹²Kÿ Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti kato vĩ mág han mÿ, kófa ag ke gé, hã ra tóg hun ke kÿ jê nĩ. ¹³Kÿ Pilatos tóg ti mÿ: “mÿ ã mÿ tÿ nén ù tũ nĩ, ag tÿ ã kato vĩ mág han mÿ tag ti?” he mÿ. ¹⁴Hã ra Jesus tóg vĩ mãn tũ nĩ, kÿ tóg Pilatos mÿ e tĩ sir.

Ag tÿ Jesus to: ter jé tóg ke mÿ, he

(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

¹⁵Hã ra Pilatos tóg ag mÿ vése ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festar tÿ Páscoa kar ki. Ti jykre vê. Ag tÿ ùn to vĩ mÿ ên kyvãg tóg tĩ. ¹⁶Kÿ ù tóg se kÿ jê nĩ, ên kã. Ûn vènhmÿ vê, ù tÿ ag ri ke tũ, ti jijin hã vÿ: Barrabás, he mÿ.

¹⁷Jãvo ag tóg tá vènhmãn kÿ nÿtĩ, Judeu kar ag. Kÿ Pilatos tóg ag mÿ: “inh hÿn ù kavãn ha?” he mÿ. “Ú nÿ ãjag mÿ há nĩ? Barrabás mÿ, Jesus mÿ vó, ag tÿ ù to: “Cristo vÿ tÿ ti nĩ,” he tĩ ên?” he tóg, Pilatos ti. ¹⁸Pã'i ag tÿ véké Jesus to jũ nÿtĩn ki kanhró tóg nĩ, Pilatos ti. Ti há nĩn hã kÿ ag tóg ti to jũ mÿ, hã kÿ tóg ti kavãn sór mÿ, Pilatos ti.

¹⁹Fóg tÿ pã'i ên tÿ vènh jyvên jafã tá nĩn kÿ ti prũ fi tóg ti mÿ vènh vĩ jênêg mÿ, kÿ fi tóg ti mÿ: “vènh jykre kuryj han ti tĩ,” he mÿ, Jesus to. “Hã kÿ ti vóg sór tũg nĩ. Kutu tag kã sóg ti to vènh péti kónãn, êg jagtar ke ti ve inh, inh vènh péti ki,” he fi tóg, Pilatos mÿ vènh vĩ jênên kÿ, hã kÿ tóg ti kavãn sór tãvĩ han

mũ, Pilatos ti. ²⁰Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vènh kar krĩn mũ sir, kófa ag mré, vènh kar ag tỹ Barrabás kavár kỹ jê ve sór jé, ag tỹ Jesus ter ve sór jé.

²¹Kỹ fóg tỹ pã'i tóg ag ki jêmẽ mãn mũ. “Inh hỹn ùn régre tag ag kã ù tỹ hẽ kavãn mũ ha?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Barrabás ti,” he mũ. ²²Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “kỹ inh Jesus tỹ hẽ ri kenh mũ?” he mũ. “Ag tỹ ù to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ,” he tí ên tỹ inh hẽ ri kenh mũ?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “cruz to ti sã,” he kãn mũ sir. ²³Kỹ fóg tỹ pã'i tóg ag mỹ: “ti kórég tỹ ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prẽnprẽr mũ sir. “!..Cruz to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prẽnprẽr kỹ.

²⁴Ag tỹ hẽ ri ke tũ tóg nĩ, Pilatos ti, hã kỹ tóg ag mỹ hã han sór mũ. Vènh génh kutê nĩ ve tóg nĩ, hã kỹ tóg goj jé prẽr mũ. Kỹ tóg kã nĩgpég mũ sir, vènh kar rĩnve, Pilatos ti, kỹ tóg ag mỹ: “inh jykre pijé!” he mũ. “Inh nĩgé kavénh ke tũ ti nĩ, ti kyvénh ti. Ùn jykre kuryj vê, kỹ sóg ti tén jãvãnh nĩ. Ajag jykre vê,” he tóg, Pilatos ti. ²⁵Kỹ vènh kar ag tóg ti mỹ: “êg jykre vê,” he kãn mũ. “Êg hã ne ti tén sór mũ! Kỹ Topẽ êg hã vóg kónãn ke mũ, êg krê ag ke gé, ti tỹ ti ter to ù vóg kónãn ken kỹ,” he ag tóg, vènh kar ên ag.

²⁶Kỹ Pilatos tóg Barrabás kavãn mũ sir. Jesus to tóg soldado ag mỹ: “ha ti mrãnmrãn,” he mũ sir. Ag tỹ ti mrãnmrãn kar kỹ Pilatos tóg ag mỹ ti fêg, soldado ag tỹ ka to ti sa jé.

Soldado ag tỹ Jesus vóg kónãn

(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)

²⁷Kỹ fóg tỹ pã'i krêm soldado ag tóg Jesus pére mũ mũ, pã'i ãn ra, ãn tỹ Palácio do Governador ên ra. Kỹ ag tóg soldado ù ag jé prẽr kãn mũ. ²⁸Ti kur kunũg ag tóg mũ, kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ. ²⁹Sónh pirĩn kỹ ag tóg tỹ ti krĩ tógfig mũ sir, krĩ tógfin ja rêr tỹ. Vãn tỹ ag tóg ti nĩgé kã fêg mũ, ti pêgja tá. Kỹ ag tóg ti krêm grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ón kỹ. Ti to é he ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg: “viva, Judeu ag pã'i!” he mũ. ³⁰Kỹ ag tóg ti to sugsgũ mũ gé. Vãn ên tỹ ag tóg ti krĩ mĩ mrãnmrãn mũ sir.

³¹Ag tỹ ti nyg kar kỹ ag tóg ti ki kunũg mũ, kur ên ti. Kỹ ag tóg ti tũ pẽ tỹ ti kãra rãg mãn mũ sir. Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé sir.

Jesus tỹ cruz to sa

(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

³²Ag mũn kã ag tóg ù kato tẽ mũ, Cirene tá ke ù, ti jijn hã vỹ: Simão, he mũ. Ên mỹ ag tóg vĩ tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jé ti jo, hã kỹ tóg vyn kỹ tí mũ.

³³Gen kỹ ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir. Gólgota to êg tóg: vènh krĩ kuka, he tí, êg vĩ ki. ³⁴Tá junjun kỹ ag tóg ti mỹ vinagre ven mũ, nén ù tỹmẽ jynh mré ha. Kỹ tóg kron sĩ han mũ, hã ra tóg kron sór tũ nĩ, vènhkagta tag. ³⁵Kỹ ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẽ mỹ vènh kãpãm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gé, ti kur to, soldado ag. ³⁶Kỹ ag tóg nĩgnĩg kỹ nỹtĩ, ti ki rĩr jé, soldado ag. ³⁷Ag tỹ nén tỹ ti kato vĩ mũ vỹ rán kỹ nĩ, hã vỹ: “Jesus, Judeu ag pã'i tỹ rei vê,” he mũ. Ti kri tóg sa, vènh rán ti. Ti tỹ nêji vêsỹ pã'i

tỹ rei han mũ to ag tóg ti tén mũ. ³⁸Ti kóm ag tóg ùn régre ag tỹ cruz to sãg mũ gé, bandido ag. Kỹ ù tóg ti pēgja tá sa, jó ù tóg ti jakãnh tá sa.

³⁹Kỹ ù tỹ mĩ mũ mũ ag tóg ti nyg! he mũ gé, vỹn vỹn hen kỹ. ⁴⁰“Ă mỹ Topē jo ìn kókén sór mũ!” he ag tóg mũ. “Ă mỹ kurã tãgtũ ki ù han mãn sór mũ? Vēnh kren han ra kema!, cruz to kãtére kema!, ã tỹ tỹ Topē kósìn nĩn kỹ,” he ag tóg ti mỹ. ⁴¹Ge ag tóg mũ gé. Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topē vĩ to professor ag mré hã, kófa ag mré hã. Ti nyg ag tóg mũ gé, kỹ ag tóg jagnē mỹ: ⁴²“ù ag krenkren han tóg, hã ra tóg vēnh hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ. “Israel pã'i tỹ rei jé cruz to kãtére kema!, ěg tỹ ve jé, ěg tỹ ti ki ge jé,” he ag tóg. ⁴³“Topē ki ti nēji rã kỹ jē, kỹ Topē jé ti kren han, ti tỹ ti to há nĩn kỹ. “Topē kósìn vỹ tỹ inh nĩ,” he ti mỹr,” he ag tóg ti to, ti nyg kỹ, Judeu pã'i ag. ⁴⁴Kỹ bandido ag, ù tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ěn ag tóg ti nyg mũ gé.

Jesus ter

(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

⁴⁵Rã tỹ ěg nĩno kã sa ra tóg kuty! he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kuty ěn tóg hora tãgtũ tũg mũ. ⁴⁶3 hora ki Jesus tóg prēr mũ sir, kỹ tóg: “Eli, Eli, lemã sabactani?” he mũ. ěg vĩ ki ěg tóg tag to: “Topē, Topē, ã tỹ ne jé isovãnh nē?” he mũ. ⁴⁷Kỹ ù tỹ tá nỹtĩ ag tóg mēg kỹ (ag tóg) jagnē mỹ: “Elias jé tóg prēr mũ,” he mũ. ⁴⁸Kỹ ù tóg vēnhvãg mũ sir, kỹ tóg esponja tỹ vinho prãg mũ, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kỹ tóg tỹ kusón kỹ vinho kãra rãg kỹ ti mỹ ven mũ sir, ti tỹ ki ùnh! ùnh! ke jé. ⁴⁹Hã ra ù ag tóg: “toreg!” he mũ. “Hēn ri ke mũn Elias kãtĩg mũ, ti kren han jé,” he ag tóg. ⁵⁰Hã ra Jesus tóg prēr mág han mãn kỹ hun ke mũ sir.

⁵¹Hã ra Topē jo ìn krēm kur tỹ jãnkã nife tóg jaran ke mũ, ha mē, ti jar tóg vēnh kãkym ke kãn mũ sir, ha mē. ⁵²Kỹ ga tóg ragra ke mũ gé sir, pãró vỹ gỹm ke mũ, vēnh kej tỹ hēn ri ke vỹ nugnor mũ, kỹ ù tỹ Topē ki ge kỹ nỹtĩ tỹ hēn ri ke ag tóg rĩnrĩr mãn mũ gé, ùn kãgter ja ag. Ājag kej tá ag kãpa mũ. ⁵³Ěn ag vỹ Jesus rĩr mãn kar kỹ tá kãpa kỹ cidade tỹ Jerusalém kãra ge mũ, kỹ ag tóg ùn mỹ vēnh venven mũ sir, kỹ ù tỹ hēn ri ke ag tóg ag vigvég mũ, Jerusalém tá ke ag.

⁵⁴Hã ra capitão tóg soldado ag mré Jesus ki rĩr jē nĩ. Ga tỹ ragra ke ěn vég ag tóg mũ, nén kar ti, Jesus ter ěn kã. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Kỹ ag tóg: “hã ja vē,” he mũ. “Topē kósìn ja vē mỹr,” he ag tóg mũ, capitão ag.

⁵⁵Kỹ ùn tỹtã fag vỹ tá nỹtĩ gé, ù tỹ hēn ri ke fag. Kuvar há tá nỹtĩ kỹ fag tóg ti vég nỹtĩ nĩ. Ti mré fag tóg kãmũ ja nĩ, ga tỹ Galiléia tá. Ti ki fag rĩr ja nĩgtĩ. ⁵⁶Fag kã ù fi vỹ tóg tỹ Maria Madalena fi nĩ, kỹ ù fi tóg tỹ Maria fi nĩ gé, José mré Tiago mỹnh tag fi. Kỹ ù fi vỹ tỹ Zebedeu krē ag mỹnh fi nĩ gé. Fag mré ke ù fag vỹ tá nỹtĩ gé.

Ag t̄y v̄enh kej kākā Jesus fi
(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁵⁷Rāké tóg n̄y ha, k̄y ūn há tóg tá jun m̄. Arimatéia tá tóg k̄at̄ig ja n̄. Ti jijin h̄a v̄y: José, he m̄. Jesus mré ke ū vē gé. ⁵⁸Ēn v̄y tóg Pilatos venh tí m̄, k̄y tóg ti m̄y Jesus to v̄i m̄, ti ter kar k̄y. K̄y Pilatos tóg soldado ag m̄y: “ha ti m̄y ti fi,” he m̄. ⁵⁹K̄y José tóg Jesus va t̄ig k̄y ti p̄ag m̄ sir, kur j̄anhkri t̄y. ⁶⁰K̄y tóg ā kej kākā ti fig m̄ sir. Pó kākā tóg han ja n̄igt̄i, v̄enh kej ti, h̄a ra tóg t̄ag n̄. José t̄u vē, v̄enh kej ěn ti. Ēn kākā tóg ti fig m̄ sir, k̄y tóg pó t̄apér t̄in m̄, v̄enh kej j̄ankā to, pó ěn t̄y tóg ti kej n̄ifénh m̄ sir, José ti. K̄y tóg t̄i m̄. ⁶¹H̄a ra Maria Madalena fi v̄y tá n̄i n̄, Maria ū ěn fi ke gé. Ti kej r̄a fag tóg n̄igni k̄y n̄yti n̄.

Ag t̄y ti kej ki r̄ir

⁶²T̄y vaj k̄y, festa kurā kā Topē t̄u ki r̄ir t̄i to p̄a'i ag tóg v̄enh m̄n m̄n m̄ sir, Fariseu ag mré h̄a. K̄y ag tóg Pilatos venh m̄j̄eg. ⁶³Ti m̄y ag tóg: “governador!,” he m̄. “V̄enh kar kr̄in kónān t̄i ěn tóg tag tó ja n̄, ha m̄: “kurā t̄agt̄u ki sóg r̄ir m̄n ke m̄,” he ja ti n̄. Ēg t̄y tag to jykr̄en k̄y ěg tóg ā m̄y n̄en ū to v̄i sór m̄ gé ver. ⁶⁴Soldado ag t̄y ti kej ki r̄ir há tóg t̄i, kurā t̄agt̄u ki. Ēg m̄y tóg ti mré m̄ t̄i ag t̄y ti to nón k̄y ti péjunh ha m̄ t̄i. Ēg m̄y tóg ag t̄y ti péju kar v̄enh kar m̄y: “r̄ir m̄n ti, ā ter kar k̄y,” henh ha m̄ t̄i gé. K̄y v̄enh ó t̄ag tag v̄y ti ón ja ěn k̄áfór p̄e n̄yñh ke m̄. H̄a k̄y soldado ag j̄egn̄e, ag t̄y ti kej ki r̄ir j̄é,” he ag tóg, Pilatos m̄y. ⁶⁵K̄y Pilatos tóg ag m̄y: “hej,” he m̄. “V̄y n̄yti, ti kej ki r̄ir ke m̄ ag,” he tóg, soldado ū ag to. “Ti kej ki r̄ir há han n̄, ge k̄y,” he tóg. ⁶⁶K̄y ag tóg m̄ k̄y ti kej to ag v̄in m̄, ti kej ki r̄ir ti ěn ag. Ti kej n̄ifénh m̄ ěn ség ag tóg m̄ gé, v̄afe t̄y, p̄áro to. K̄y ag tóg go'or t̄y v̄afe ěn kri t̄y tam ke m̄, ū t̄y ti kej n̄ife kun̄g t̄u n̄i j̄é.

Jesus r̄ir m̄n

(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

28 ¹V̄enhkán ke kurā t̄y vaj k̄y, semana t̄y kurā ve tag ki Maria Madalena fi tóg ti kej venh t̄i m̄, kusā ki, Maria ū ěn fi mré h̄a. ²H̄a ra ga tóg ragra ke tar han m̄ sir. K̄y Topē t̄y j̄enē jafā tóg kanhkā tá k̄atére m̄. Ti kej tá jun k̄y tóg pó t̄y j̄ankā n̄ife ěn t̄in m̄, k̄y tóg kri n̄i m̄ sir, pó ěn kri. ³H̄a ra tóg t̄y ta t̄y kóm kóm ke ve n̄, anjo ěn ti. Ti kur v̄y kópr̄ej n̄i, kukryr kó kupri ri ke. ⁴K̄y soldado ag tóg j̄ür̄un ke m̄, kam̄eg k̄y ag tóg k̄agter n̄yti ve n̄i. ⁵K̄y Topē t̄y j̄enē jafā tóg ūn t̄ytá fag m̄ v̄i m̄, k̄y tóg: “kam̄eg t̄ug n̄i,” he m̄. “Jesus j̄ävānh ājag n̄yti, ag t̄y cruz to ūn s̄ag m̄ ěn ti. ⁶Ki ti t̄u n̄i, r̄ir ti huri, h̄a k̄y tóg ājag m̄ tó ja n̄igt̄i. Ki ti n̄y ja n̄igt̄i, ha k̄age j̄eg, ājag t̄y ti n̄ygja ve j̄é,” he tóg m̄, fag m̄, anjo ti. ⁷“Kuri, ti mré m̄ t̄i ag m̄y tónh m̄j̄eg, ti r̄ir m̄n ti, ti ter kar k̄y. Ha vé, ājag jo tóg t̄ig m̄, Galiléia ra. Tá ājag tóg ti venh m̄, ha vemn̄i. Inh v̄i k̄a jat̄u! he t̄ug n̄i,” he tóg, Topē t̄y j̄enē jafā ti. ⁸K̄y fag tóg ti kej

tá kãpa mũ sir, to fũrũrũn kũ. Fag mũ tóg e tí. Fag mũ tóg sér pẽ tí, hã kũ fag tóg pẽtẽ mũ sir, fag tũ Jesus mrẽ mũ tí ag mũ tó jé.

⁹Fag mũ ra Jesus hã ne fag kato jun ke mũ', kũ tóg fag mũ: “mũ sér nỹtĩmĩ,” he mũ. Kũ fag tóg ti to grẽn ke mũ, ti pẽn kãgmĩg fag tóg mũ sir. Ti krẽm fag tóg mũg ke mũ gé. ¹⁰Kũ Jesus tóg fag mũ: “kamẽg tũg nĩ,” he mũ. “Ha mũjẽg, inh rẽgre ag mũ tónh mũjẽg, ag tũ ga tũ Galiléia ra mũ jé. Tá ag tóg inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Kũ fag tóg mũ mũ.

Soldado ag ón

¹¹Fag mũn kũ soldado ẽn ag tóg cidade ra mũ mũ, soldado tũ Jesus kej ki rĩr mũ ẽn ag. Tá junjun kũ ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i ag mũ tó kãn mũ, ag tũ nẽn vėg mũ ẽn ti. Kũ tóg ag mũ e tí. ¹²Kũ ag tóg kófa ag mrẽ vėnh mãn mũ sir, ag tũ to jykrén jé. “Èg hỹn hẽ ri kenh mũ, vėnh kar tũ ti rĩr mãn tag to: ag ón vė, he jé?” he ag tóg mũ jagnẽ mũ. Ag tũ to jykrén kar kũ ag tóg soldado ag mũ jãnkamy e ven mũ sir. ¹³“Jãnkamy tag to vėnh kar mũ un'ón,” he ag tóg mũ, pã'i ag, soldado ag mũ. “Un'ón kũ vėnh kar mũ: ẽg nũgnũr mũ jãvo Jesus mrẽ mũ tí ag tóg ti pėju ja nĩ, kuty si há tá, hã kũ tóg ki tũ nĩ ha, hemnĩ,” he ag tóg, pã'i ag, soldado ag mũ. ¹⁴“Hẽn ri ke mũn ajag pã'i tũ governador tóg mẽnũ mũ, ajag nũgnũr ja ti. Kũ ẽg tóg ti mrẽ vėmẽn ke mũ, ti tũ ajag vóg kónãn tũ nĩ jé,” he ag tóg, Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i ag, soldado ag mũ. ¹⁵Kũ soldado ag tóg jãnkamy ẽn mãn kũ mũ mũ sir. Vėnh kar mũ ag tóg un'ón mũ mũ sir, Jesus mrẽ mũ tí ag to. Hã kũ Judeu ag tóg ver tag tó tí, ũnri.

Jesus tũ ã mrẽ mũ tí ag mũ vėnh ven

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁶Hã ra ti mrẽ mũ tí ag tóg ga tũ Galiléia ra mũ mũ, pãnónh ũ ra, Jesus tũ ag mũ: “ẽn ra mũjẽg,” he ja ẽn ra. ¹⁷Kũ ag tóg tá ti vėg mũ sir, kũ ag tóg ti krẽm mũgmũg ke mũ sir. Hã ra ag kãmĩ ũ ag mũ tóg vėnhmỹ tí, ag tũ ti vėg mũ ra, kũ tóg ag mũ ki hã ke tũ nĩ. ¹⁸Kũ Jesus tóg ag rã hã jun mũ, kũ tóg ag mrẽ vėmẽn mũ sir. “Nẽn kar vỹ tũ inh krẽm ke nĩ ha, kanhkã tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he tóg, Jesus ti. ¹⁹“Hã kũ mũjẽg, povo kar kanhrãn jé, ag tũ inh ki ge jé. Ag tũ inh ki ge kũ nỹtĩn kũ ag kygpemnĩ gé. Inh panh jiji tómnĩ, ag kygpe kũ, kũ ti kósin jyjy tómnĩ gé, kũ Topẽ kuprĩg jiji tómnĩ gé, ajag tũ ag kygpe kũ. ²⁰Kũ isỹ ajag mũ nẽn tó mũ kãmẽn kãn nĩ gé, ag tũ ki króm jé. Ha mẽ, ajag mrẽ sóg jẽ nĩ, kurã kar ki, ga tũg ke kurã ki ke gé. Ajag tovãnh ke tũ sóg nĩ ha,” he tóg, Jesus ti. Tĩ tũ ã mrẽ mũ tí ag jėgnėg mũn hã vė.